

bokselskap.no/HIOA, 2015

Stein Riverton: *Hvorledes dr. Wrangel kom*

Teksten følger 1. utgave, 1939 (J. W. Cappelens forlag, Oslo) og er basert på skannet og ocr-lest fil fra Nasjonalbiblioteket/nb.no. Korrekturlest og tilrettelagt av HiOA-studentene Rachel Marie Holm, Pernille Karlsen, Caroline Musæus og Eirik Olsen.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

Stein Riverton

Hvorledes dr. Wrangel kom

bokselskap.no/Høgskolen i Oslo og Akershus

2015

Hovedperson nr. 1 og 2.

Det er en varm eftermiddag i juli på «Trampen» i Lysekil. Terrassen et tett besatt. Hist og her skinner store røde og blå parasoller. På promenaden går noen enkelte damer og herrer, som ikke er redd for varmen. Det er en stadig kommunikasjon mellom bordene og mellom de spaserende, fortrolige hilsener, spøkefulle bemerkninger – som det bestandig er på badestedene litt ut i sesongen, når alle er blitt kjent. Kanskje kunde en opmerksom iakttagere idag legge merke til at alle så ut til å være optatt av noe bestemt, en særlig sak. Gjennom den vanlige prat hørtes lavmælte spørsmål og svar.

Hvad var på ferde? Det kunde tenkes at en fremmed hadde opdaget dette særlige emnet som var på tapetet. Uten å ane noe bestemt, gjettet han på at det kunde være en liten uskyldig skandale. Kanskje forsøkte han å finne ut av de andres minespill hvad som var i veien. Han kunde da ikke undgå å legge merke til følgende som hendte temmelig nøiaktig klokken fem.

Egentlig inntraff det på det tidspunkt to ting som vakte opmerksomhet. En

lystseiler kom inn på havnen, ikke så svært stor, kanskje bare en 8-meter, men overordentlig elegant, skroget dypblått, matrosene i hvite bukser og fløtegule trøier, seilene av råsilke som skar i det fiolette, en gul jolle svømte i skummet aktenom. Båten førte Kgl. Norsk Seilforenings flagg.

Den manøvrerte raskt inn i bøien, men foreløbig var det ingen som gjorde tegn til å ville gå iland. Badegjestene på «Trampen» iakttok den med en viss nysgjerrighet. På passieren kunde en høre at ingen visste hvem det var, båten hadde ikke vært her før. Alle syntes den var svært fin, kanskje litt for elegant. Men foreløbig blev oppmerksomheten dreiet i en annen retning, en dame og en herre kom ut av Sosisetetsbygningen. Man hilste. Alle hilste. Damen og herren gikk ikke ut på promenaden men bøide av til venstre. Damen steg inn i en bil og kjørte vekk. Herren vendte tilbake igjen til Sosisetetsbygningen og gikk inn der.

I det ytre var det ingen ting ved paret som var egnet til å vekke opsikt. Damen kunde være i slutten av tyveårene, elegant, men diskret klædd i sørge-drakt. Hun var vakker, men hennes skjønnhet var fremmedartet, mørk, – kanskje var hun italiensk eller spansk. Herrens alder var vanskelig å fastslå, kanskje var han adskillig tilårs, skjønt han ennå var rank og spenstig. Den oppmerksomme ærbødighet han blev hilst med, tydet på at han var en betydelig mann. Han var også en av landets store, den berømte gamle skuespiller Gøsta Ericson.

Fra hallen i Sosisetetsbygningen førte en trapp op til annen etasje, hvor det foruten en festsal var forskjellige spillesaler og konferanserum. Den gamle herren gikk stiv og strunk opover trappen, og det var en imponerende *grandezza* over ham, eleganse og friskhet. I et av de små selskapsrummene la han hansker og stakk fra sig på bordet og gav sig til å trave utålmodig frem og tilbake.

Litt efter førte hovmesteren dr. jur. Henning Wrangel inn i rummet og de to herrene hilste hjertelig på hverandre. De var gode venner, men hadde ikke sett hverandre på en tid. Dr. Wrangel var betydelig yngre enn den berømte skuespiller, kanskje var han ikke mer enn etpar år over førr, men han så trette ut enn den annen. De første replikker de vekslet røbet også at dr. Wrangel var rekonvalesent efter en hard sykdom.

– Jeg har omtrent ikke sett andre enn lægen og pleiersken i de siste par måneder, sa han. Jeg har jo visst at du var her i byen, men jeg har ennå ikke villet søke tilbake til mine gamle venner, det er likesom jeg har fått en viss skrekk for

selve livet.

Skuespilleren la vennskapelig hendene på skuldrene hans.

– Vil du ikke sitte ned, sa han, jeg har noe viktig å snakke med dig om.

– Det skjønnte jeg på brevet ditt. Jeg vil gjerne høre på dig. Akkurat idag, i dette fine været er jeg blitt stukket av en viss lengsel etter mine gamle adspredelser.

– Der kan du selv se, utbrøt skuespilleren. Du ser trett ut, kanskje du bare er trett av din egen ørkesløshet. Det er alltid et øieblikk, da selve rekonvalesensen slutter og dovenskapen begynner. Og i sånne tilfeller bør en ytre omstendighet tre til for å bringe forholdene i likevekt. Kanskje tilfellet nå er kommet til dig. Du skulde gripe det.

– Men jeg aner jo ikke hvad det dreier sig om.

– Nei vel. Men du skal snart få vite det. Det er et tilfelle som er verdig din skarpsindighet og din arbeidskraft. Tillater du at jeg blir gående sånn frem og tilbake. Jeg snakker bedre da.

– Gjerne, svarte dr. Wrangel smilende. Så kan jeg likesom ha et minne om dine triumfer i det franske konversasjonsdrama. Det er som du spiller den avgjørende scenen, den som eksponerer hele stykket.

Skuespilleren blev ganske oplivet ved denne bemerkningen.

– Jeg begynner å kjenne dig igjen, sa han, din elskverdige, fine ironi. Du er iferd med å komme tilbake til livet. Du haⁿ¹ rett, dette her er virkelig et stykke, et drama med et alvorlig innslag. Vil du spille med i det?

– Jeg aner jo ikke noe om handlingen. Og hovedrollene? Skal du også spille med for eksempel?

– Kanskje som resonnør, svarte skuespilleren nølende, hvis jeg kan tillate mig en så lettvent bemerkning i en alvorlig affære. Foreløbig vet jeg ikke noe om dramaets utvikling. Det er ikke ferdig ennå, og det kan komme mange overraskelser. Men inntil videre innehas hovedrollen av en meget vakker dame.

– Kjenner jeg henne?

– Nei. Hun hører hjemme i Syden. Men hun er av svensk avstamning. Hennes forfedre stammer fra et sted ved Sundsvall.

– Er hun gift? spurte dr. Wrangel.

– Enke. Hennes mann døde for en tid siden på værelse nr. 27 i Grand hotell i Göteborg.

– Det var da en underlig nøiaktighet, bemerket dr. Wrangel stussende.

[9]– Ja. Og du skal snart få vite hvorfor. Hennes mann var også av svensk avstamning. Han het Carlo Cathfield. Men slekten bor fremdeles i Småland og bærer navnet Kattberget eller noe lignende. Selv kom han til Tripolis, og ved sin død hadde han store eiendommer der. Der har jeg lært familien nærmere å kjenne på et par av mine Middelhavs-reiser.

– Hvordan var han? spurte Wrangel.

– En betydelig forretningsmann, vidsynt, jernflittig, meget ansett. Men kanskje litt innesluttet og vanskelig tilgjengelig for fremmede. Når jeg skal være ærlig, er dette i grunnen det eneste opriktige jeg kan si om ham. Men jeg må tilføie at han var en korrekt vert.

– Reiste han meget i Sverige?

– Bare denne ene gangen og det blev altså hans siste reise. Han skjøt sig på hotellet. Skjøt sig med en bitte liten revolver av gull og elfenben, en sånn liten dyrebar tingest som rike damer ynder å pryde sitt reisegarnityr med.

Det opstod en liten pause. Dr. Wrangel så eftertenksomt på sin venn. Så spurte han.

– Var han alene på værelset da han gjorde det?

– Ja, han blev funnet om morgenen. Døren var låst innenfra.

– Og fruen?

– Hun var ikke på hans værelse den natten. De hadde en hel leilighet på hotellet.

Skuespilleren hadde tilfeldigvis kastet et blikk ut gjennom den åpne verandadøren. Han blev plutselig livlig interessert i noe som foregikk nede på havnen og vinket dr. Wrangel til sig. Fra altandøren kunde Wrangel se at et par herrer fra den elegante blåmalte lystseileren nettopp var iferd med [10]å sette i land i jollen. Men det var da ikke noe merkelig, tenkte han, iallfall ingen grunn til å avbryte en alvorlig samtale.

– Jeg får virkelig rett før jeg hadde tenkt, sa skuespilleren. Ser du den unge mannen der i den blå seilerdressen. Ikke han som ror jollen, men den andre.

Legg merke til ham. Dramaet er allerede under videre utvikling. Nå går han op på bryggen. Hovedperson nr. to er kommet inn på scenen.

På grensen av barbariet.

Den fremmede seileren blev stående en stund og ventet på at kameraten fikk gjort fast jollen. Så drev de begge i følge bortover «Trampen». De henvendte sig i forbifarten til en av serveringsdamene, som pekte og gav dem en beskjed. Og så blev de borte under trærne.

– Jeg tør vedde på, sa skuespilleren, at de har spurt efter adressen til et eller annet hotell, formodentlig Stadshotellet. Så må de begge være ukjente her.

– Det forekommer mig, bemerket dr. Wrangel, at de representerer et ganske uinteressant sommerbesøk.

Han gjorde en håndbevegelse ut mot seileren.

– Fører norsk flagg, sa han.

– Ja, eieren er også nordmann. Såvidt jeg vet skibsreder og italiensk visekonsul. Den andre er italiener. Eller rettere sagt tripolitansk italiener. Han heter Paolo, jeg har ventet ham her i noen dager. Han har varslet sin ankomst.

– Hvorfor har du så ikke vært og hilst på ham?

[11]– Han kjenner mig ikke. Og jeg vil foreløbig heller ikke bli kjent med ham.

– Hvem er det så som har fortalt dig at han har meldt sin ankomst?

Skuespilleren skjøv sin venn tilbake i værelset igjen.

– Sett dig endelig ned og gjør dig det makelig, sa han. Jeg må overveie hvordan jeg best skal forklare dig saken.

Plutselig snudde han sig.

– Husker du Arnold Stephanson? spurte han.

Dr. Wrangel strøk sig litt forvirret over pannen.

– Enda et navn, mumlet han, hittil har jeg fått tre navn som jeg må holde fast, men sammenhengen mellem dem har jeg ennå ikke hørt noe om. Det er Paolo, tripolitaneren. Så Carlo Cathfield, som forresten allerede er død. Så –

– Så Theresa Cathfield, hans enke, innskjøt skuespilleren.

– Vel. Og så denne Arnold Stephanson. Jeg har støtt på det navnet en gang før. Det var en mann ved opdagelsesavdelingen i Stockholm.

– Det er ham, sa skuespilleren ivrig.

– Såvidt jeg husker, er han senere blitt forflyttet til Göteborg.

– Akkurat. Han er her nå. Her i Lysekil.

– Virkelig. Så begynner jo affæren allerede å anta et kriminalistisk preg.

– Det har den også i høieste grad. Jeg har snakket med denne Stephanson.

Det ser ut til å være en mann med godt omdømme, men han er litt usikker, som rimelig kan være. Saken er jo meget eiendommelig og krever den dypeste diskresjon. Men jeg vet at Stephanson har en arrestordre mot Theresa Cathfield.

^[12]– Nå, er det sånn det henger sammen. Tja, mannen må vel gjøre sin plikt og foreta arrestasjonen.

– Men det er nettopp det jeg forsøker å hindre, og der må du hjelpe mig.

Dr. Wrangel så på sin venn og smilte.

– Lovens arm, mumlet han.

– Javisst, men lovens arm er iferd med å begå en feiltagelse.

– Jeg behøver vel ikke å spørre dig om hvad anklagen gjelder, sa dr. Wrangel.

Hun er naturligvis mistenkt for å ha skutt sin mann. Men han var jo alene på hotellværelset da han blev funnet, og døren var låst fra innsiden. Det er jo et absolutt frifinnelsesbevis.

Skuespilleren trakk på skulderen.

– Det har sin riktighet med døren, sa han, men det er andre omstendigheter som jeg ikke riktig kjenner til. Det er noe med en veranda også.

– Vi må se værelset først, før vi kan uttale oss om det punktet, mumlet dr. Wrangel.

Vennen la med glede merke til den annens tankefullhet, – som om saken allerede var begynt å interessere ham.

– Men forelå det noen mistanke mot hustruen til å begynne med?

– Slett ikke. Den er kommet op senere, sånn litt efter litt. Nå skal du høre. Cathfield var ikke lenger noen *helt* ung mann, fortsatte skuespilleren idet, han spenstig slo et slag over gulvet, han var over seksti.

– Og hun kanskje syv-åtte og tyve. Det er en aldersforskjell. Men det er da unektelig ingen mordgrunn.

– Signor Cathfield hadde ikke vært i Sverige ^[13]på en menneskealder, fortsatte skuespilleren, men så ser det ut som han er blitt overfalt av den tiltalende sentimentalitet at han vilde besøke sine fedres hjem før alderdommen kunde legge hindringer i veien for en lang reise. Muligens har det vært hans mening å bli her i Sverige resten av livet. Det er meget som tyder på det. Før avreisen har han gitt noen antydninger om at det var hans hensikt å opptre som mesén i stor stil i sin fødebygd. Han har blandt annet syslet med tanken om en høiskole. I allfall har han realisert en hel del av sine eiendommer. Han hadde store verdier med sig til Sverige i lett realiserbare papirer.

– Og hvor er det blitt av dem? spurte dr. Wrangel.

– Det har ikke vært mulig å finne dem etter hans død.

– Er det hans hustru, som har meldt at papirene er forsvunnet?

– Nei.

– Det er et moment, som taler til hennes fordel, sa dr. Wrangel.

– Hvordan det? utbrøt Gøsta Ericson, det er jo tvertimot derfor hun blir mistenkt.

– Men hvis hun har drept sin mann eller på noen måte er delaktig i hans død, vil hun naturligvis gjøre alt for å stanse en opdukkende mistanke. Først og fremst ved å anmelde de bortkomne verdipapirer.

– Det er kanskje riktig tenkt av dig. Men politiet er enklere i sine slutninger.

– Men hvorfor har hun ikke sagt fra om papirene?

– Jeg har spurt henne om det. Hun sier at hun ^[14]hadde ikke den ringeste rede på mannens affærer. Han viste henne aldri fortrolighet i sine forretninger. Jeg tror ikke engang hun ante noe om hans planer med hjemlandet. Det var først efter at hun hadde henvendt sig til familiens advokat i Tripolis, at disse merkelige omstendigheter kom op.

– Jeg behøver kanskje ikke å spørre om forholdet mellom ektefellene. Det har sikkert ikke vært godt.

Skuespilleren tenkte sig lenge om før han svarte.

– Godt eller ikke godt, sa han, det er vanskelig å bedømme. De levde under

forhold som er ganske fremmede for oss.

Dr. Wrangel avbrøt ham:

– Før du går videre: Er det også en elsker med i spillet?

– Det tror jeg ikke. Men du burde snakke med Arnold Stephanson. Han sitter inne med enkelte opplysninger om Cathfield og frues opphold i Göteborg.

– Nå. Personalet på Grand hotell kan vel også fortelle et og annet.

– Ja, svarte skuespilleren ivrig, de kan virkelig fortelle noe, som ikke faller ut til fordel for den døde. Og det henger igjen sammen med det fremmedartede jeg nevnte. Han mishandlet henne.

– Og det henger vel igjen sammen med antydningene om elskeren?

– Kanskje, kanskje ikke. Jeg har fortalt dig at jeg har besøkt familien et par ganger i Tripolis. Som sagt, mannen var en god vert, og jeg kunde forstå at han var ensom og gledet sig over mitt besøk. Men det var umulig å komme på en mer fortrolig fot med ham. Samværet stivnet i kulde ¹⁵¹og korrekthet. Jeg hadde derfor neppe gjentatt besøket, hvis ikke mine arkeologiske interesser hadde drevet mig til de vidunderlige utgravningene i Leptis Magna. Og så var det fru Theresa. Hun fylte allikevel det kalde hjemmet med solskinn. Hver gang vi svensker kom, blev vi hilst velkommen på en måte som fullstendig varmet mitt gamle hjerte.

– Men mishandlingene? spurte dr. Wrangel.

– Tja, det er vanskelig å forklare. Man må først forstå litt av disse utflyttede mennesker, som lever under så vilt fremmede forhold. Tilsynelatende er de fremdeles nordiske i sinn og skinn. Men de har allikevel fått Sydens gift i blodet. De har ikke helt kunnet tilegne sig Sydens skikker og tenkesett, men de er allikevel blitt fortunlet. De har for eksempel fått merkelige forestillinger om kvinnens stilling i ekteskapet, og hvad mannen som husets herre kan tillate sig. I Tripolis lever man jo like innpå livet av slaveriet. Kanskje kan sånt utvikles til sykdom. Er det ikke noe som heter tropegalskap?

– Hvad sa hun selv?

– Hun snakket aldri om det. Ikke da.

– Og disse sammenstøtene fortsatte altså under reisen?

– Fra hotellet har jeg hørt om visse optrin, skrik og støi og uhygge, akkurat

som én blev jaget omkring i værelsene.

– Drakk han?

– Han drakk som de fleste europeere i Afrika.

– Alt dette skulde jo tyde på at hun hatet ham.

– Vi kjenner ikke disse menneskene der sydpå godt nok til å kunne bedømme det, svarte Gøsta Ericson undvikende.

^[16]– Men det kan være et slemt indisium mot henne.

– Ja.

– Hvem er den mannen som kom med seilbåten?

– Det er hennes sønn.

Dr. Wrangel stirret uforstående på ham.

– Det vil si, hennes stesønn, – mannens sønn i første ekteskap.

– Aha, altså en familietragedie i full utvikling?

– Du kan visst gjerne si det sånn. Vil du snakke med fru Theresa?

– Ja, svarte dr. Wrangel.

Femte juni.

Men først vilde dr. Wrangel ha en konferanse med politimannen fra Göteborg, Arnold Stephanson. De to venner fulgtes til hotellet hvor detektiven bodde. Underveis måtte Gøsta Ericson stanse flere ganger og veksle noen ord med forbipasserende. For det meste badegjester. Dr. Wrangel skjønnte at det var noe alvorlig som optok dem.

– Det er besynderlig med sånne småbyer som denne, sa Gøsta Ericson, en hemmelighet kan ikke holdes hemmelig i svært mange timer. Allerede nå vet alle at det er kommet en politimann for å gripe inn i saken. De vet også, at den myrdedes sønn er kommet. Det eneste de ennå ikke vet, er at du også har begynt å interessere dig for affæren. Det kommer naturligvis av, at det er så få mennesker i Sverige som vet hvad du har utrettet for å opklare enkelte av de siste års forbrytelser. For folk flest er du bare den berømte jurist som er ^[17]kommet hit for å hvile nervene. De husker at du var med ved flyveulykken i Danmark, ja, det

var på et hengende hår, Henning.

– Nå, det var jo ikke første gang, svarte dr. Wrangel og smilte, men det er over nå. Jeg føler meg ganske frisk igjen. For å komme tilbake til saken: Hvilket inntrykk har fru Theresa gjort her i byen?

– Du skulde ha hørt alle de spørsmålene jeg får, så vilde du ha forstått det. Alle har sympati for henne. Blandt dem som kjenner henne er der ikke mer enn én mening: at hun er uskyldig. Men alt sammen er jo så fremmedartet. Tripolis. Syd-Italia. Det er så langt vekk. Folk fabler endog om en hevsnakt. Er det ikke en forbryterforening på Sicilia, som heter maffiaen? Her har du Stephansons hotell.

– Jeg kommer og henter dig om en time. Imens skal jeg underrette fru Theresa.

– Utmerket, svarte dr. Wrangel, jeg skal være ferdig til den tid.

Gøsta Ericson så på sin venn og smilte.

– Du ser ikke lenger så trett ut, som da jeg traff dig, sa han. Kanskje får jeg rett?

– I hvad?

– I det at det ikke er noe så slitsomt for et energisk menneske som ørkesløshet.

– Kanskje, svarte dr. Wrangel.

Doktoren blev vist op til Stephansons værelse. Da han kom inn, satt politimannen og skrev på en telegramblankett. Han reiste sig hurtig.

– Dem hadde jeg ikke ventet å se, sa han.

Det var både forbauselse og respekt i stemmen hans.

Arnold Stephanson var ennå en ung mann. Slett ikke av den typen man forestiller sig en detektiv.

^[18] Han var rødmusset, øinene var blide, men meget klare. Han kunde gå for en agronom eller en handelsmann fra en småby. Over brystet hang en svær urkjede av sølv.

Dr. Wrangel la hatt og hansker fra sig på nærmeste stol. Så pekte han på telegrammet og sa:

– De telegraferer til politistasjonen i Göteborg, ikke sant?

– Jo, svarte politimannen.

– De vil ha nærmere ordrer med hensyn til fru Cathfield? De føler Dem på usikker grunn?

– Jeg har jo arrestordren, innvendte detektiven nølende. Men jeg har fått ordre om å gå frem med konduite. Jeg må si at jeg ser litt anderledes på saken etter at jeg har snakket med folk her i byen, og fremfor alt etter at jeg har snakket med henne selv.

– Har De truffet avdødes sønn?

– Ikke ennå. Men jeg kjenner hans standpunkt fra telegrammene. Han mener rett og slett at det foreligger et mord og at fru Theresa er den skyldige. Enten direkte eller indirekte.

– Vil De ha et råd, sa dr. Wrangel, så sender De ikke telegrammet.

– Vel. Jeg lar det ligge.

Dr. Wrangel la merke til forskjellige papirer og avisutklipp som lå på bordet, halvt dekket av en dokumentmappe.

– Det er en del av sakens akter, forklarte Stephanson, her er for eksempel politirapporten om selvmordet.

Dr. Wrangel leste den flyktig igjennom og heftet sig ved følgende passus:

... Den døde satt fullt påklædd i ^[19]skrivebordsstolen. Hans høire hånd hang slapt ned. På gulvteppet like under hånden lå revolveren. Det drepende sår fantes i høire tinning, temmelig nær øiet. Han hadde ikke efterlatt sig annet skriftlig enn et brev, som lå foran ham på skrivebordet og som bar påskriften: Til min hustru...

– Kjenner De innholdet av det brevet? spurte doktoren.

– Jeg har en kopi her, svarte Stephanson. Underlig nok lot detektiven til å være en smule genert over å vise frem brevet.

– Til å begynne med forlangte vi naturligvis ikke å få vite hvad som stod i det, forklarte han, vi hadde jo ingen grunn til å tvile på selvmordet. Men da det viste sig at mannens verdipapirer var borte, tilbød fru Theresa oss uten videre brevet. Det er et merkelig brev. Jeg har aldri kunnet tenke sig muligheten av at en mann med døden for øinene kan skrive et sånt avskjedsbrev til sin hustru. Her er det.

Dr. Wrangel grep papiret og leste:

«Til min hustru. Forhold som bare vedrører mig selv og ingen annen, gjør at

jeg frivillig søker døden. Advokat Vito Geatani i Siracusa varetar mine økonomiske interesser. Carlo Cathfield».

Doktoren leste det korte og besynderlige brevet flere ganger. Så sa han:

– Det er en hard mann som har skrevet det brevet. De har jo sett originalen.

Var det ellers noe å merke ved det?

– Det var skrevet på et av hotellets ark, og det var maskinskrevet. Med undtagelse av underskriften, den var skrevet med kopiblyant. Alt sammen var til det pinlige forretningsmessig tørt. Det var ^[20] virkelig ubehagelig da fru Theresa viste oss brevet. Jeg syntes synd på henne.

– Hva sa hun selv om det?

– Hun sa bare at hun forlengst hadde holdt op med å undre sig over noe her i verden.

Dr. Wrangel uttalte sig ikke ytterligere om brevet. Ganske flyktig så han gjennom de andre papirene. Det var blandt annet et telegram fra advokaten i Siracusa, som på sønnens vegne krevde beslagleggelse av den avdødes etterlatte verdier. Så fulgte en kopi av politikammerets svar på dette telegrammet:

«Avdøde har bare etterlatt sig reisechecken til en verdi av ca. 2000 kroner som er i hustruens besiddelse. Andre verdipapirer ikke påvist».

Dagen efter var så følgende telegram innløpet fra Siracusa:

«Avdøde var i besiddelse av lett realiserbare verdier til minst en halv million kroner. Familien vil inngi anmeldelse på fru Theresa for å ha understukket disse verdier. Avdødes eldste sønn av første ekteskap, Paolo, er idag reist til Skandinavia».

Derefter fulgte så utskrift av et forhør, som fru Theresa var blitt underkastet av politimesteren i Lysekil.

Her het det bl. a.:

«Fruen innrømmer riktigheten av at avdøde hadde betydelige verdier med sig da han reiste fra Tripolis. Hun kan ikke forstå hvor disse nå er blitt av. Hun kan ikke forstå at mannen under reisen har truffet disposisjoner som han har holdt henne i uvitenhet om. Overhodet påpeker hun bestemt, at: hun aldri har vært sin manns fortrolige i økonomiske saker».

^[21] Da hun blev spurt om grunnen til selvmordet, svarte hun at hun slett ikke

kunde gi noen forklaring. Selvmordet var kommet fullstendig overraskende på henne. Hun hadde ikke hatt inntrykk av at mannen var lei av livet. Tvertimot. Han hadde flere ganger sagt at han var glad fordi han snart igjen skulde komme til sin fødebygd, hvor han vilde realisere forskjellige store planer. Han påskyndte derfor også reisen med en viss utålmodighet. Såvidt hun visste, var det ikke under reisen inntruffet noe som kunde forklare mannens desperate handling. Han hadde bare gjort ganske overfladiske bekjenskaper underveis.

Om selve ulykkesnatten forelå det følgende i politirapporten:

«Fru Theresa hadde vært i teatret om aftenen. («Johan Ulfstjerna», Anders de Wahls gjestespill). Hun pleide alltid å gå alene, for mannen avskydde både teater og konserter. Hun hadde så kjørt direkte fra teatret til hotellet. Tjeneren bragte op på værelset en kopp te og noen kjeks. Hun spurte om hennes mann var på sitt værelse. Tjeneren svarte at han trodde herren måtte være gått til sengs. Han hadde banket på døren for en time siden for å gi ham et brev, men herren hadde ikke svart. Fruen påla da tjeneren ikke å forstyrre ham ytterligere. Hennes mann led av søvnløshet og måtte ikke vekkes når han først var gått til ro. Straks efter var hun selv gått til sengs. (Tilføielse av politiet: Stemmer med hotellbetjeningens forklaringer). Morgenen efter, da mannen fremdeles ikke svarte, hadde de sprenget døren og funnet ham død».

Dr. Wrangel gjorde noen enkelte notater i en liten notisbok. Plutselig blev han opmerksom på et ^[22]avisutklipp blandt aktene. Det var et utklipp av «Handelstidningen» for 5. juni.

– Har avisene alt fått fatt i saken? spurte han uvilkårlig.
– Nei, svarte Stephanson. Saken er fremdeles en selvmordsaffære, og avisene beskjeftiger sig nødig med selvmord. Dette her er noe annet. Det viser sig, at signor Cathfield allikevel har vært utsatt for et lite eventyr underveis. Les selv, så vil De forstå det.

Doktoren leste utklippet. Det var et telegram fra Oslo: «En reisende fra Italia, signor Carlo Cathfield, har igår aftes vært utsatt for et ubehagelig eventyr på Grand hotell. Da han ved 10-tiden kom inn på sitt værelse for å gå til ro, fant han en hotelltyv der inne i fullt arbeide med å bryte op koffertene. Tyven hadde banet sig adgang til værelset med falsk nøkkel. Den reisende kastet sig øieblikkelig over ham og fikk ham overmannet og overlevert til politiet. Under kampen forsøkte

tyven å gjøre bruk av sin revolver. Ved forhøret kom det for dagen at tyven er en kjent hotelltyv med internasjonalt tilsnitt».

– Jeg kan forresten ikke se at denne affæren i Oslo har noen betydning, sa Stephanson.

Doktoren stirret som forhekset på avisutklippet.

– Dette telegrammet, mumlet han, dette telegrammet...

Han strøk sig flyktig over pannen, som om en erindring eller en idé var fart gjennom ham. Han så igjen på telegrammet.

– Femte juni, sa han for sig selv, femte juni. Han gikk bort til vinduet hvor han blev stående og stirre ut på gaten. Stephanson kunde ikke lenger se ansiktet hans.

Huset i haven.

^[23]Arnold Stephanson kunde ikke skjule sin overraskelse. Han kjente dr.

Wrangel fra Stockholm og visste, hvor vanskelig det var å bringe ham ut av fatning. Nå hadde han sett igjennem sakens dokumenter uten å legge for dagen den minste bevegelse. Selv det kalde og usedvanlige avskjedsbrevet fra den døde hadde ikke gjort noe inntrykk på ham. Og så blir han plutselig på det voldsomste interessert ved å lese dette betydningsløse avis-telegrammet. Hadde dr. Wrangel virkelig opdaget en forbindelse mellom hotelltyveriet i Oslo og signor Cathfields mystiske død på Grand hotell Haglund? Og hvilken forbindelse kunde det være? Stephanson visste at det idag var første gang dr. Wrangel beskjeftiget sig med denne saken. Sannsynligvis hadde han ikke engang hørt om den før nå.

Stephanson tenkte: Hvad i all verden kan doktoren ha opdaget som har gått forbi min oppmerksomhet, – jeg som har studert denne saken i ukevis. Han ante, at dr. Wrangel måtte ha sett et lysstreif i mørket som omgav saken. Han hadde den dypeste respekt for doktorens intuitive skarpsindighet, han hadde sett mange overraskende eksempler på den. Det måtte være noe særlig med datoen også, femte juni, – han hørte at Wrangel fortsatte med å gjenta den femte juni. Han lot også til å være ganske fraværende, optatt av sine grublerier. Plutselig spurte han:

– Har De en almanakk?

Stephanson viste ham en reklamekalender på veggen. Doktoren kastet et blikk på den. Så sa han:

– Det stemmer. Femte juni var en torsdag.

^[24]– Så har De kanskje allikevel oppdaget en forbindelse mellom de to begivenhetene?

– Hvilke begivenheter? spurte dr. Wrangel.

– Signor Cathfields død og hotelltyveriet i Oslo.

– Hotelltyveriet, svarte doktoren åndsfraværende, å nei, det har jeg slett ikke tenkt på.

Stephanson var meget nysgjerrig og trengte videre på:

– Det tyveriet som fant sted den femte juni.

– De tar feil, svarte dr. Wrangel, hotelltyveriet fant sted den fjerde juni. Men dette telegrammet stod i avisen den femte juni, torsdag *den femte juni*. Jeg kan ikke nå forklare Dem nærmere hvad jeg mener med dette, fortsatte doktoren litt utålmodig, jeg vet det kanskje ikke selv. En uklar idé, en idéassosiasjon. Har De noe imot at jeg hjelper Dem med denne saken?

Doktorens spørsmål kom alltid slik, bardus og uventet.

– Tvertimot, svarte Stephanson, et samarbeide med Dem vil interessere mig meget. Jeg har jo ingen som helst annen interesse her enn å få saken opklart. Men efter dette skulde den ikke være så liketil allikevel. Siden De, doktor, går inn i den, mener jeg.

– De vet jo at jeg har vært svært syk efter den flyveulykken i København, svarte doktoren undvikende, men jeg føler at nervene mine er iferd med å falle til ro. Jeg tror jeg vil ha godt av å beskjefte mig med et eller annet problem igjen. *Kanskje* er dette her et problem.

– De tror altså ikke det er selvmord? spurte Stephanson.

– Jeg befatter mig aldri med selvmord, svarte Wrangel avvisende, jeg blander mig ikke op i folks ^[25]private anliggender. Jeg telegraferer nå til mine venner ved Göteborg-politiet, at jeg er her på plassen og at vi to arbeider sammen. Så tenker jeg vi slipper innblanding fra offisielt hold.

– Og arrestordren, hvad skal jeg gjøre med den?

– La den bare ligge. Ingen ting er dummere enn å foreta en arrestasjon i

utide. Man setter mistenkte i fengsel, for at de ikke skal få anledning til å påvirke vidner eller ødelegge sporene etter sin forbrytelse. Men man glemmer som oftest, at man derved hindrer den mistenkte i å røbe sig. En mistenkt, som arbeider på å skjule sporene etter en forbrytelse, røber sig nesten alltid. Nå vil jeg snakke litt med fru Theresa. Der ser jeg Gøsta Ericson kommer for å treffe mig. De ser mig sikkert igjen i løpet av aftenen. Kanskje har jeg da noe å fortelle Dem. De behøver ikke lange forberedelser for å reise, ikke sant?

– Jeg kan reise på minuttet om det skal være.

– Utmerket. På gjensyn.

Noen minutter etter gikk dr. Wrangel sammen med sin venn inn i fru Theresas hus. Det var en liten villa i nærheten av kirken, den lå ganske for sig selv inne i en blomstrende have. Et gammelt trehus i den vakre skjærgårdsstilen man ennå kan treffe på vestkysten av Sverige. Der var vel ikke mer enn en fire–fem værelser, – de gamle skipperne og losene, som bygde disse husene, behøvde ikke stor plass. Til gjengjeld bredte en stor veranda sig ut i haven, det var likesom den var en del av haven og ikke av huset. Trærne grodde op over rekkverket og dekket verandaen som et tak. Gjennom en grind som stod åpen, kom man inn i haven, derfra førte en bred tretrapp op til verandaen. Det var sent på eftermiddagen, da den nordiske sommerdagen likesom ånder ut i ro, varmen hviler ennå inne i de stille trærne, de skrå solstrålene spiller i vegger og vinduer i et fantastisk farveskimmer, luften er klar og gjennemsiktig, med en anelse av kveldens kjølighet, stemmene langt nede fra havnen kan høres tydelig, som om de var nær ved.

Fru Theresa kom ut på verandaen.

Med en gang dr. Wrangel blev forestilt for henne, blev hun grepet av en merkbar forvirring. En slags forlegen overraskelse. Hun forsøkte å skjule det, men skuespilleren hadde allikevel lagt merke til det.

– Hvis jeg ikke visste bedre, skulde jeg tro dere var kjent, sa han.

– Jeg har sett fruene flere ganger på gaten, svarte dr. Wrangel. Han hadde også lagt merke til at hun stusset.

– Det var bare et flyktig minne som drog forbi mig, forklarte fru Theresa undskyldende, det er jo ofte så, at helt fremmede mennesker kan minne en om

andre, som man kjenner godt.

Hun rakte dr. Wrangel hånden og takket fordi han vilde hjelpe henne. Hun la slett ikke noen overstrømmende takknemlighet for dagen, men det var en egen stille hjertelighet i ordene. En besynderlig atmosfære av ro og blidhet svevet omkring henne. Det var umulig å forstå at hun satt her under skyggen av en fryktelig anklage. Hennes selvbeherskelse måtte være ganske usedvanlig. Eller kanskje var hennes ro bare den ekte fatalisme, som betyr at skjebnens tilskikkelser ikke lenger har makt til å overraske.

Hun snakket et feilfritt svensk, slik som hun hadde lært det av sine foreldre, men allikevel med ^[27]en underklang av den glidende og melodiose italienske tone. I sitt utseende var hun en ekte sydlending, øinene hennes var mørke og funklende. Men kanskje var det allikevel en gjenspeiling av det nordiske lynne i dem. De skiftet ikke i hurtige glimt, som ellers er karakteristisk for Sydens barn og som røber deres upålitelige og lidenskapelige temperament. De var likesom fylt av stillhet, mørke som brønner, uutgrunnelige men iakttagende.

Også hennes omgivelser bar preg av en tilværelse under andre himmelstrøk. Overalt var der farveglødende tepper og matter. Over skuldrene hadde hun en av disse rikt broderte, sølvskimrende kapper, som er enhver araberinnes stolthet. Tiltross for den lune aften var det likevel som om hun følte kulde, en og annen gang skalv hun litt under kappens tunge og kalde brodering.

Gøsta Ericson vilde la de to være alene og fru Theresa motsatte sig ikke det.

– Jeg har dessuten et meget viktig arbeide å utrette, sa Gøsta Ericson, idet han tok farvel. Og det angår oss alle tre.

– Nå? spurte hun.

– Jeg foreslår at vi benytter kvelden til et samvær på Sossietetsrestaurantens terrasse. Vi bør feire den begivenhet, at dr. Wrangel, vår første kriminalist, har gjenoptatt sin virksomhet. Jeg går nå for å treffe det nødvendige arrangement. Og jeg avgir herved det løfte, at jeg skal gjøre det så vanskelig som mulig. Er vi enige?

– Hvorfor ikke? sa fru Theresa og så på dr. Wrangel, jeg vil virkelig gjerne.

– Naturligvis, hvorfor ikke? sa han. Da skuespilleren stod i verandadøren, syntes han at han burde ta avskjed med en spøk.

^[28] – Som dramatisk kunstner skulde jeg nesten ønske at det lå en realitet bak

denne anklagen, sa han. Den klokeste kvinne jeg kjenner skulde forsvare sitt liv og sin tilværelse mot den klokeste mann. Hvilke scener!

Da han var gått, blev det en stunds stillhet.

– Om han nå hadde rett? spurte hun.

Dr. Wrangel tok en stol og satte sig bort til henne.

– Vilde en sånn kamp interessere Dem? spurte han.

– Å ja, svarte hun eftertenksomt, nesten drømmende. Enn Dem?

– Mig også, sa han.

Igjen en pause. Så tilføiet han:

– Siden jeg nå har besluttet mig for å opklare denne besynderlige saken, vil jeg gjerne spørre Dem om De har noen særlig anmodning til mig, noe ønske.

– Jeg har ett ønske, sa hun. Jeg er nemlig svært trett. Det ser kanskje ikke slik ut, men jeg er likevel forferdelig trett. Derfor vil jeg gjerne få lov til å vise Dem fullkommen fortrolighet. Jeg vil hvile ut i denne fortrolighet. Allerede mens jeg ventet på Dem, besluttet jeg mig til det. Får jeg lov?

– Jeg er takknemlig for Deres fortrolighet, sa dr. Wrangel.

Han blev sittende taus en stund. Gud i himmelen, tenkte han, hvis Gøsta Ericson har rett, så begynner hun kampen godt.

Plutselig spurte fru Theresa:

– Hvor har jeg sett Dem før?

– Mig? Her? På promenaden – –.

– Nei, nei, jeg vet at jeg har sett Dem tidligere i mitt liv.

^[29] – Umulig, svarte dr. Wrangel, jeg har aldri vært ved Middelhavet. Dessuten vilde jeg ha husket Dem. Forøvrig, ærede frue, er det ikke De som skal forhøre mig, men omvendt.

– Spør bare, sa hun, idet hun stirret granskende på doktoren for muligens å gjenkalle i erindringen hvor hun hadde sett ham før. Men det lot ikke til at det lyktes for henne. Hun lukket øinene og lente sig tilbake i stolen.

– Jeg vil rette et meget direkte spørsmål til Dem, sa dr. Wrangel, jeg går ut fra at De er uskyldig.

Hun svarte ikke og rørte sig ikke.

– Jeg går ut fra at De er uskyldig, gjentok han, men jeg vil allikevel vite følgende: Hvis Deres mann fremdeles var i live, kunde det da tenkes at De på noen måte kunde bidra til å få ryddet ham av veien?

– Ja, svarte hun.

– Vel. Men kunde De selv utføre mordet? Skyte ham, kvele ham eller stikke ham ihjel?

Hun så op.

– Jeg vet ikke, hvad jeg skal svare på det. *Jeg tør ikke svare nei.* Tror De mig?

– Ja, jeg tror Dem, sa doktoren.

Fru Theresas ekteskap.

Hun blev liggende tilbakelenet i stolen og så på dr. Wrangel med en underlig, nesten barnslig nysgjerrighet, hun vilde konstatere hvilket inntrykk denne tilståelse gjorde på ham. Det lå en slags verdsettelse i det. Hun vilde med en gang vite hvor langt hun kunde stole på ham.

^[30]Dr. Wrangel reiste sig som en læge efter en konsultasjon. Han gjorde et slag frem over gulvet og stanset en stund i den åpne altandøren. Så vendte han sig igjen mot henne. Da han snakket, var det ingen ting i tonefallet som røbet overraskelse eller forferdelse. Enda mindre fiendskap. Hun la merke til den tørre, forretningsmessige tonen og gav ham et takknemlig blick.

– Efter det De nettop har sagt, er det vel unødvendig å spørre Dem om hvordan Deres ekteskap har vært.

– Det kan De jo også spørre den unge Paolo om min manns sønn av første ekteskap. Jeg hører at han er kommet.

– Jeg kan på forhånd tenke mig til svaret, sa doktoren, nemlig at De har trengt Dem inn i familien, at De har benyttet Deres ungdom og skjønnhet til å fordreie hodet på den gamle – og endelig at De har fått ham drept for å få fatt i pengene hans.

– Noe lignende ja, med den tilføielsen at jeg giftet mig for å redde min familie fra økonomisk ruin. Dette siste er sikkert riktig. Man tar ikke den ting så

sentimentalt nede i Syden. Ekteskapet er anderledes der enn her. Kjærligheten spiller en underordnet rolle.

– Men Deres mann elsket Dem vel?

– Ja, han elsket mig. Og han var meget ulykkelig. Iallfall i de første årene vi var gift. I begynnelsen kunde jeg ikke la være å føle en slags medlidenhet med ham. Jeg så at han led meget, fordi han tørstet efter en kjærlighet jeg ikke kunde gi ham. Kanskje kunde denne medlidenhet i årenes løp ha gått over til ømhet. Vanen gjør jo så meget. Men så forandret han helt sin optreden overfor ^[31] mig. Og litt efter litt blev mitt hjerte fylt av hat. Et hat som jeg ikke var herre over, fordi det var et opkomme i mitt indre.

Dr. Wrangel avbrøt henne.

– Vet De, sa han, at hvis De stod frem i retten med slike uttalelser, vilde De ganske sikkert bli dømt.

– Men jeg taler jo heller ikke til en rett. Jeg taler til et menneske. Og jeg vet hvad De sitter og tenker på nå. Jeg hadde rikelig anledning til å tilfredsstille mitt hat, mener De. Nemlig ved å være min mann utro. Jeg har aldri bedratt min mann. Tror De det også?

– Jeg har innstilt mig på å tro alt De sier, selv det utroligste.

–Å, De velger en spøkefull form. Det er naturligvis umulig for Dem å svare anderledes på et sånt spørsmål. Men jeg har elsket. En gang. Like så ubetingelig som jeg har hatet. Det var i det annet år av mitt ekteskap. Det var en ung italiensk kolonist, som hadde en liten eiendom der nede, en vinhave, – og en slik mann regnes for å være meget fattig. Når man tar hensyn til den sosiale klasseforskjellen i landet, var det mer enn en skandale. «Selskapet» forstod og snakket om saken. Jeg kunde jo umulig skjule mine følelser, jeg var også ganske ung den gangen, jeg hadde aldri elsket før og kjente den første kjærlighet i en slags salig forundring og beruselse. Gud, hvor jeg var grenseløst lykkelig og grenseløst ulykkelig på samme tid. Når jeg tenker på de månedene, kan sinnet ennå fylles av en slags blomsterduft som gjør mig syk. Min mann opdaget hvordan det var fatt, og jeg tilstod alt i ekstatisk skadefryd. Jeg var så ung. Og dum, kanskje.

^[32] – Hvad sa Deres mann?

– Ikke noe. Ikke noe jeg husker iallfall. Derimot husker jeg hvordan han så ut.

Det var likesom han lukket sig. Som om det kom en stenmaske for ansiktet. Han forstod naturligvis, at han var blitt rammet av livets ubønhørighet. Siden snakket han ikke til mig på flere dager, og etterpå lot han som om det ikke var skjedd noen ting. Men mig kunde han ikke bedra. Han hadde kjempet sig frem til en beslutning. Bak den kulde og korrekthet som han la for dagen, flammet ennå den eldre manns kjærlighet, den siste kjærlighet. Når han ikke kunde opnå å bli gjenelsket, hadde han besluttet sig til å benytte kjærligheten på en annen måte. Kjærligheten har jo mange irrganger. Jeg forstod det ikke den gangen, jeg var bare forvirret og forskrekket. Senere har jeg forstått alt. Han vilde fortsette med å elske mig, men han vilde la mig lide samtidig.

– Finnes det ikke, fortsatte hun, også her i Norden slike ekteskaper, hvor mannen i sin krenkede erotiske forfengelighet lar hustruen gå som det forakteligste vesen i huset, ja verre enn en tjenestepike, fordi han allikevel ikke kan undvære henne? Men hvilken makt har ikke en mann under de eksotiske forhold der syd? Og under innflytelse av en barbarisk tradisjon om kvinnens absolutte underkastelse og betjent av slavisk hengivne og stumme tjenestefolk. Og i et stort hus! Å, når jeg tenker på det grusomme, store huset hvor jeg kunde gå omkring som en fremmed, fordi jeg ikke engang visste hvor stort det var... Og så de metertykke veggene og de store tunge teppene som dempet alle klager og skrik... Og så de veldige murene omkring! Men det verste var kanskje ^[33] hver time på dagen å måtte møte min manns ansikt. Det var ikke alltid følelseløst. Tvertimot. Det kunde nå og da gnistre av en intens triumf, som om han vilde si: Slik har du altså villet det. Slik vil jeg også ha det. Og i all fremtid ... Siden jeg ikke kunde ofre min kjærlighet på ham, skulde jeg heller ikke få kaste min ømhet på andre eller annet. Alt jeg blev glad i, blev tatt fra mig – mine tjenere, hundene mine, bøkene mine. I stedet blev jeg overlesset med en luksus som gjorde tilværelsen enda ødsligere for mig, juveler, biler, praktfulle klær. Jeg måtte jo representere, og «Selskapet», dette motbydelige rasksammen av internasjonale kolonister og arabiske barbarer, skulde fremforalt ikke merke noe. Jeg lærte mig til å forakte rikdom, denne kalde prakt, som bare dekket en blodig smerte. Og jeg skal altså nå ha begått en sjofel forbrytelse for å få fatt i mer penger. Nei, for *det* kunde jeg ikke gjøre det, ikke for *det*.

– Og den annen? spurte dr. Wrangel lavmælt, den unge vinbergeieren, hvor

blev det av ham?

Fru Theresa for sammen under sjalet, som om hun frøs igjen.

– Det er fryktelig å tenke på det, sa hun. Jeg så ham ikke senere. Han blev rammet av min manns hevn. En systematisk og grusom hevn. Jeg har jo fortalt Dem at han var en fattig mann, ikke stort mer enn en simpel arbeider. Det var lett for min mann å få ham ødelagt ved hjelp av sine forbindelser og sine mektige innfødte venner. Hele vinhøsten hans blev tilintetgjort en natt. Noen måneder etter blev han borte. Formodentlig blev han puttet inn i et ørkenregiment, og det er i de fleste tilfeller det samme som døden. Slik gjør man med suspekter individer dernede.

^[34] Hun reiste sig halvt op i stolen.

– Jeg gråter ikke mer, sa hun, jeg kan fortelle Dem dette uten synderlig bevegelse, som De ser. Jeg vil at De skal forstå min stilling. Livet har ingen verdi for mig lenger. Jeg innrømmer at jeg kunde ha begått forbrytelsen, men så vilde jeg også ha fortalt Dem det. De årene som kommer har i alle tilfeller ingen verdi for mig. Jeg har lidd så meget, at jeg likesom har holdt op å være til. Når denne saken er ute av verden søker jeg kanskje tilflukt i et kloster i Frankrike eller Italia...

Plutselig lyttet hun.

– Det er noen som er kommet inn i haven, sa hun.

Doktoren hadde også hørt fottrin og hviskende stemmer. Han gikk bort til den åpne verandadøren og så ut. To herrer var kommet innenfor havegrinden. Det var de to seilerne som var kommet med den blå kutteren, nordmannen og italieneren. Wrangel gikk tilbake til fru Theresa.

– Det er Deres sønn, sa han.

Hun smilte.

– De mener Paolo, sa hun, kall ham ikke min sønn. Jeg har ingen barn. Vet De forresten at han er eldre enn mig?

Paolo Cathfield og hans venn trådte inn med en viss forlegenhet. Fru Theresa blev sittende i sin stol i halvt liggende stilling.

Paolo kom frem først og hilste. Hun rakte ham hånden og Paolo ilte frem og førte den til sine leber. Det blev vekslet noen fraser på italiensk. Dr. Wrangel la

merke til at Paolo kalte henne madame. Hans optreden var forøvrig preget av den ytterste høflighet.

– Vær så vennlig, signorino, å tale svensk, så ^[35]denne herre også kan forstå hvad De sier. Han taler udmerket svensk, forklarte hun, signoren vilde at alle barna skulde lære hans morsmål.

– Ganske som madame behager, svarte Paolo. Han forestillet sin venn som konsul Andvig, en forretningsforbindelse. Da han hadde hørt dr. Wrangels navn, sa han:

– Madame forutser kanskje at jeg vil bringe på bane visse emner som ikke bør høres av fremmede. Og derfor – Han bukket mot dr. Wrangel.

– Dr. Wrangel er min venn og tillitsmann, svarte fru Theresa, det er nødvendig at han blir.

– Ganske som madame behager. Men jeg er kommet her i et anliggende som er av den ytterste viktighet for min familie, så jeg beklager at jeg ikke kan undlate å nevne visse ting som kanskje kan være ubehagelige å høre.

Dr. Wrangel grep inn.

– De har en meget høflig form, min herre, sa han, og jeg ber Dem beholde den. Forøvrig vil jeg opplyse Dem om at madame er meget trett. Det De har å si, må De si hurtig.

– Det kan være sagt med et råd, svarte italieneren irritert og med hevet stemme, et råd til madame. Madame må si mig hvor det er blitt av de verdier til over 25000 pund som min far hadde med på reisen.

– Verdipapirene, mener De? spurte doktoren.

– Er det De som skal svare mig, eller er det madame?

– De ser jo at madame er enig i min optreden. Altså er det jeg som skal svare Dem. Noen verdipapirer er ikke funnet etter Deres far. Han må altså ha disponert dem i levende live.

^[36]– Nei.

– Hvad behager?

Italieneren slo med hånden på sin dokumentmappe.

– Jeg har her en liste over de verdipapirer min far hadde med, sa han.

– Jeg skal se på den senere, svarte dr. Wrangel rolig, jeg har ikke tid nå.

- Papirene må være stjålet
  - Mener De det?
  - Ja, jeg har funnet et av dem igjen i London, og *det er omsatt etter min fars død.*
-

Under seil.

Dr. Wrangel tenkte sig om en stund. Så spurte han:

- Vil De la mig se listen over de forsvunne verdipapirer?

Italieneren rakte ham et maskinskrevet dokument med en opregning av alle de verdipapirer den avdøde hadde medbragt på reisen. Ved en av postene var det satt et rødt kryss. Det var en post på obligasjoner i det tripolitanske koloniållån, ialt 120 000 lire.

- Jeg går ut fra at det er denne posten som er omsatt i London, bemerket doktoren.

- Vår advokat har funnet den hos en bankforbindelse i London. Men det tok oss ikke lang tid å få konstatert at obligasjonene er kommet fra Skandinavia. De er sist blitt overført til London fra Privatbanken i København, og det er skjedd etter min fars død. Vi går derfor med sikkerhet ut fra at de er stjålet i forbindelse med fars død.

^[37] – Med noen absolutt sikkerhet kan De ikke gå ut fra det. Men det er jo unektelig overveiende sannsynlig.

- Innrømmer De så at vi har rett til å forlange en forklaring av madame?

- Fru Theresa har gitt den forklaringen som hun er istand til å gi. Hun har ikke noe som helst kjennskap til disse verdipapirene.

- Det er ingen tilfredsstillende forklaring. Madame var den eneste som var i nærheten av min far da han døde.

- Det er en påstand, svarte dr. Wrangel og trakk på skuldrene.

- Men det er i overensstemmelse med politiets redegjørelse.

- Da har De misforstått politiet. Fru Theresa sov i værelset ved siden av sin manns. Sannsynligvis har han vært død allerede om aftenen da hun kom fra

teatret. Om morgenen blev døren sprengt av hotellpersonalet som straks tilkalte politiet. Fru Theresa var ikke et øieblikk alene på den dødes værelse. Det er vel ikke Deres mening å antyde, at det svenske politi har vært behjelpelig med å bringe verdipapirene av veien?

– Nei, men det er fremdeles vår mening at madame hemmeligholder ting som kan bringe klarhet i saken. Jeg gjør både Dem og madame opmerksom på, at dette blir mitt eneste private besøk her. Jeg har villet gi henne denne chansen, for at hun muligens kunde undgå en overordentlig pinlig aktivitet fra vår side.

– Dette høres som en trusel.

– Det er også en trusel. Herefter er det kriminalpolitiet som skal føre forhandlingene.

– De later til å glemme, sa dr. Wrangel, at De ^[38]ikke lenger befinner Dem i Tripolis. Det svenske politi har allerede tatt hånd om saken. Det foreligger to meget alvorlige anklager. Den ene gjelder tyveri i stor stil. Den annen noe enda verre, nemlig mord eller delaktighet i mord. De kan være aldeles overbevist om, at politiet ikke vil hvile før saken har fått sin oppløring. Enhver underhåndsordning er en umulighet. Selve den omstendighet, at De forsøker å få istand en privat overenskomst med den mistenkte part, gjør at politiet herefter ikke kan behandle Dem med full tillit.

– Jeg vil insistere på at politiet foretar det eneste skritt som kan bringe resultater.

– Nemlig arrestere fru Theresa, mener De?

– Ja.

– Det kan bare retten avgjøre. Og retten vil i dette tilfelle sikkert følge politiets råd. Politiet ønsker foreløbig ingen arrestasjon. Dets arbeide består ikke bare i å finne den skyldige, men også i å beskytte den uskyldig mistenkte.

– Det vil jeg selv konferere med kriminalpolitiet om, sa italieneren avvisende.

– De *har* allerede den ære, svarte dr. Wrangel, det er nemlig jeg som leder undersøkelsen.

Italieneren stirret på ham i den ytterste forbauselse. Så la han sine papirer tilbake i dokumentmappen og gjorde sig rede til å gå.

– Jeg har altså ikke annet å gjøre enn å overlate utspillet til min advokat. Ikke

sant? tilføiet han og kastet et spørrende blikk på konsulen, som hele tiden hadde stått taus borte ved verandadøren.

– Det er utvilsomt det fornuftigste, svarte konsulen. De er jo selv ganske ukjent med forholdene her.

Paolo vendte sig enda en gang mot dr. Wrangel:

^[39]– Men De må da innrømme at jeg har rett til å forsvare mine interesser, sa han.

– Absolutt.

– Jeg har gitt Dem visse nye opplysninger, blandt annet om obligasjonene som er funnet i London. Mener De ikke at denne omstendighet støtter mistanken?

– Den gjør det overveiende sannsynlig at det foreligger en forbrytelse, svarte dr. Wrangel.

– Et tyveri, mener De?

– Jeg er dessverre tilbøielig til å tro at det ikke bare innskrenker sig til et tyveri.

– Men et mord?

Dr. Wrangel nikket.

–Hvor lenge blir De her i landet? spurte han.

– Dessverre kan jeg bare bli her i fjorten dager, svarte italieneren.

– Fjorten dager er også tilstrekkelig.

– Jeg skal holde politiet underrettet om mitt opholdssted.

– Det skulde ikke være nødvendig, svarte dr. Wrangel, politiet vil til enhver tid vite å treffe Dem.

– Utmerket. Det gjør mig friere i mine bevegelser.

Med fullkommen høflighet tok han farvel med fru Theresa, bøide sig over hennes hånd og kysset den. Men det blev ikke vekslet ord mellem dem.

Da fru Theresa igjen var blitt alene med dr. Wrangel, sa hun:

– Det var besynderlig hvordan De behandlet ham. Nesten truende.

– Ganske riktig.

– Det var likesom han som var den mistenkte og ikke jeg. Jeg la også merke til noe annet. De så nesten ikke på ham. De så på mig hele tiden.

[40] – Jeg vil svare Dem opriktig, sa dr. Wrangel. Jeg studerte Dem.

– – –

Da skuespilleren traff sin venn i Sossietets-restauranten om kvelden, blev han forbauset over dr. Wrangels utseende. Doktoren var likesom blitt forynget på noen timer. Han var livlig og munter. De gikk sammen en stund og småpratet ute på verandaen mens de ventet på fru Theresa. Gøsta Ericson kom igjen tilbake til at det var åndelig beskjeftigelse som hadde manglet vennen i det siste. Med den første store opgaven var livskraften og livslysten vendt tilbake.

– Kanskje du har rett, sa dr. Wrangel. Han stanset op foran verandabordet hvor Gøsta hadde arrangert souperen. Et utsøkt smørgåsbord stod og ventet. Dr. Wrangel gned sig i hendene og utbrøt begeistret:

– Store og uforlignelige arrangør! Du er den fødte dramatiker, overraskelsesnes mester i alt du foretar dig. Dette bordet er jo et kunstverk.

Han kastet et blick utover havnen.

– De begynner alt å tende lanternene, ser jeg, og se der blinker lysene i Fiskebåkskil. En slik aften i skjærgården kan ikke sammenlignes med noe annet. Man har vanskelig for å forestille sig noe slikt som mord i en verden som er så vakker som denne.

– For pokker, utbrøt skuespilleren forbauset, det er første gang jeg har opdaget at du er lyriker.

– Og nettop nå går det en fin bris fra land, fortsatte dr. Wrangel, en fin seilvind for den som skal sydover.

Plutselig pekte han ut på havnen.

[41] – Ganske riktig, sa han, der går nordmannen under seil.

Den blå yachten krenget nettop over og strøk elegant ut mellom skjærene.

Dr. Wrangel gikk helt frem til balustraden for å se tydeligere.

– Det var det jeg visste, mumlet skuespilleren, det var nok noe annet enn sommernattens skjønnhet du hadde i kikkerten.

– Det er litt for mørkt til å se hvem som er ombord, mumlet doktoren, matrosene glir omkring som grå skygger på det gule dekket. Men jo, nå kan jeg kjenne de to der akter. Ved roret sitter nordmannen, den andre er italieneren Paolo Cathfield.

Wrangel snudde sig mot sin venn.

– De skal til Göteborg, sa han. Med denne vinden er de fremme før det blir lyst.

Han tok Gøsta Ericson under armen og spaserte langsomt frem over verandateppet med ham.

– Jeg kan ikke riktig glemme det siste du sa da du gikk fra fru Theresa i eftermiddag, sa han, det om den klokeste mann og den klokeste kvinne. Det *var* en spøk naturligvis, men *om* det nå skulde vise sig at spøken var virkelighet.

– Det er jo umulig, kjære venn, svarte skuespilleren ergerlig, det vilde simpelthen bety at fru Theresa var en forbryter.

– Så sakte, så sakte, Jeg snakker om det hele som et eksperiment. Det interesserer meg å eksperimentere med muligheter. Min samtale med fru Theresa har vært interessant på flere måter. La oss nå tenke oss den mulighet at hun er skyldig, skjønt jeg vet at selve tanken er dig motbydelig. I tilfelle har hun ikke sagt et eneste uriktig ^[42] ord under vår samtale. Tvertimot, hun har sagt alle de riktige. Hun har nettopp sagt alt det som kunde tjene til å kaste blå i øinene på en skarp iakttager.

– Har du opdaget noe nytt? spurte skuespilleren uvillig.

– Ikke egentlig nytt. Jeg har påny sett igjennem Stephansons akter. Der er en liten omstendighet som jeg gjerne vil gjøre dig opmerksom på. Vet du at det var to revolvere i Cathfields værelse? Foruten den lille revolveren som lå på gulvteppet, og som han altså skulde ha skutt sig med, var det også en annen, nemlig i den dødes lomme, en stor militærrevolver med skudd i alle løp. *Den* har han ikke brukt.

– Nåja. Den lille var vel like sikker.

– Absolutt, svarte doktoren med overbevisning, jeg kjenner disse revolverne, det er prektige våpen, men rene luksusgjenstander, fabrikkert av Dufour i Paris. Innlagt med perlemor og gull. En slik revolver tar sig briljant ut i en vakker dames hånd.

Plutselig avbrøt han sig selv.

– Der ser jeg Stephanson, sa han, jeg må snakke et par ord med ham.

Han forlot den forbausede Gøsta og gikk ut i vestibylen, hvor detektiven

ventet.

– Har De telefonert til Göteborg? spurte dr. Wrangel.

– Ja, det var riktig som De antok. Paolo har bestilt værelse nr. 27 på Grand Hotel Haglund, dødsværelset. Jeg har nå fått det ordnet slik at værelset i stedet blir stilt til Deres disposisjon.

– Utmerket. Nordmannen er seilt avgårde med Paolo ombord.

^[43] – Jeg har sett det.

– Godt. Er motorbåten klar?

– Alt i orden. Raceren skal ligge ved dampskibsbryggen klokken tolv natt.

– Det er fint. Vinden er ikke særlig sterk. Jeg antar vi kan ta ham igjen allerede ved tre-tiden natt.

– Sikkert. Jeg kjenner båten.

Stephanson vilde gå, men dr. Wrangel holdt ham et øieblikk fast i jakkeopslaget.

– Jeg vil bare spørre Dem om en liten ting, sa han, var De tilstede ved undersøkelsen i hotellet da døren blev sprengt?

– Nei, ikke jeg.

– For den gangen kunde De nemlig ha tatt morderen. Morderen var der. Detektiven stusset.

– Morderen? spurte han. Mener De *ham*?

– Jeg sa bare morderen, svarte dr. Wrangel. I det samme kom fru Theresa.

De tre værelser.

Tidlig på morgenen, før de reisende var begynt å komme ned til frokost, hadde dr. Wrangel og Stephanson foretatt en undersøkelse av værelse nr. 27. De hadde forlatt Lysekil med motorbåten ved midnatt. Det hadde vært en henrivende tur nedover langs kysten i den klare sommernatten. Etter et par timers fart hadde de passert den blå yachten. Båten kunde ikke ventes til Göteborg før utpå formiddagen. Vinden hadde snudd, og stod nå temmelig hardt imot.

Fra sin tjenestetid i Stockholm var Stephanson ^[44] vant til at dr. Wrangel arbeidet etter egne metoder. Den måten han foretok undersøkelsen i hotellet på, forundret ham derfor ikke. Det hele hadde på en måte nyhetens interesse for Stephanson. I den første tiden etter dødsfallet hadde det ikke vært tale om noen nøiaktigere undersøkelse, for det forelå ikke noen mistanke om en forbrytelse. Hvis det straks var blitt utkastet en slik siktelse, hadde man sikkert festet sig ved noen enkeltheter, som sterkt forringet betydningen av den omstendighet at den dodes værelse var låst innenfra.

Den rike signor Cathfield hadde lagt beslag på en av hotellets beste suiter for sig og sin hustru. To soveværelser, en salong og et bad. Salongen og fruens soveværelse var sammenhengende, derefter kom badet og så signorens soveværelse. Her konstaterte dr. Wrangel at der var et stort klæsskap, som godt kunde rumme to mordere, om det skulde være. Dessuten hadde man døren til badeværelset. Men den var også låst, forklarte portieren.

Dr. Wrangel kunde altså efter en foreløbig og flyktig undersøkelse fastslå følgende:

Vi går ut fra (han snakket til Stephanson, men detektiven hadde fornemmelsen av at Wrangel egentlig bare snakket med sig selv, som om han halvhøit gjennomgikk et regnestykke). – Vi går ut fra, at det er riktig at begge dørene har vært låst innenfra. Det kunde se ut til å være avgjørende for teorien om selvmord, men i virkeligheten er det ikke det, den har bare bidratt til at mistanken om mord straks blev utelukket. Et menneske som vil ta livet av sig, behøver ikke låse sig inne på den måten. Derimot kunde en ^[45]forbryter nettop benytte sig av dette middel for å bringe efterforskningen på villspor. For en teknisk dreven forbryter er det ikke vanskelig å treffe et sånt arrangement. Det eksisterer innbruddsverktøi, som gjør det til en bagatell både å låse en dør og låse den op fra den motsatte siden. Dessuten kan man tenke sig, at morderen simpelthen har opholdt sig inne i værelset, for eksempel i det store skapet, og så har sloppet ut under forvirringen efter at døren var blitt sprengt. Videre har vi døren til badeværelset. Portieren kan bare huske med bestemthet at den også var låst. Men derimot tør han ikke sverge på at nøkkelen stod i på innsiden. Det er umulig å vite med bestemthet, når mordet er foregått. Men vi kan jo tenke oss at det var ved 10-tiden om kvelden, mens signora Cathfield var i teatret. Efter

forbrytelsen har morderen gått ut gjennom badeværelset, har låst døren etter sig, og er gått inn i signoraens leilighet. Derfra har han så sloppet ut, eller har kanskje gjemt sig der ...

Da dr. Wrangel var kommet så langt i sine utlegninger, så han på Stephanson og spurte:

– Ikke sant, De er enig med mig?

– Jeg er enig i Deres resonnement, svarte Stephanson, men det beroliger mig ikke.

Dr. Wrangel pekte på skrivebordsstolen.

– Der satt signor Cathfield, ikke sant, og der på gulvteppet fant man den lille revolveren, «damerevolveren», om jeg så må si. Sett Dem i stolen, Stephanson, sånn ja.

Detektiven tok nølende plass.

Dr. Wrangel gikk et par skritt bak ham og mønstret omgivelsene omhyggelig.

^[46] – Etter såret å dømme, må morderen ha stått her og skutt fra denne avstand.

– De snakker hele tiden om et mord, De utelukker altså ganske muligheten av selvmord, sa Stephanson.

– Fra denne avstand, mumlet dr. Wrangel åndsfraværende.

Plutselig snudde han sig mot vinduene.

– Det er da også et forbannet lys, sa han. Han gikk bort og trakk de tykke forhengene for. Det blev et øieblikk ganske mørkt i rummet, men så tendte doktoren lyset.

– Omtrent slik må det ha sett ut, mumlet han. Wrangel åpnet døren til badeværelset.

– La oss gå videre, sa han. Stephanson fulgte ham. De gikk gjennom badet og kom inn i fruens soveværelse.

– Som De ser, kan morderen godt ha gått denne veien, bemerket han.

Så åpnet han døren til salongen ved siden av. Ikke noe sted gjorde han nøiaktigere undersøkelser, men det var noe forunderlig granskende og eftertenksomt over ham, likesom han lette efter noen eller noe, han ikke kunde finne.

Plutselig spurte Stephanson:

– Arbeider De fremdeles som fru Theresas venn, dr. Wrangel?

– Ja, naturligvis.

– Da forekommer det mig at Deres sannhetskjærlighet spiller vennen et slemmt puss. De har på en meget instruktiv måte forklart mig, hvorledes morderen kan være undsluppet. Det er meget mulig at det kan ha foregått slik. Men alle omstendigheter tatt i betraktning, så er det etter dette enda mer sannsynlig, at det er fru Theresa selv, [47] som har begått mordet. Det er hun som har skutt mannen, det er hun som derefter har gått inn til sig selv gjennom badeværelset.

– Ganske riktig, svarte dr. Wrangel, det er den sannsynligste forklaringen, men det er ikke den eneste. Synes ikke De også at den er altfor enkel?

– Om noen timer kan vi vente italieneren her med en advokat, fortsatte Stephanson, ingen kan nekte ham å foreta undersøkelser i det værelset hvor hans far er død på en så mystisk måte. Han vil komme til å gjøre akkurat de samme iakttagelser som De, og derved vil hans mistanke mot fru Theresa bli vesentlig styrket.

– De har nok rett, svarte dr. Wrangel likegyldig, jeg forstår at De er urolig for arrestordren, De burde ha utført Deres oppdrag, mener De?

– Gudbevares, når De overtar ansvaret.

– Jeg vil også overta ansvaret rent formelt, sa dr. Wrangel, klokken 10 går jeg til politichefen og påtår mig å bringe saken til en løsning, som vil komme til å tilfredsstille alle parter.

– Bringe saken til oppløring, mener De?

Dr. Wrangel smilte.

– De spør så inkvisitorisk, kjære Stephanson, svarte han undvikende. Hva tror De politichefen vil svare?

– Jeg er overbevist om at han vil gi Dem frie hender.

– Jeg også.

Så ringte Wrangel på portieren.

– Vil De sørge for at det værelset som sist blev bebodd av den avdøde signor Cathfield, blir avstengt.

– Det skal ikke benyttes altså?

– Ikke foreløbig. Derimot må de andre to ^[48]værelsene, nemlig soveværelset og salongen og badeværelset settes istand til en reisende, som kommer fra Lysekil ikveld. Det er en dame.

– Det skal bli notert. Tør jeg utbe mig navnet?

– Fru Theresa Cathfield.

Portieren kunde ikke legge skjul på en viss bevegelse.

– Den samme damen, som... mumlet han.

– Ja, den samme damen.

– Og hun ønsker akkurat de samme værelser, som... som hun hadde dengang.

– Akkurat.

– Vel, alt skal bli besørget.

– Dessuten, fortsatte dr. Wrangel, vil jeg gjerne se fortegnelsen over gjestene fra dagene omkring signor Cathfields død. Og hotellets journaler. Jeg vil vite, hvem som opholdt sig i hotellet, både av reisende og personale. Jeg forutsetter at hotellet kan skaffe mig disse opplysningene.

– Selvfølgelig. Om en halv time skal alt ligge ferdig på kontoret.

Portieren vilde gå, men dr. Wrangel stanset ham med en bevegelse som om han hadde fått en ny innskytelse.

– Da jeg kjørte til hotellet imorges, la jeg merke til teaterplakatene, sa han, det forekommer mig, at jeg så de Wahls navn.

– «Johan Ulfstjerna» opføres fredag med de Wahl som gjest, sa portieren.

Dr. Wrangel så på Stephanson og spurte:

– Husker De at det var det samme stykket som gikk den kvelden da signor Cathfield døde?

– Det står i politirapporten, svarte Stephanson alvorlig, fru Theresa var i teatret den dagen.

^[49]– Ganske riktig, jeg må ha en billett til forestillingen på fredag.

Portieren gikk.

Stephanson spurte:

– Er denne billetten for Dem eller fru Theresa?

– For fru Theresa, svarte dr. Wrangel.

- Men tror De hun har lyst til å gå på teater-forestillinger så kort tid etter...
  - Dessverre, sa dr. Wrangel tankefullt, hun *må*.
-

David Berglund.

De store hoteller fører, foruten de vanlige gjestelister, også journaler over sitt eget personale, fra den minste piccolo til hotellets viktigste mann, hovedportieren.

Dr. Wrangel valgte ut listene fra 6. til 12. juni. Det tok ham flere timer å gjennomgå dem. Han gransket dem med en nøiaktighet som kunde synes forbausende, ikke et navn eller et notat undgikk hans oppmerksomhet. Ofte konfererte han med portieren om de enkelte navn. Ved reisendelistene var portierens betydelige personalkjennskap til stor hjelp. Disse listene med de tørre navn og data var likevel som en lektyre over en travel sommerukes reiseliv. Det var formelig som man kunde se svermen av de reisende strømme ut og inn av hotellvestibylene.

Han hadde den øvede kriminalists teft for navn, bare ved å se navnet, stillingen, bestemmelsesstedet og hensikten med reisen, kunde han ane sig til om det lå noe fordektig bak eller ikke. Slik kunde han ved gjennemsyn av listen for den 8de bemerke følgende til den forundrede portier:

^[50] – Han der har De aldri sett før på hotellet. Ham kjenner De ikke.

Portieren leste navnet: Heinz von Haenstaengel, oberleutnant a. d., hensikten med reisen: Studier i Fürstenberggalleriet, fremtidig opholdssted: København. Portieren måtte innrømme, at han ikke kjente mannen personlig. Men han kunde huske ham. Han bodde på hotellet i tre dager. En meget stillferdig mann. Han gikk ut om morgenen for å studere i galleriet og kom bare tilbake til måltidene. Han gikk tidlig til sengs. En sympatisk hotellgjest.

– Men vet De bestemt at han studerte i galleriet? spurte dr. Wrangel.

Portieren rystet nesten forarget på hodet.

– Vi blander oss ikke op i gjestenes privatliv, sa han.

– Nei visst. Det er jo også mulig, at han studerte i galleriet for å fordrive

tiden. Imidlertid er navnet falsk. Jeg tør vedde ti mot en på det. Det finnes sikkert ingen graf Haenfstaengel. Det er et berømt navn i München, en borgerlig familie, ansett kunsthandel forøvrig. Men hele opstillingen av navnet og titulaturen minner mig om en form, som er egen for en bestemt internasjonal forbryter. De må ikke tro at de er særlig opfinnsomme, de herrer storforbrytere. De gjentar sig bestandig. Og den herren jeg sikter til, har det nettop med å spekulere ut besynderlige navn. Han er også forfengelig og hans fantasi svermer alltid omkring kunst og adelskap. Især kunst. Fürstenberggalleriet og Haenfstaengel, der har vi to holdepunkter.

– Men det er ikke skjedd noe nevneverdig her i byen i den tiden.

[51] – Med undtagelse av... bemerket Wrangel og så spørrende på portieren.

– Signor Cathfields død, ja – hvis det er en forbrytelse. Setter De ham i forbindelse med den?

– Nei, svarte Wrangel, det er ikke hans metier. Han er hotelltyv, men ikke på den måten. Dessuten har han forlatt hotellet før signor Cathfield døde, og vi kan vel gå ut fra at han også har forlatt byen. Denne «Graf v. Haenfstaengel» er jernbanetyv, hotellsvindler, sosietetstyv, om De vil. La oss nå se. Legg merke til alle disse navnene på reisende som er kommet fra Amerika.

– «Drottningholm» kom nettop den dagen.

– Ja visst ja. Med en mengde rike amerikanere, som har stanset her en dag og så dratt videre. Her har vi hans metier. Han har ventet på «Drottningholm» og har slått følge med et eller annet selskap som kunde gi ham anledning til et kup. Han er også reist avsted samme dag som de fleste amerikanerne. Men la oss foreløpig notere navnet.

Slik gav bare gjennomlesningen av reisendelistene anledning til å rulle op et lite sommerskuespill: Den glade turistsverm fra Atlanterhavsdamperen som et døgn fyller hotellet med sin lysende støy og så drar videre – med sosietetstyven hakk i hæl.

Journalen over hotellbetjeningen viste, at det nettop i de dagene var ansatt en del ekstramannskap. Hotellets faste og prøvede personale kunde portieren selvfølgelig svare for. Det var kommet tre nye menn til, en kjøkkenassistent og to hjelpetjenere. Kjøkkenassistenten var ennå i tjeneste på hotellet, den ene hjelpetjeneren hadde fått ansettelse på Hotel Eggers, hvor han visstnok var

fremdeles, men den annen var visstnok blitt avskjediget ^[52] på grunn av uduelighet. Det måtte hovmesteren kunne gi nærmere beskjed om. Hovmesteren blev tilkalt.

– Mannen på Eggers har jeg sett idag, forklarte han, De kan sikkert få fatt på ham når som helst. Kjøkkenassistenten kan jeg tilkalle hvad øieblikk det skal være. Og hvad den tredje angår –.

Hovmesteren trakk medlidende på skulderen.

– Den stakkaren, sa han bare. Men det lå en tydelig karakteristikkk i ordene.

Dr. Wrangel kastet et blikk i protokollen.

– Han heter David Berglund, sa han – hvorfor sier De stakkar?

– Fordi han var så klosset og innskrenket, svarte hovmesteren. Og vendt mot portieren tilføyde han:

– Det var han med arret. Du husker ham nok.

– Ja visst, svarte portieren og smilte. Ja, det var en underlig skrue.

– Arret? spurte Wrangel.

Hovmesteren forklarte.

– Han hadde et stort arr efter et knivstikk her under venstre øie. Han var blitt overfalt av en finne engang han var stuert ombord i en liten båt, fortalte han.

Dr. Wrangel satt taus en stund fordypet bak det store protokollarket. Det skjulte ganske ansiktet hans. Tilsynelatende vilde han nok engang granske journalen for muligens å finne en bedre ledetråd. Omsider la han journalen tilside og sa:

– Denne David Berglund er altså den eneste som er noenlunde ukjent. Hadde han noen anbefalinger?

– To-tre, såvidt jeg husker. Fra småhoteller hvor han hadde servert tidligere.

^[53] – Og han viste sig å være ganske ubrukelig?

– Han var ikke egentlig påfallende udyktig i tjenesten, han serverte med en viss omhu. Men han hadde ikke omløp i hodet. Det var vanskelig å få ham til å forstå hvad han skulde gjøre. Når han først forstod det, gjorde han det villig, men vi må ha hurtige folk i en stor bedrift som denne, folk som kan tenke selvstendig. Undskyld hr. doktor, men hvis De bare hadde sett denne fyren i arbeide en eneste gang, vilde De ha skjönt hvorfor jeg kalte ham en stakkar. Å sette ham i

forbindelse med noe så desperat som et mord, forekommer mig å være utenkelig. Dessuten var han ikke helt presentabel. De vet dette stygge arret i ansiktet. Kort sagt, vi kunde iallfall ikke bruke ham. Han var svært ulykkelig over at han måtte gå.

– Bad han om å få bli? spurte Wrangel.

– Ja.

– Så, han bad om å få bli, mumlet dr. Wrangel hen for sig, er De sikker på det?

Portieren og hovmesteren vekslet blikk, som om de vilde si til hverandre: Doktoren sitter og tenker på noe ganske annet.

– Han forlot tjenesten dagen etter signor Cathfields død, sa dr. Wrangel.

– Det husker jeg ikke. Men hvis det står i journalen så er det naturligvis riktig.

– Det står i journalen. Sov David Berglund på hotellet?

– Nei, vi kan ikke ha alle folkene boende her. Ialffall ikke ekstramannskapet.

– Vet De hvor han bodde henne, denne David Berglund?

– Nei, formodentlig leide han et værelse ute i byen.

[54] Doktoren reiste sig og knappet hanskene.

– Ja, så er det ikke mer foreløbig, sa han, med undtagelse av at De må skaffe mig rede på hvor denne Berglund bodde.

– Jeg skal undersøke saken, svarte hovmesteren, adskillig forundret over doktorens interesse for denne «stakkaren», formodentlig er det noen av de andre tjenerne som vet det.

Det gikk noen timer, dr. Wrangel hadde en konferanse på politistasjonen for å bringe visse formelle omstendigheter i orden. Da han vendte tilbake til hotellet ved tre-tiden og kastet et blikk på klokken konstaterte han at det ennå vilde vare fire timer før fru Theresa kunde komme. Han konstaterte det med et visst savn og merket en flyktig utålmodighet.

I vestibylen satt unge Paolo og konsul Andvig og ventet. Paolo kom straks imot ham med fremstrakt hånd.

Hans optreden var vesentlig forandret. Han var fremdeles til det ytterste høflig, men han la også for dagen en viss hjertelighet. Dr. Wrangel festet sig ved det, han hadde imidlertid lært sig å behandle mennesker med den ytterste

mistenksomhet og iakttok derfor en viss reservasjon.

Paolo begynte med en undskyldning. Han hadde muligens optrådt noe ubehersket i Lysekil aftenen i forveien. Men nå var han blitt bedre orientert. Han forstod at saken var i de beste hender hos dr. Wrangel. Det hadde gledet ham meget å høre at doktoren allerede var kommet til Göteborg. Formodentlig med motorbåt. Hvorfor ikke doktoren heller hadde gjort ham den fornøielse å seile med ham?

[55] – De glemmer, svarte doktoren smilende, at igårftes var De ennå ikke orientert.

– Og dessuten hadde formodentlig doktoren større hastverk med å komme til Göteborg enn jeg.

Paolo sa det uten den ringeste antydning av noe underforstått, men dr. Wrangel oppfattet brodden.

Paolo fortsatte:

– Jeg hører tilfeldigvis at jeg ikke kan få de værelsene jeg har bestilt.

– Nei, jeg har allerede lagt beslag på dem.

– Ønsker De så bestemt å bo nettopp der?

– Jeg kommer slett ikke til å bo der, svarte doktoren, det ene værelset er avstengt og vil bli avstengt. De andre værelsene er reservert for signora Cathfield.

– Madame vil altså uleilige sig hit?

– Jeg kan se på Dem at De vet det.

– Ja, jeg vet det. Jeg vil bare meddele Dem at jeg også blir boende på hotellet. Jeg står nårsomhelst til disposisjon hvis det er noe De ønsker opplysninger om. Til gjengjeld håber jeg at De vil vise mig eller min advokat den samme imøtekommenhet.

– Det lover jeg.

– Takk. Når kommer madame?

– I ettermiddag.

– Så vil jeg tillate mig å gjøre madame min ærbødige opvartning.

Dr. Wrangel spekulerte en stund. Det er mottrekket som forberedes, tenkte han, det er den sicilianske høflighet med dolken i trøiermet.

Litt efter fikk han en liten papirlapp av hovmesteren.

[56] – Der bodde David Berglund, sa han.

Wrangel leste: Hotell «Tripolis». En besynderlig tankeforbindelse fløi gjennom hans hode: Signor Cathfield fra Tripolis, hotell «Tripolis».

– Det var da et merkelig navn på et hotell i Göteborg, sa han, det må være et tredjeklasses hotell.

– Jeg tenker sjetteklasser, svarte Grand hotells hovmester og kneiste litt med nakken.

Ved teen.

Dr. Wrangel møtte op på bryggen. Fru Theresa så ut til å være ganske oplivet efter den friske sjøreisen og hilste på ham med en viss munter overgivenhet. Hun hadde heller ikke hatt anledning til å kjede sig underveis, Gøsta Ericson hadde fulgt henne fra Lysekil.

– Vi har spist en fortreffelig lunsj ombord, sa skuespilleren. Og fru Theresa har vakt hele selskapets oppmerksomhet. – La De merke til hvor begeistret den østerrikske greven var?

Fru Theresa så sig om blandt de reisende.

– Han er kommet vekk for oss nå, mumlet hun, nå ja, vi ser ham vel igjen, han skulde ta inn på samme hotell.

– Dere har altså gjort bekjenskaper? spurte dr. Wrangel.

– Det er umulig annet i ferietiden. Det var især en østerriksk greve som var meget interessant. Ham må du se å få hilst på.

I bilen fortalte dr. Wrangel om sitt møte med Paolo. – Han har ganske forandret taktikk, sa han, han er imøtekommende, og han forsøker å legge [57] for dagen en viss elskverdighet. Men jeg kan allikevel ikke tro på de spillende brune øinene.

Det var umulig for ham å avgjøre om disse opplysningene interesserte fru Theresa eller ikke. Når det kommer til stykket, tenkte han, så tilhører også hun denne besynderlige utilnærmelige rasen, disse nøkternt overveiende, beregnende

mennesker, – mestere i forstillelseskunst: Menneskene fra kardinal Mazzarins øy. Fru Theresa spurte bare:

- Men Paolo var høflig som sedvanlig, ikke sant?
- Fullkommen høflig. Høfligheten ser ut til å være en del av hans natur.
- Nei, svarte hun, men en del av hans form. Hvis De vil ha et glimt av Paolos sanne natur, så skal De prøve å bringe ham ut av likevekt.
- Jeg skal forsøke det ved leilighet.
- Det er vanskelig, innskjøt hun stillferdig.

I hotellet var det stor travelhet. Det var kommet reisende med kystbåten og med jernbanen samtidig, og et engelsk turistselskap skulde avsted til Trollhättan. Dr. Wrangel satt og hvilte i en av vestibylens makelige klubbstoler. Han var blitt alene. Fru Theresa var gått op på sitt rum, og Gøsta Ericson hadde sett en venn i vinduet på Palace og var gått over for å veksle noen ord med ham. Wrangel strøk sig med håndflaten over ansiktet. Det var kommet noe trett over ham. Han hadde praktisk talt vært i arbeide et døgn uten ro. Kanskje det var for voldsomt etter sykdommen. Nå følte han en slags behagelig hvile ved å sitte her midt i all denne uroen som ikke vedkom ham. Hovedportieren bøide sig over hans stol.

– Ser De den herren ved vinduet? sa portieren, han som nettop nå folder ut «Times»?

^[58] Dr. Wrangel kastet et blikk dit bort.

- Jeg kjenner ham ikke, sa han.
- Det er *ham*. Greven med det besynderlige navnet, han er kommet tilbake idag.

Dr. Wrangel blev plutselig opmerksom.

- Har De latt Dem merke med noe? spurte han.
- Nei, naturligvis ikke. Hvad skal jeg gjøre?
- Lat som ingenting. Har han opgitt samme navn, graf von Haenfstaengel?
- Ja, og han har fått sitt gamle værelse, 204.

Portieren gikk, han var en mann med selvbeherskelse, han så ikke engang bort på sosietetstyven. Det var begynt å bli roligere i vestibylen. Detektiv Stephanson kom inn fra gaten sammen med en mann i chaufføruniform. Mannen blev stående og ventet med luen i hånden mens dr. Wrangel og

Stephanson gikk inn i skriverummet.

– Som De ser, har jeg funnet ham, sa Stephanson.

– Er De sikker på at det er ham?

– Han påstår å ha kjørt en dame fra teatret til Grand Hotel Haglund den kvelden. Og han mener at han kan kjenne henne igjen.

– Godt, så la ham bli stående der ved døren. Fru Theresa kommer snart ned.

Da dr. Wrangel igjen trådte ut i vestibylen, kom nettop fru Theresa ned trappen. Hun smilte mot ham, nesten lykkelig. Hun hadde iført sig en enkel, men meget elegant formiddagsdrakt, over skuldrene bar hun et hvitt arabisk sjal. Idet de passerte graf von Haenfstaengel, så dr. Wrangel til sin forbauselse at greven reiste sig og hilste ærbødig, fru Theresa bøide hodet med et vennlig smil.

Doktoren fikk ikke tid til å spørre, for nå kom også Gøsta Ericson inn fra Palace.

^[59]– Nei, der er jo vår venn fra Lysekildamperen, sa han, kjære dr. Wrangel, jeg må endelig forestille dig for grev Haenfstaengel.

Det blev vekslet noen konvensjonelle ord. Den fremmede virket meget sympatisk, stillferdig, en verdensmann, kanskje med et visst drag av melankoli over sig.

Greven undskyldte sig med at han ventet et besøk, og de tre andre gikk inn i tesalongen. Dr. Wrangel virket i begynnelsen noe åndsfraværende, han satt og smilte for sig selv.

– Er det noe du morer dig over? spurte Gøsta Ericson, kjente du ham?

– Nei, svarte doktoren, og jeg morer mig ikke over noe. Men ved sig selv tenkte han: Hvis min teori er riktig, så har grev Haenfstaengel fulgt efter fru Theresa fra Lysekil i håb om et offer. Kanskje han har hørt at hun er enke efter en styrtrik afrikaner. Nettop sånn optrer folk som arbeider i hans branche: Diskret tilbakeholdende efter at de har gjort det første bekjentskap, så speidende efter en anledning til å være hjelpsom, og tilslutt speidende efter chansen. Nå, vi får se. Men det er da iallfall sammenheng i begivenhetene. Han bodde her på hotellet i dagene før signor Cathfield døde. Og nå dukker han op i nærheten av fru Theresa. Plutselig kom han i tanker om et navn: Paolo...

Det blev bragt inn et brev til ham fra Stephanson, og dr. Wrangel leste:

«Chaufføren kjente henne igjen».

Dr. Wrangel rev langsomt og eftertenksomt det lille papiret i mange stykker.

– Husker De, fru Theresa, spurte han, at De så et svensk teaterstykke den ulykkelige kvelden?

[60] – Naturligvis, svarte hun. Det er sjelden jeg har sett moderne dramaer.

– Har De lyst til å se stykket igjen? spurte doktoren.

– Å, ja, men like gjerne et annet.

– Vil De gjøre meg en stor tjeneste? Det samme stykket går på fredag i samme opsetning og med den samme gjest. Jeg har sørget for billett til Dem. Vil De se stykket en gang til?

– Gjerne det. Kanskje De også har lyst til å se det?

– Nei, jeg kommer ikke til å gå.

– Uforbederlige teaterfiende! utbrøt skuespilleren, så skal det være mig en ære å ledsage fru Theresa.

– Nei, dere har misforstått mig begge. Det er nødvendig at fru Theresa går alene. Akkurat som sist. For De var jo alene, ikke sant?

Fru Theresa smilte.

– Jo, jeg var virkelig alene, svarte hun, – og nå begynner jeg å forstå. Det er ikke bare på teatret det er komedie. Kanskje De forbereder en komedie i det virkelige liv?

– Til å begynne med kan vi jo kalle det en komedie, sa doktoren. Og etter teatertid skal De kjøre hjem i en drosjebil som jeg sender til teatret. De skal ikke ta noen annen.

– Men hvordan skal jeg vite hvilken bil det er?

– Chaufføren kjenner Dem.

– Det høres som en hemmelig bortførelse.

– Man annonserer ikke en hemmelig bortførelse på forhånd, sa skuespilleren, det er udramatisk.

Fru Theresa var trett etter reisen og trakk sig tidlig tilbake. Ved nitiden drev dr. Wrangel frem og tilbake utenfor hotellet og ventet på Stephanson [61] som skulde komme tilbake klokken ni. Det var blitt kjøligere. Wrangel så op mot bygningen. Der var den dødes mørke vinduer, det flimret et svakt lys fra fru

Therasas værelse. Doktoren husket hvad som blev fortalt om familien Cathfields siste døgn på hotellet: Skrikene om natten. For hans bevissthet steg Cathfield frem fra det døde som en skygge, stor og truende. Hvad var det for lidenskaper som hadde drevet ham? Som i årevis hadde gjort ham taus og farlig. Doktoren kom til å tenke på vulkanen som hviler, men aldri er i ro.

Stephanson kom bort til ham.

– Jeg har vært på hotell «Tripolis» sa han. Jeg forstår Dem ikke, De forbauser mig stadig. De må ha et annet blikk enn vi andre dødelige. Men de kan jo umulig ha visst noen ting. Det må være intuisjon. Det var naturligvis en forbindelse mellom dette hotellnavnet og den avdøde fra Tripolis, skjønt det kunde være ganske tilfeldig. Men nå er det kommet noe annet til.

– Har David Berglund bodd på hotellet? spurte doktoren utålmodig

– Ja, han har bodd der. Men De aner ikke hvad det er for et hotell!

– Hvad er det så for noe merkelig De har opdaget?

– Kvelden før sin død tilbragte signor Cathfield på hotell «Tripolis».

Grand Hotell Elendigheten.

Denne meddelelsen gjorde virkelig inntrykk på dr. Wrangel. Han stanset op og så på kriminalbetjenten.

^[62] – Det hadde jeg ikke ventet, sa han.

– Det kom også fullstendig overraskende på mig, sa Stephanson, men da jeg hørte det, blev jeg overbevist om at det måtte være et nytt ledd som føiet sig til den teorien De hadde dannet Dem.

– Vel, De får vise mig veien.

Det var ikke langt å gå, hotellet lå nede i en av smågatene ved havnen. Under hele turen var Wrangel taus.

Det viste sig at hotell «Tripolis» holdt til i en treetasjes murbygning, en av disse utrivelige leiekasernene fra åttiårene, som i mørke og regnvær svette ut et klamt pust av fattigdom og uhygge. Dr. Wrangel gikk over på den andre siden av gaten for å få bedre overblikk.

Det var et hjørnehus. På denne siden var det bare én inngang. Porten var i den andre gaten, forklarte Stephanson. Det første som falt i øinene, var et stort skilt over inngangsdøren, et påfallende prangende skilt som fylte mellomrommet mellom første og annen etasjes vinduer. HOTEL TRIPOLIS stod det. Tross mørket kunde doktoren se at bokstavene til å begynne med hadde vært forgylte, litt av forgyllingen hang ennå igjen hist og her.

– Etter skiltet å dømme skulde en tro at hotellet minst råde over hele huset, sa Wrangel. Stephanson smilte.

– Å nei, svarte han, det er et ganske enkelt hotell, det har bare syv eller åtte værelser, alt det andre er beboelsesleiligheter. I første etasje er det butikk, som De ser. Hotellet er et sånt lite krypinn som ellers bare annonserer sig med en seddel i vinduet. «Losji for reisende». Det veldige skiltet virker fullstendig burlesk, det er den forrige eieren som har satt det op. Skiltet har også utfordret ^[63]strøkets humoristiske sans. På folkemunne kalles hotellet for «Grand Hotel Elendigheten».

En ensom lampe lyste i trappen, trinene var jernbeslått og skitne av våte føtter. Entrédøren hadde en matt glassrute hvor det var malt på skrå med sort skrift: Hotel. Stephanson trykket på ringeklokken. Litt efter hørtes skritt i entréen, tunge, besværlige skritt. Døren blev åpnet på klem, en sikkerhetskjede holdt igjen innenfor, et ansikt viste sig i døråpningen, det var en gammel kones mistenksomme fjes. Da hun fikk øie på Stephanson, åpnet hun. – Å, er det Dem igjen, sa hun, jeg har jo sagt at her er ingenting for Dem å gjøre, men værsgod. Hun gikk foran gjennom den trange entreen og åpnet en dør. Her er salongen, sa hun nesten trassig, likesom hun på forhånd vilde møte enhver kritikk. Hun tendte lyset. Salongen var til det ytterste enkel. Noen pinnestoler omkring et rundt bord hvor der bare var en vase med prospektkort. I et hjørne stod en symaskin, ved siden av den en uttrekkssofa. Bordduken hadde stive punsjeflekker og mørke ringer efter glass.

– Det er frøken Lindskog, forklarte Stephanson muntert, en fortreffelig dame som aldri skaffer oss bryderi, ikke sant, frøken Lindskog?

Lindskog så bare på ham med den ytterste mistenksomhet. Det var noe tateraktig i de svarte, stikkende øinene.

Stephanson fortsatte:

– Denne herren interesserer sig for å vite noe nærmere om David Berglund, som bodde hos Dem i begynnelsen av juni. Kanskje han kan skaffe Dem pengene Deres også.

Lindskog vinket avvergende med hånden.

– Jeg bryr mig slett ikke om de skillingene ^[64]mannen skyldte mig, sa hun. Jeg vil ikke ha noe vrøvl med politiet. Jeg vil heller tape de pengene.

– Der er ikke snakk om noe vrøvl med politiet, avbrøt Wrangel utålmodig, jeg vil bare ha noen opplysninger. Står navnet hans i gjesteboken?

– Ja, han har selv skrevet sig inn der.

Hun gikk for å hente boken. Men i døren snudde hun sig og så på dr. Wrangel, som om hun følte sig meget uvel over besøket. Hun kom tilbake med boken. Bladene var stive av skitt. Hun pekte på en av sidene. – Der skal det være, sa hun.

Dr. Wrangel trakk lyspæren ned og betraktet navnet nøie. Det var ikke noen egentlig uøvet håndskrift, men navnet var blitt skrevet med adskillig vanskelighet, for både blekket og pennen hadde vært av sletteste kvalitet. David Berglund opgav å komme fra Borås. Firti år gammel. Stilling: Servitør. Doktoren lukket boken og kastet den fra sig på bordet. Han gikk bort til vinduet, hvor han blev stående en stund med hendene på ryggen og se ut. Plutselig snudde han sig.

– Jeg vil se værelset hans, sa han.

Det var et værelse mot gården. Bitte lite, ikke noe teppe på gulvet, et bord uten duk, et part stoler, en jernseng og et vaskestell, det var hele møblementet. Under bordet stod en koffert av aller simpleste sort, ovenikjøpet meget brukt. Stephanson forklarte at David Berglund hadde efterlatt denne kofferten og var forsvunnet uten å betale.

– Og se her, fortsatte kriminalbetjenten og åpnet den, stakkars fyr, han har ikke engang kviet sig for å sette i scene den gamle komedien. Han har lagt stein i kofferten for at den skulde kjennes tung. Ellers har han ikke efterlatt sig noe annet enn denne.

^[65]Stephanson viste frem en krøllet og flekket snippkjole.

Efter at de var kommet inn i det uanselige værelset hadde ikke doktoren sagt et ord. Men han hadde sett granskende på tingene der inne, som om han nøie vilde innprente sig hvordan sakene så ut. Særlig hadde han stått lenge foran

vaskestellet. Det var et rustent jernstativ med et vannfat og en såpeskål av blikk.

Så hadde han gitt sig i kast med håndkofferten, og her gikk han også tilverks med den samme tause grundighet. På innsiden var kofferten tapetsert med avispapir. Det lot til å interessere ham særlig.

– Dette er en annonseside av en Malmö-avis, sa han, det ser ut som om den er blitt klistret inn forholdsvis nylig.

Han studerte omhyggelig den krøllete kelnerkjolen, i nakkestroppen satt det ennå et halvt utslitt firmamerke.

– Et førsteklasses skredderi i Stockholm, mumlet han, den er vel blitt solgt brukt til en skraphandler som igjen har avhendet den for en billig penge til kelneren.

Han løftet også på de to steinene, det var to almindelige hugne gatestein. Han veide dem i hånden. Stephanson så på ham i stigende forundring, mens Lindskog fulgte alle hans bevegelser med opmerksomme, svarte øine. Det syntes som om hun ante en fare og vilde være på vakt.

Plutselig spurte doktoren:

– Hvor meget skyldte han da han stakk av?

– Jeg har jo sagt at jeg slett ikke bryr mig om de pengene, svarte Lindskog.

Det kunde kanskje være en tredve kroner, la hun forsiktig til.

^[66]Dr. Wrangel talte op tre tikronesedler på bordet. Lindskog vegret sig i begynnelsen ved å ta imot dem, men da hun hadde stirret en stund på de pene nye sedlene, tok hun dem.

– Storfolk har ofte slike underlige innfall, sa hun undskyldende og tydeligvis blidere stemt. Det var også en annen her for en tid siden, – her nikket hun til Stephanson, – ham jeg fortalte Dem om.

– Ham kommer vi til senere, avbrøt dr. Wrangel. Han la sakene ned i kofferten og lukket den. Fra nå av er det jeg som eier kofferten.

– Kelnerkjolen også? spurte Lindskog og smilte, et smil som kunde røbe en slags medlidenhet med ham.

– Altsammen, svarte doktoren uanfektet. Han så sig igjen omkring i værelset.

– Forøvrig liker jeg mig ganske godt her, sa han, jeg tar rummet.

Det gav et sjokk i Lindskog. Hun blev tydelig urolig. Dette var slett ikke noe

sted for en så fin mann. Dessuten hadde hun da et bedre rum. Herren kunde for eksempel få salongen. Men doktoren lot sig ikke overtale. Han ønsket dette rummet og ikke noe annet. Han gav Lindskog ordre om å legge rent tøy på sengen. Til Stephanson sa han: – De er nok så elskverdig å gå innom Grand og sørge for at toalettsakene mine blir sendt hit. Jeg føler mig virkelig trett. Jeg legger mig snart. Det forekom også Stephanson at doktoren virket trett. Han husket på den svære sykdommen Wrangel nettop hadde overstått. Kanskje han hadde overvurdert sine krefter. Var han ikke blitt blekere i de siste par timene? De gikk tilbake til salongen.

– Så kommer vi til den fremmede herren, sa ^[67]Wrangel, hvordan kan De vite så bestemt at han besøkte Dem den 8. juni?

Stephanson grep inn.

– Det har hun forklart meget overbevisende, sa han, signor Cathfield har også sett gjesteboken og hun husker at David Berglunds navn da var det siste på listen. Som De ser, er det kommet et nytt navn den 9de.

– Men hvordan kan Lindskog vite at det er signor Cathfield hun har hatt besøk av?

Lindskog begynte ivrig å rote mellom prospektkortene i skålen. Så rakte hun ham signor Cathfields visittkort.

– Gav han Dem virkelig sitt kort? spurte doktoren forundret. Det var da pussig.

Lindskog begynte å forklare med den omstendelighet enkle folk har når de skal fortelle noe:

– Han kom inn her i salongen og satte sig i den stolen hvor De sitter nå. Så tok han dette kortet op av lommen, la det på bordet foran sig og sa: Vil De levere hotelleieren mitt kort, jeg ønsker å tale med ham. Hotelleieren, det er mig det, svarte jeg. Hvadbehager, sa han, jeg forstår Dem ikke riktig, er det De som eier hotellet? For Gud og mennesker er det jeg som eier hotell Tripolis, svarte jeg. Vil De så tilkalle Deres mann, sa han. Skulde De hørt maken til spørsmål, jeg har ikke vært gift i de siste tyve år. Og det sa jeg til ham. Han så ut til å bli svært forvirret. Så begynte han å le. Men det var ikke noen hjertelig latter. Det var riktig en stygg og uhyggelig latter, den fikk det til å gå kaldt nedover ryggen på mig. Så spurte han: Hvad heter De da? Lindskog, svarte jeg.

– Gjorde navnet noe inntrykk på ham? spurte dr. Wrangel

[68] – Nei, ikke egentlig det, men han satt og gjentok det for sig selv noen ganger

– Lindskog, Lindskog, Lindskog. Så spurte han hvor lenge jeg hadde hatt hotellet. Jeg kjøpte det for tre år siden, svarte jeg. Og den forrige eieren het Samuel Kattberget, ikke sant? spurte han. Jo, svarte jeg. Så bad han om å få se gjesteboken. Han studerte den lenge. Akkurat som De nå. Så gjorde han mig oppmerksom på, at den femte var det kommet en reisende, og etter det var det ikke kommet noen før den syvende, nemlig David Berglund. Han er ekstrakelner på Grand hotell, forklarte jeg. Jeg vet det, svarte han, jeg bor selv på Grand hotell. Så satt han stille og tenkte sig om en stund og så spurte han plutselig: Vil De vise mig fyrstesalongen? Fyrstesalongen, svarte jeg, De spøker på en merkelig måte, jeg er en fattig og hederlig kone, det er ikke pent av Dem å håne mig. Men så lo han igjen, den samme uhyggelige, stygge latteren. De skulde ha hørt den latteren! Det er et ondt menneske som morer sig slik. Så gikk han bort til vinduet og blev stående der en stund, akkurat som De, og stirret over gaten. Så hørte jeg at han bante. Det er som pokker, sa han, det er virkelig som pokker. Ja, mer var det ikke. Da han gikk, sa han, at han ganske sikkert vilde komme igjen. Det var noe han vilde snakke med mig om.

– Men han kommer ikke igjen, sa doktoren, De vet vel at han er død?

– Ja, den herren der har fortalt mig det, svarte Lindskog.

– Han kommer ikke igjen. Han kommer sikkert ikke igjen, gjentok doktoren og reiste sig.

Han strakte armene i været.

– Gud, hvor trett jeg er, mumlet han.

Kofferten.

[69] Stephanson kom tidlig neste morgen til hotell Tripolis, men doktoren var alt påklædd og satt og ventet på ham i hotellets ødslige salong. Lindskog var der også med en kaffebrikke. Hun kunde ikke bli kvitt sin mistenksomhet, og gjorde sig uavbrutt ærend inn i salongen for å få gjettet sig til hvad som egentlig var i

veien. De var politifolk, det visste hun, og hun forstod også, at på en eller annen måte var hotellet hennes blitt innblandet i en politiaffære.

Stephanson spurte hvordan doktoren hadde sovet.

– Utmerket i de første par timene, svarte Wrangel, senere slett ikke.

– De må ha meget å tenke på, mumlet Lindskog borte fra buffeten, hvor hun stod og tørret støv.

Doktoren så spørrende på henne.

– Jeg har hørt Dem gå frem og tilbake på gulvet hele natten, sa Lindskog. Her er lydt her, la hun til, det er ikke egentlig noe hotell for fine folk som sover dårlig.

– De kan la oss være alene nå, sa Wrangel. Da hun var gått, sa han:

– Det er tydelig at hun ikke liker å ha mig her. Hun har forresten rett, jeg har gått frem og tilbake på gulvet det meste av natten.

Stephanson så nøiere på Wrangel. Det forekom ham at den annens ansikt var blitt gråere, trette. Nervene hans er ikke kommet til ro etter flyveulykken, tenkte han, kanskje det var for tidlig for ham å gå inn i en ny sak. Eller kanskje var det bare lyset fra vinduene, som la et trett ^[70]skimmer over doktorens ansikt. Det var en fuktig regnværsdag, et uklart lys sivet inn av de skitne vinduene.

Stephanson trakk en avis op av lommen.

– Journalistene har fått teften av affæren, sa han, de har begynt å skrive om den.

Meddelelsen lot ikke til å interessere Wrangel.

– Er det gitt noen opplysninger fra kriminalpolitiet? spurte han.

– Sikkert ikke, svarte Stephanson, men det er jo to fronter i denne saken.

– Riktig. Det kan være kommet fra Paolo eller hans advokat. Har forresten mindre betydning. Er det noe som angår mig?

– Deres navn er nevnt.

– Hvad står det om mig, da?

Stephanson leste: – – «Samtidig med at kriminalpolitiet har ønsket å granske denne saken nærmere, har man søkt bistand hos den kjente ekspert dr. Wrangel. Som man vet, har doktoren lenge vært syk etter flyveulykken i København, men han mener selv at han nå er såvidt restituert, at han igjen kan gi sig i kast med nye problemer – –.»

Doktoren smilte.

– Det kunde nesten høres som en skjult ironi, sa han, en insinuasjon.

– Det er det sikkert ikke.

– Jeg kunde fullføre setningen slik, fortsatte doktoren: «Med disse nye problemer, som mer enn noe annet krever fullkomne nerver og en uopslitelig energi – og som man sikkert ikke kan regne med hos en mann som praktisk talt ennå er rekonvalesent»; – ja, omtrent sånn kunde det lyde. Jeg har forresten ikke noe imot at avisene skriver.

[71] Det kan ikke skade saken. For i dette tilfellet kan avisene umulig skrive sannheten.

Stephanson pekte på en togliste som lå opslått på bordet:

– Har De tenkt å reise? spurte han.

– Ja, om en halv time reiser jeg sydover.

– Det kom fort på. Blir De lenge borte?

– Jeg vet ikke noe bestemt. Men De skal nok høre fra mig. I allfall er jeg tilbake til teaterforestillingen på fredag.

– Men De vilde jo ikke gå på den, sa De.

– Nei, gudbevare mig vel. Men jeg vil at De skal være i nærheten av fru Theresa mens jeg er borte. De forstår hvad jeg mener. Det er ikke tale om at hun skal utspioneres. De må ikke sees for meget. Men om noe skulde inntreffe, bør De være i nærheten. De kjenner jo fru Therasas leilighet på hotellet. Hun bor på sitt gamle værelse. Det værelse hvor hennes mann døde står avlåst og tomt. Jeg forutsetter at De holder et våkent øie med hele den delen av hotellet, og skulde det nå skje noe usedvanlig, for eksempel i den dødes rum, hvad så?

– Hvad skulde vel det være? spurte Stephanson.

– Nå, det kan skje så meget i et stort hotell i denne ferietiden da så mange mystiske individer driver med i turiststrømmen.

– Vel, la oss tenke oss at det blev gjort innbrudd i værelset.

– Et *forsøk* på innbrudd ja, mumlet doktoren likesom åndsfraværende.

– Da vilde jeg naturligvis sette alt inn på å få forbryteren arrestert.

– Nå taler De som politimann.

[72] – Det er jeg jo også.

– Men De taler som en politimann som helt uvitende dukker op i saken. Et aktivt politi kan ofte være generende. De forstår mig ikke.

Wrangel gikk bort til vinduet og stirret ut i regnstripene. Stephanson oppfattet i virkeligheten hans mening bedre enn han vilde være ved. Men han hadde plutselig fått en fornemmelse av at det var andre tråder innfiltret i denne merkelige forbrytelsen. Han betraktet doktoren, – han var ennå ungdommelig spenstig, bare ved tinningene såes de første grå stenk, – og Stephanson kom til å tenke på hvor godt de to hadde klædd hverandre, doktoren og fru Theresa. Nei, her gjaldt det ikke bare opklaringen av forbrytelsen, det var kommet en ny strømning inn i begivenhetene. Han elsker henne, tenkte kriminalbetjenten.

– Jeg forstår Dem, doktor, sa han. De behøver ikke forklare Dem nærmere. Hva som enn skjer mens De er borte, så vil jeg ta under grundig overveielse, hvorvidt politiet bør skride aktivt inn. Doktoren kastet den grå sommerfrakken over armen, likesom han plutselig hadde fått det travelt. Han rakte kriminalbetjenten hånden.

– Vi sees, sa han, De behøver ikke følge mig til stasjonen.

Stephanson undret sig noe over denne plutselige avreisen. Især var det et spørsmål som beskjeftiget ham: Visste fru Theresa om reisen?

En times tid efter satt han og spiste frokost i Palace. Han satt slik at han hadde utsikt til Grand hotell gjennom vinduet. En kollega av ham kom forbi og slo sig ned et øieblikk. Han hadde lest avisnotisen og dreiet straks samtalen inn på affæren.

[73] – Det ser ut som dr. Wrangel alt er blitt lei av det hele, sa han, jeg så at han tok utenlandstoget imorges.

– Derfor behøver han vel ikke reise til utlandet.

– Nei, naturligvis. Det vedkommer ikke mig. Men –

Han lenet sig halvt fortrolig over mot Stephanson.

– Vi har jo alltid ansett dr. Wrangel som et mønster på korrekthet, sa han, men du skulde sett den kofferten han bar på.

Stephanson blev plutselig opmerksom.

– En gammel brun håndkoffert? spurte han.

– Akkurat. Sånn en som bondegutter kommer trekkende til byen med når de skal søke arbeide. Den så fæl ut.

–En tilfeldighet, undskyldte Stephanson, Wrangel kom over hals og hode fra Lysekil og har ikke fått tid til å tenke på bagasjen.

Det var likesom det var falt en velgjørende ro over de impliserte i affæren etter dr. Wrangels avreise. De gled ganske av sig selv inn i dagliglivets harmoni. Fru Theresa spiste lunch på sitt værelse. Det dårlige været egnet sig ikke for noen spaseretur, og hun holdt sig derfor inne.

Stephanson traff Gøsta Ericson som foretok sin vanlige promenade, strunk som en militær. Den måten han blev hilst på, røbet hans berømmelse, og han tok imot hyldesten, nådig og selvbevisst, suverent som en fyrste. I livet som på scenen optrådte han bestandig i glansroller.

– Jeg har fått et brev fra dr. Wrangel, sa han, det var jo en ganske plutselig avreise, nå, vi har ikke annet å foreta oss enn å vente på at han kommer tilbake. Jeg er overbevist om at reisen er ^[74]av den ytterste nødvendighet, jeg kjenner dr. Wrangel, han kaster aldri bort tiden.

I hotellets spisesal holdt Paolo en avskjedsfest for sin norske venn, konsul Andvig. Det var også en tredje herre til stede, den kjente Göteborgsadvokat Alexis Boman, som nå var trådt til som Paolos juridiske rådgiver.

Utover eftermiddagen klarnet været. Alt tegnet til at dagen skulde ende som en almindelig fredelig sommerdag, uten hendelser.

Men så utpå kvelden blev det innlevert et brev til Grand hotell.

En gul konvolutt. Adressen var skrevet så kluntet og klosset at den var vanskelig å lese. Det stod:

Til Madame Theresa Cathfield.

Haster.

Den enarmede dukker op.

Dette brevet innledet en serie begivenheter, som helt fra første stund foruroliget Gøsta Ericson og fikk ham til å ønske at dr. Wrangel hadde vært i

nærheten. Da Gøsta Ericson kom til Grand hotell ved ni-tiden for å spise aftens, fikk han et blikk fra portieren, som varslet ham om at det var nyheter i landskapet. Skuespilleren svarte med et tegn og gikk inn i spisesalen. Han kjente en viss uro. Hovmesteren konstaterte at den store kunstner ikke gjorde sine bestillinger med den vanlige eftertenksomme omhyggelighet. Den egentlige supérid var ennå ikke inne og det var ikke andre gjester i matsalen.

Såsnart han var ferdig med sine ordrer og hovmesteren hadde fjernet sig, viste portieren sig ved ^[75] hans bord og fortalte lavmælt at madame ikke lenger var på sitt værelse.

Gøsta så på klokken. Over ni. Han hadde drukket te med fru Theresa klokken fem.

– Når gikk hun ut? spurte han.

– Det kan vel være en tre timer siden.

– Altså umiddelbart etter at jeg var gått, konstaterte skuespilleren. Han tenkte: Jeg foreslo henne en spasertur, men hun undskyldte sig med at hun var trett. Allikevel gikk hun ut like etter. Det er noe hun skjuler for mig.

– Det kom et brev, forklarte portieren videre.

– Fra hvem?

– Aner det ikke. Det blev levert av et bybud. Knappt tre minutter etter at det var sendt op, kom hun ned i vestibylen.

– Madame har formodentlig ønsket å ta en spasertur.

– Kanskje. Men tør jeg tillate mig en liten bemerkning. Såvidt jeg har forstått, er man redd for at det kan inntreffe en viss situasjon da madame er truet av en fare. Er det riktig?

– En sånn situasjon kan nok kanskje tenkes, svarte skuespilleren nølende.

– Derfor blev jeg også engstelig over hennes lange fravær. I min lange praksis har jeg opøvet en viss iakttagelsesevne. Jeg hilste på madame da hun gikk op efter teen. Ti minutter efter kom dette brevet, og da hun så viste sig i garderoben var det foregått en merkbar forandring med henne. Hun var påfallende nervøs. Jeg gjettet mig til at brevet kanskje hadde vært av en ubehagelig natur. I allfall har det vært overraskende. Jeg går ut fra at De som madames gode venn ønsker å høre dette, så jeg ikke står her og gjør mig skyldig i indiskresjoner.

[76] – Jeg er takknemlig for det De sier, svarte Gøsta Ericson, og De handler helt i madames interesse.

– Det gleder mig. Men da madame var kommet ned i vestibylen, gav hun ordre om en bil. En gutt løp ut på gaten for å hente en. Jeg hadde inntrykk av at hun vilde spørre mig om noe, men hun betenkte sig. Istedet gav hun sig til å studere det store turistkartet over vestkysten, som vi har hengende nede i vestibylen. Jeg la merke til at hun fulgte veiene med hånden, som om hun vilde innprente sig retningen. Så kom bilen. Og merkelig nok var det den samme bilen som det var så meget tale om igår.

– Bilen fra teatret? spurte skuespilleren plutselig interessert, det må ha vært tilfeldig.

– Ja, naturligvis må det ha vært en tilfeldighet, den stod ledig utenfor hotellet. Jeg fulgte madame ut til vognen.

– Gjenkjente hun chaufføren?

– Det tror jeg ikke. Men derimot gjenkjente han henne. Han sendte mig et blick som fortalte det.

– Så hørte De vel også hvor hun skulde kjøre hen?

Madame bad mig gi ordre til chaufføren. Det var en besynderlig ordre. Kjør langsomt ned gaten, sa hun ganske langsomt. Jeg skal dirigere retningen etterhvert. Jeg blev stående og se efter bilen til den svingte op Østre Hamngatan.

– Jeg kan ikke finne noe underlig i at fruene tar en biltur, sa skuespilleren.

– Nei. Men bilen er kommet tilbake igjen.

– Uten henne?

– Ja. Jeg så den passere her forbi for en halv time siden.

[77] Gøsta Ericson kunde ikke lenger skjule sin uro, og reiste sig fra bordet uten å ha spist noe større.

– Vi må få fatt i chaufføren, sa han.

– Det er kanskje ikke så vanskelig, jeg tror han er kjørt til stasjonen for å hente passasjerer. Skal jeg sende bud?

– Eller også må vi få fatt i Stephanson. Hvor pokker er Stephanson? utbrøt skuespilleren plutselig utålmodig.

– Jeg så ham sist ved fem-tiden i samtale med advokat Boman.

Skuespilleren hadde avtalt med Stephanson at hvis han hadde bruk for ham, skulde han opsøke ham på Palace hotell. Stephanson vilde med hensikt ikke vise sig for meget på Grand, for at det ikke skulde genere fru Theresa.

Stephanson var ikke på Palace, men en av portierene hadde en beskjed til Gøsta Ericson. Det var kommet telefonbeskjed fra Stephanson om at han vilde være i hotellet klokken ti.

Det var ikke mange minuttene igjen, så skuespilleren gikk op i et av de små selskapsværelsene. Der drev han urolig frem og tilbake og ventet. Han tenkte på dr. Wrangel og blev enig med sig selv om at det eneste som kunde dempe uroen nå var å vite at vennen var i nærheten. Men han ante ikke engang hvor han kunde nå ham med et telegram. Han hadde håpet at den merkelige saken skulde få en tilfredsstillende oppløring så snart dr. Wrangel grep inn i den. Men istedet følte han, uten å vite noe sikkert, at nye begivenheter var i ferd med å utvikle sig. Og plutselig var det som han kjente et uhyggelig gufs fra det ene ordet som var sakens kjerne: *mordet*. Mordet... Skulde det allikevel være et mord. Og skulde allikevel... Han ^[78]fullførte ikke den fryktelige tanken, men så istedet på klokken. Den forbannede Stephanson, mumlet han.

Endelig kom Stephanson.

– Nå, der har vi Dem, ropte Gøsta Ericson utålmodig, jeg har ventet som en besatt. Er det noe nytt fra dr. Wrangel?

– Ikke det jeg vet.

– Fru Theresa er borte, sa skuespilleren alvorlig.

– Igjen? spurte Stephanson forundret.

– Igjen? Jeg forstår ikke hvad De mener. Hun kjørte ut med en bil før klokken seks i eftermiddag og er ennå ikke kommet tilbake. Nå gjelder det å få fatt på chaufføren.

– Det er ikke nødvendig, svarte Stephanson, fru Theresa kom tilbake for tyve minutter siden. Hun er på hotellet. Jeg trodde hun var forsvunnet igjen og at det var det De mente.

Gøsta følte sig øieblikkelig lettet.

– Men hvad iallverden er det skjedd? Noe ubehagelig? spurte han.

– Jeg har ikke snakket med henne. Hun er tydeligvis vendt tilbake i god

behold. Men det er inntruffet en rekke besynderlige sammentreff. Det er en mann med i spillet, en fremmed.

– En utlending?

– Jeg vet ikke sikkert, men jeg antar det. Jeg har aldri sett ham tidligere. Han må være kommet til byen ganske nylig.

Kriminalbetjenten tilføiet eftertenksomt, halvt for sig selv:

– Nå forstår jeg hvorfor han gikk med den store kappen.

Skuespilleren stirret uforstående på ham.

[79] – Kappen? spurte han.

– Han var nemlig enarmet.

– De må forklare Dem nærmere, sa Gøsta Ericson strengt.

Kriminalbetjenten svarte med et spørsmål:

– Kjenner De hotell «Tripolis»?

Skuespillerens souper.

Gøsta Ericson kjente hvordan nervene falt til ro. Han gikk bort til hustelefonen og tilkalte hovmesteren. Han tenkte sig om: Brevet? Det har naturligvis vært fra den fremmede. Det hele har vel bare vært en tilfeldig utflukt med en gammel bekjent, et reisebekjentskap. En enarmet? Hm.

Gøsta Ericson bad Stephanson ta plass.

– Jeg kommer til å tenke på at De må være sulten, sa han, hvad sier De om vi spiste litt? Han hadde plutselig fått igjen matlysten. Fru Theresas tilbakekomst beroliget ham så sterkt at det grøsset i ham da han tenkte på hvordan han hadde behandlet aftensmåltidet på Grand. Med det gode humør kom igjen hans nesten kunstneriske lyst til å komponere menyer. Hovmesteren stod og skrev og hørte på ham med den største tilfredsstillelse. Hvem er det som påstår at man spiser for tungt og for alvorlig i Norden? Det må være de som tenker på grufulle skogeierselskaper og andre brakkmiddager. Men et måltid i Norden, sammensatt med inspirasjon, kan ofte være fint og charmerende som selve den flyvende korte nordiske sommer, vi har jo alle ingrediensene for hånden, skjærgårdsfisken,

dyphavsrekene, krepsen, rypen som dufter av fjellyng... Det var [80] nettop en slik improvisasjon Gøsta Ericson skisserte – og hovmesteren ilte ut for å fullføre kunstverket.

Det blev til en underlig samtale mellom de to.

Stephansons opplysninger var embedsmannsmessige, tørre, helt i overensstemmelse med de faktiske forhold. Skuespilleren forsøkte hele tiden å rette på ham og gi hans uttalelser et visst sving av noe hemmelighetsfullt. Men hans korrigerende var hele tiden på den pussigste måte knyttet til bordets kulinariske nydelser. Ved en anledning som denne elsket han å veie ordene som om han talte i gjennomtenkte replikker.

Stephanson: Jeg fikk ganske snart vite om brevet som var kommet til fru Theresa, og det gav mig jo straks noe å tygge på.

Skuespilleren: Men hvordan kunde De få rede på det så snart? Det forutsetter nesten at De må ha opholdt Dem i hotellvestibulen. Jeg vil si Dem opriktig, at dette er litt for meget av det gode. De må ikke opholde Dem for meget i hennes umiddelbare nærhet. Forøvrig vil jeg anbefale Dem å begynne med denne silden. (Med en slik tilføielse vil ikke henstillingen få noen karakter av reprimande, tenkte han.) Denne silden er, som De ser, ikke nedlagt i dåse. Den er frisk tilberedt på asjetten og har bare en svak krydret smak av laurbærblader. Silden må ikke krydres for meget. Den taper da lett sin duft fra det dype, salte hav, den kommer fra.

Stephanson: Jeg har slett ikke latt mig se i hotellet hele eftermiddagen. Men fra idag er det blitt ansatt en ny elevatorgutt på Grand. Det var han som bragte brevet op til fru Theresa. Kanskje det er nødvendig å gjøre Dem opmerksom på, at kriminalpolitiet [81] i alle store byer har mange hjelpere. Det gjøres ikke for å genere publikum, tvertimot for å beskytte både publikum og hotellene. De har forøvrig rett, silden er fortreffelig.

Skuespilleren: Meget interessant. Vil De også forklare mig, om det er et rent tilfelle at fru Theresa utenfor hotellet traff nettop den samme bilen som kjørte henne fra teatret forleden?

Stephanson: Hvis jeg sa at det var et tilfelle, vilde jeg slippe lettest fra det, men det vilde ikke være helt i overensstemmelse med sannheten. Ofte er det slett ikke nødvendig å arrangere sånne tilfeldigheter. Men ofte kan man ved et slikt

arrangement bli rustet til å møte en uforutsett hendelse.

Skuespilleren: Alt dette forteller mig at en rekke mennesker er optatt med å utforske fru Therasas gjøren og laden. Foruten De og jeg, altså også en elevatorgutt og en drosjechauffør. Dette kan ikke kalles beskyttelse, men nærmer sig sterkt begrepet utspionering. Jeg er redd for at det ikke er i overensstemmelse med dr. Wrangels instruksjoner. Forøvrig vil jeg anbefale Dem disse store, upillede reker i knust is. Mange foretrekker de små pillede danske reker, som man tildels får servert på franskbrød. Men jeg synes disse er bedre, det er dyphavsreker som kommer inn fra vestkysten. Legg merke til hvordan de er gjennomiset og allikevel ferske. Reker skal ikke være pillet. Det er nettop inne i rekehodet man kan finne den fine, henåndende smak, som minner om det selsomme stoff under krepsens hodeskall. I Middelhavet blir rekene meget større, ofte større enn krepsen her hjemme. Jeg må tilstå at jeg har hatt en sterkere nydelse av disse store reker, kokt i det salte ^[82]Middelhavsvann, enn av kreps. Men de må merkelig nok være varme. Slik kan naturen være den samme og allikevel forskjellig i sine virkemidler.

Stephanson: Dr. Wrangel kjenner min arbeidsmetode og jeg overholder hans instruksjoner. Hverken elevatorgutten eller chaufføren aner det minste om våre hensikter. De er stumme og tanketomme som brikkene på et sjakkbrett. Det er jeg som kombinerer. Så snart dr. Wrangel kommer tilbake, vil jeg vise ham spillet med alle brikkenes stilling. Derefter vil jeg overlate til ham å spille videre.

Skuespilleren: Jeg kjenner fru Theresa fra Nord-Afrika. Hun var en ypperlig bilist og kjørte bestandig kolossalt fort. Hun var en skrekk for landeveien. Men hvad kom det så av, at hun vilde kjøre så påfallende langsomt i ettermiddag?

Stephanson: Det skyldtes nok ganske sikkert at hun ventet å møte en eller annen.

Skuespilleren: Og De var hele tiden etter henne på sykkel, au, au.

Stephanson: Hvis jeg nå ikke var fulgt etter og det var hendt en ulykke, hvad så?

Skuespilleren: De må ikke misforstå mig, jeg tenker hele tiden på en dame som simpelthen har lyst til å ta en biltur. Traff hun så den hun søkte?

Stephanson: Ja, han stod og ventet utenfor teatret. En mann med en grå kappe kastet løst over skulderen. Hun tok ham op i bilen, og så skal jeg hilse og si

at den fikk fart. Det gikk ikke mange minuttene før den var i Kungälv.

Skuespilleren: I Kungälv! Og De var etter hele tiden?

[83] Stephanson: Ja, det var en drøi tur. De stanset ved Stadshotellet og der blev bilen sendt vekk. Fru Theresa og hennes ledsager gikk inn i hotellet, hvor de spiste. Det blev drukket champagne, men ikke meget, bare en halv flaske.

Skuespilleren: Og alt dette *vet* De! Si mig, var det en ung mann?

Stephanson: Noe over førr, tenker jeg. Jeg hadde absolutt inntrykk av at de var gamle kjente, men jeg kunde ikke høre hvad de snakket om, men såvidt jeg kunde forstå forsøkte fru Theresa å overtale ham til et eller annet, eller kanskje *be* ham om noe. Men jeg tror ikke det lyktes. Jeg har sjelden sett et så determinert og fordektig fjes på noe menneske. Selv om han ikke hadde noen forbindelse med saken var vi blitt nødt til å holde øie med ham. Det er altså ingen skade skjedd. Jeg glemmer å fortelle Dem, at da han tok kappen av sig inne i restauranten, viste det sig at han bare hadde én arm, den venstre manglet.

– Gjorde det noe særlig inntrykk på henne?

– Nei.

– Hun visste det altså.

– Efter halvannen times forløp tilkalte de en ny bil og kjørte tilbake til byen. Hun gikk av ved teatret, men jeg hadde mer interesse av å vite hvor den annen vilde hen. Vet De hvor han kjørte? Til hotell «Tripolis».

– Jeg har jo alt sagt at jeg ikke kjenner det hotellet.

– Det er et skummelt hotell nede ved havnen, nærmest et losji for reisende.

– Fi donc.

– Men det merkelige er at i det samme hotellet sov dr. Wrangel inatt.

[84] – Utrolig, den rike dr. Wrangel.

– Og kvelden før han døde besøkte signor Cathfield hotellet.

Det opstod en stunds taushet ved bordet. Stephanson gikk bort for å lukke vinduet. Kvelden begynte å bli kald. Idet han kikket ut bak forhenget, opdaget han at det skinte lys i et par vinduer i Grand hotell. Lyset kom fra det avstengte værelset hvor signor Cathfield var funnet drept. Det var altså noen der inne nå. Stephanson gikk tilbake til sin plass ved bordet og sa ingen ting om det han hadde sett.

Den ukjente gjest.

Stephanson tok farvel med Gøsta Ericson ute på Hotellplan. Skuespilleren var igjen blitt nervøs og urolig – Jeg skulle ønske at dr. Wrangel kom tilbake snart, sa han, her hender mange underlige ting. Jeg forstår ingen ting lenger.

– Jeg tror vi kan være trygge allikevel, svarte Stephanson, dr. Wrangel visste at det skulle hende noe.

– Sa han det?

– Nei, men jeg forstod det på ham da han reiste. Han har nok forutsett det som skulle komme.

– Også at den enarmede skulle dukke op? Kriminalbetjenten svarte ikke.

– Innrøm at det gjør Dem også urolig.

– Kanskje. Såvidt jeg oppfattet samtalen mellom de to, var forholdet det, at fru Theresa på en eller annen måte er utsatt for trusler fra mannen.

– Tja, hvad slags trusler skulle vel det være?

^[85]– Han vet kanskje noe.

– Men hvad?

– Det kan jeg ikke si.

– Men vi kan hindre ham i å iverksette truslene.

– Vi kan passe på, det er det hele.

– Men De er jo gått fra ham nå.

– Han er under opsikt, svarte Stephanson kort. Gøsta Ericson gikk hjem, og Stephanson drev langsomt nedover gaten, snudde så og gikk tilbake igjen. Han så op. Det var fremdeles lys i de to vinduene.

En og annen forsinket gjest gikk inn i hotellet. Fra restauranten kom folk ut, de siste gjestene, litt hørøstet, de stanset i klynger, gikk videre, stanset, gikk videre igjen og skiltes ved hjørnene, noen tok bil. Alt var så utrolig almindelig. Og allikevel, bak alt sammen gikk et uhyggelig drama videre.

Stephanson trådte inn i vestibylen og lenet sig fremover skranken.

– Har De leid ut værelset allikevel? spurte han.

– Hvilket værelse?

– Det som dr. Wrangel har beordret avstengt. Det gav et støt i portieren.

Nesten forskrekket svarte han:

– Hvordan kan De tenke Dem muligheten av det!

Men for sikkerhets skyld så han på tavlen. Jo, nøklen hang der.

– Bare gå ut på gaten, sa Stephanson, det er lys i værelsene.

Da portieren kom inn igjen, kunde den ellers så flegmatiske mann ikke skjule en viss forvirring.

– De har rett, sa han, men jeg kan forsikre Dem om, at værelsene har vært avstengt hele tiden, og vi har ikke sloppet inn et eneste menneske.

[86] Portieren hadde allerede nøklen i hånden.

– Det er lett å se efter, sa han, jeg forutsetter at forbudet ikke gjelder oss, når vi går sammen. I den lange korridoren brente et ensomt lys, og portieren mumlet noe om at alle gjestene var kommet inn.

Så stakk han nøklen i låsen og vred om. Han trykket ned handtaket, men døren lot sig ikke åpne. Forskrekket vendte han sig mot kriminalbetjenten og sa hviskende:

– Besynderlig, slåen er skjøvet for innenfra.

– Det er nok ikke så rart, svarte Stephanson, det er et menneske der inne.

– Hvad skal vi gjøre? spurte portieren.

– Ganske enkelt, vi åpner døren.

– Med makt? Det kan det ikke være tale om. Det kan jeg ikke overta ansvaret for.

– Det behøver slett ikke være så alvorlig, sa Stephanson, vi er ikke så gammeldagse lenger. Hør nå: *Jeg* blir stående her. *De* går ned til portierlosjen og ringer til kriminalavdelingen. Nummer 26302. Be om å få snakke med Linzell. Han kan være her om fem minutter.

Stephanson lenet sig mot veggen, tett inn til døren og lyttet. Det var umulig å høre noe derinnefra, for det første var det teppe på gulvene, og dessuten var det en liten lukket entré innenfor døren. Men da han hadde stått og lyttet et par minutter, hørte han allikevel en lyd – og den lyden fikk ham til å gripe i lommen efter revolveren.

Den indre døren var forsiktig blitt åpnet.

Kriminalbetjenten stod og ventet spent.

Efter et minutts forløp blev døren der innenfor lukket igjen like forsiktig som den var blitt åpnet. Men det var jo umulig for Stephanson å vite, om ^[87] den ukjente var gått tilbake til værelset eller om han nå befant sig i den lille entreen mellom de to dørene.

Foreløbig var alt fullkomment stille innenfor.

Så hørte han endelig skritt i trappen. Det var Linzell som kom sammen med nattportieren. Linzell var ikke orientert, han trodde det var en eller annen forbryter som skulde knipes. Men han opfanget et tegn fra Stephanson og spurte ikke. Han rakte ham en liten handveske, og fikk så et vink om å trekke sig tilbake.

Mens Stephanson åpnet vesken, hvisket nattportieren til ham.

– Jeg var ute på gaten igjen. Det er ikke lenger lys i vinduene.

Stephanson nikket. Han arbeidet fort og rutinert. Det tok ham bare tre minutter å åpne døren med de apparatene han fant i vesken. Det foregikk omtrent uten støy. Portieren så på med stigende forbauselse. Kanskje tenkte han: Hvor lite det nytter å låse dørene for dem som *vil* gjennom dem. Det er lett for forbryterne, og kanskje like lett for politiet. De kjemper med de samme våpen.

Stephanson satte lyset på i entreen. Den var tom.

Også døren inn til værelset var stengt innenfra. Den fremmede der inne hadde villet vinne tid. Stephanson måtte gjenta sitt kunstverk. Efter nye tre minutter stod han inne i værelset. Han skrudde lyset på. Det var ingen der.

Han hadde kanskje ventet å finne værelset i uorden, gjennomrotet, men det kunde slett ikke sees at det hadde vært noen her inne. Vinduene stod halvt på klem som vanlig i de ledige værelser. Døren inn til badet var stengt. For en almindelig forstand måtte det være en fullkommen gåte, ^[88] hvordan et menneske kunde ha sloppet ut av værelset.

– Det har kanskje allikevel vært en feil ved lyset, sa portieren.

– Umulig, svarte kriminalbetjenten, lyset kan ikke slukkes og tendes av sig selv. Det har vært noen her inne.

Stephanson stod en stund taus og betraktet det store skrivebordet og den lærtrukne skrivebordstolen. Stolen var flyttet litt tilside – det var det eneste tegn

på at det hadde vært noen her inne. Hadde den fremmede sittet i den? Det var i den samme stolen signor Cathfield hadde funnet døden.

– Det samme har jo hendt en gang før, sa Stephanson. Signor Cathfields morder slapp også ut av værelset gjennom låste dører.

Et møte.

Foreløbig var det ikke mer å gjøre. Værelsene blev avlåst igjen, og portieren gikk tilbake til sin plass. Da Stephanson var kommet ut på gaten, tendte han en sigar og blev stående en stund i dype funderinger. Han hadde allikevel sett noe i værelset. Siste gang det blev avlåst, hadde Stephanson vært tilstede. Døren til badet var da blitt stengt innenfra med en nøkkel og fra badeværelset med en slå. Nå inatt var døren bare stengt med slåen. Nøkkelen var ikke dreiet om innenfra.

Fra badeværelset var det fri adgang til fru Therasas rum.

Mysteriet med den ukjente gjest kunde altså forklares på to måter.

^[89] Den ukjente gjest kunde være fru Theresa selv. Stephanson hadde vanskelig for å tro det. Hvorfor skulde hun vel spøke omkring i sin myrdede manns værelse midt på natten? Hvis hun absolutt vilde derinn, kunde hun gjøre det om dagen.

Så var det den andre forklaringen.

Den ukjente gjest hadde trengt inn i værelset med falsk nøkkel. Fru Theresa hadde hørt ham der inne og lyttet i badeværelset. Hun hadde da hørt eller forstått, at politiet var i korridoren og forsøkte å sprengte døren for å fange den ukjente.

Hun hadde i siste øieblikk reddet ham ved å trekke slåen til badeværelset fra og slippe ham inn i sitt eget rum.

Men hvem kunde det så være, denne ukjente gjesten? En som fru Theresa kjente, men hvem? Paolo?

Stephanson stod og tygget på dette navnet og gjentok det flere ganger for sig selv: Paolo, Paolo... Men bak dette navnet gled plutselig et annet inn i hans bevissthet, det kom som en lynsnar innskytelse, det hadde vel ligget der i underbevisstheten og ventet på å trenge frem – *Dr. Wrangel*.

Stephanson spaserte langsomt hen til hjørnet ved Østra Hamngatan og så tilbake igjen. Han kunde ikke la være å kaste et blick op til vinduene i hotellet nå og da. Mørke.

Nåvel. Dr. Wrangel var igjen kommet inn i hans forestillingskrets, og han måtte forfølge sine spekulasjoner videre. I sitt arbeide som politimann manøvrerte Stephanson alltid med realiteter, håndgripelige ting. Han var meget av en sersjant i tjenesten, han visste det selv, hans solide teknikk og bulldogaktige stedighet hadde også bragt ham ^[90] mange fortjenstfulle resultater. Han var politifagmannen. Visstnok savnet han den forbløffende inspirasjon, som for eksempel utmerket en genial amatør som dr. Wrangel – men Stephanson beundret Wrangels skarpsyn og kombinasjonsevne, slik som et almindelig menneske må beundre en stor sjakkspiller, som har femten trekk fremover i hodet.

I denne saken med Cathfields mystiske død hadde han villig latt sig lede av Wrangel uten engang å vite hvilke retningslinjer doktoren arbeidet efter. Men for hans sunde fagforstand var i grunnen det hele naturlig og klart. Enten hadde Cathfield drept sig selv eller var han blitt drept – og i siste tilfelle tydet alle omstendighetene på, at det var fru Theresa som hadde skutt ham med den lille perlemorsrevolveren.

Egentlig skulde fru Theresa vært arrestert nå, hvis ikke dr. Wrangel var kommet til. Her kalkulerte Stephanson påny med sin fagforstand:

Hvad var det for en plutselig interesse dr. Wrangel hadde fått for fru Theresa? Stephanson kunde ikke kombinere sig frem til noe annet enn at han elsket henne.

Og ut fra dette synspunkt kunde egentlig alt stemme:

Wrangels påfallende nedtrykthet fordi hans elskede var innviklet i en uhyggelig forbrytelse. Hans rastløshet og hemmelighetsfullhet fordi han forsøkte å dekke henne.

Ja vel. For den som elsker er alt mulig, tenkte Stephanson, ⁿ² mon dr. Wrangel egentlig arbeider på å bringe saken til oppklaring? Mon han ikke snarere utvikler hele sitt strålende geni for å få den skyldige ut av knipen?

^[91] Stephanson tenkte på sin samtale med doktoren før avreisen. Det var ganske opplagt, at doktoren hadde en anelse om at det vilde hende noe i den dødes

værelse. Ja, han visste det, og han hadde indirekte anmodet Stephanson om å optre med den ytterste diskresjon. Det hadde han også gjort. Den aller enkleste bondeløsning er altså den, tenkte Stephanson, at hele dr. Wrangels reise er noe vrøvl, og at han i dette øieblikk befinner sig i fru Theresas værelse.

Men da Stephanson var kommet så langt, blev han forskrekket over selve det brutale i resonnementet. Han følte at han stod fremmed like overfor selve problemet, og det gjorde ham urolig og nedtrykt.

Idet han passerte en mørk port, løste en skygge sig ut fra mørket, og en skikkelse trådte hen til ham: Godaften.

– Godaften, Grandin, svarte Stephanson, hvorfor er du ikke på «Tripolis»?

– Fordi *han* er gått ut, svarte hans kollega, ikke se dig tilbake, nå kommer han denne veien.

De to politimenn slentret langsomt bortover gaten, side om side. Bak sig hørte de trin. De innrettet sin gang slik at den kommende snart måtte innhente dem.

– Han gikk fra «Tripolis» for en halv time siden, fortalte Grandin hviskende, og hele tiden siden har han gått frem og tilbake her og stirret op mot Grand hotell.

Den fremmede passerte uten å ofre dem et blick. Han lot ikke til å ha den ringeste interesse for sine omgivelser. Han gikk med senket hode, som om han hadde meget i tankene, skrittene var kraftige, militære. Han var innhyllet i en stor, ^[92]blå kappe med slag, den lignet de franske militærkapper.

Ved hjørnet vendte han om, raskt som på kommando, og gikk tilbake. Han må være militær, tenkte Stephanson.

Idet han passerte, skilte de to venner lag. Grandin blev gående foran den fremmede og Stephanson slentret bak ham. Idet den fremmede kom forbi hotellet, saktet han sin gang og så op mot vinduene; gikk derpå videre. Nå hendte noe uventet. Nettop idet Stephanson skulde gå forbi hotellporten blev den slått op og en herre kom i stor fart ut på fortauet. Han var iført en bredskygget hatt og hadde frakkekraven slått op over ørene, skjønt det ikke regnet lenger. Det så ut som om han vilde skjule ansiktet, men kriminalbetjenten gjenkjente ham. Det var Paolo. Han kom så hurtig ut av døren, at han nær var falt i armene på Stephanson.

Kriminalbetjenten blev ikke så lite forbauset over den hjertelige måten Paolo

hilste på. Den ellers så reserverte italiener la formelig gjensynsglede for dagen. Nei, er det virkelig Dem, sa han, det var en gledelig overraskelse. Men Stephanson iakttok ham oppmerksomt og var straks klar over grunnen til denne forandrede optreden: Fyren var til det ytterste nervøs og opskremt, og han forsøkte å skjule sin ophisselse ved en nesten påtrengende elskverdighet. Nå og da så han sig engstelig om, som om han ventet et angrep. Han tok sig til hodet.

– Det er allikevel et underlig folk, det svenske, sa han, hvad er det for en underlig drikk de holder her? Punsj? Nå har jeg drukket punsj i hele aften, det går ganske rundt for mig.

^[93] Han vil late som om han er snytt full, tenkte Stephanson. Men den går ikke. Jeg kan se på øinene dine at du slett ikke har drukket noe. De er blanke som barneøine, men fylt til randen av angst og fortvilelse.

Paolo fortsatte sitt nervøse prat:

– Vet De hvor jeg skal hen nå? Jeg skal i selskap. I selskap klokken ett om natten, har De hørt på maken? Det er hos Alexis Boman, advokaten. Han har telefonert etter mig. De mangler en fjerdemann til bridge. Hvad er det for selskapsliv her i Skandinavia?

– Advokaten er vel bare gressenkemann, sa Stephanson, familien er nok på landet.

Paolo så sig om igjen, likesom hugget øinene inn i mørket. Der nede i gaten hadde den enarmede fremmede vendt om, han nærmet sig nå, Grandin var hele tiden i nærheten av ham. Paolo var blitt oppmerksom på den fremmede. Hvad skal dette bety, tenkte Stephanson, Paolo rykker nærmere inn på mig, det er likesom han vil skjule sig bak mig.

– Jeg liker.... ikke... disse... mørke gatene, fortsatte Paolo lavmælt og støtvis (den fremmede kom nærmere)... jeg... liker ikke... disse... Plutselig stanset han i en italiensk ed: *Accidente!* Den fremmede var nådd inn under lyset fra hotellets portlampe, ansiktet var blekt og meget alvorlig, – et sånt eftertenksomt alvor, som kan røbe den sørgmodigste melankoli. Men med ett fikk han øie på Paolo og stanset brått, som om han hadde fått et støt for brystet. Stephanson oppfattet lynsnart og kaldblodig situasjonen. Det var ikke tid til å gjøre refleksjoner, alt samlet sig i et brennpunkt, i en intuitiv fornemmelse av overhengende ^[94]fare: En gurglende lyd nede i den fremmedes strupe, likesom en knurring – og så Paolos

grep mot lommen, dette grep som den øvede politimann straks oppfatter: Grepet etter revolveren.

Dr. Wrangels telegram.

I en situasjon, hvor det i et eneste farlig øieblikk gjaldt å utvikle en avgjørende fysisk virksomhet, var Stephanson alltid mannen på den rette plass.

Han stillet sig mellom den fremmede og Paolo, samtidig ropte han til Grandin og gav ham en lynsnar ordre. Grandin var dermed plasert bak den fremmede, og i virkeligheten var enarmingens omringet og fanget. Men han optrådte med en pussig stedighet, – med senket hode, likesom en mannvond stut forsøkte han hele tiden å trenge frem forbi Stephanson og komme i kast med Paolo. Italieneren holdt revolveren skjult inne i lommen. Man kunde se våpenløpet avtegnet på tøiet.

– Gå Deres vei! ropte Stephanson til Paolo, vi kan ikke ha noe optrin her på gaten. De finner en bil borte på hjørnet, jeg skal holde denne fyren i sjakk imens.

Paolo trakk sig baklengs tilbake. Den enarmede vilde følge efter ham, men blev stanset av de to politimenn. Paolo forsvant, og den enarmede snudde sig nå mot Stephanson – uten egentlig sinne, nærmest forbauset. Det slo kriminalbetjenten at mannens ansikt jo egentlig ikke var så skummelt som det hadde forekommet ham på Stadshotellet i Kungälv. Det var et skarpt markert, nesten herjet ansikt, som gjorde alderen ubestemmelig, den lærbrune farven røpet tropene.

^[95] Mannen snakket engelsk, men med tydelig fransk aksent.

– Hvorfor vilde De ikke la mig få snakke med den herren? spurte den enarmede.

– For å hindre et sammenstøt.

– Har De noen rett til å blande Dem op i det?

Stephanson viste frem sitt politiskilt inne i den hule hånden. Det lot ikke til å overraske den fremmede synderlig.

– Politi, jeg kunde tenke mig det, mumlet han, hvadⁿ³ ønsker De?

- De er fremmed her på stedet. Vi ønsker å se Deres papirer.
- Det har De ingen grunn til å avkreve mig uten videre midt på åpen gate.
- Vi har rett til å skride inn i klammeri.
- Det har ikke vært noe klammeri, mig bekjent.
- Han tok etter revolveren.
- Det må bli hans sak. Jeg var ikke redd.
- Kjente De ham?
- Det var nettop det jeg vilde vite.
- De gikk da tydelig løs på ham.
- Gikk løs på ham! De tar feil, svarte den fremmede, jeg vilde bare se nærmere på ham.
- Vi får snakke nærmere med Dem på politistasjonen, sa Stephanson.
- Betyr det en arrestasjon?
- Vi får se.

Den fremmede stod og overveiet en stund, så fra den ene til den annen, som om han beregnet overmakten.

– Well, sa han, jeg skal være rimelig. Men jeg vil gi Dem en bestemt advarsel. Forsøk Dem ikke med voldsomheter mot mig. Jeg er under mektigere [96] beskyttelse enn De vet om. Jeg ønsker ikke å bli trukket på politistasjonen som en annen forbryter, det byr mig imot. Men jeg er villig til å foreslå et kompromiss. Gå med på hotellet, så skal jeg vise Dem hvem jeg er. Jeg bor på Hotel Tripolis.

– Jeg vet det, sa Stephanson – han pekte mot en av sidegatene, vi kan gå den veien.

Han hadde besluttet sig til å godta forslaget. Det var også best i overensstemmelse med hans instruksjoner.

Grandin hadde nøkkelen til hotellet. Noen minutter etter satt de tre menn rundt den skitne bordduken i hotellets salong. Linskogs tateransikt viste sig et øieblikk i døråpningen, men da hun så detektivene, trakk hun sig tilbake.

Den fremmede tok kappen av sig. Han var klædd i en blå, dobbeltnappet engelsk dress, som ytterligere fremhevet hans militære utseende. Det var også

noe kort og kommanderende over hans opreden. Slett ikke usympatisk, tenkte Stephanson. Det måtte være en mann som var vant til å kommandere og treffe hurtige avgjørelser. Han sa sitt navn: *Gaetano Farace*. Fransk statsborger. Men det visste Stephanson fra opplysningene i hotell boken. Det var ikke navnet som interesserte, men papirene. Monsieur Farace forstod også dette, uten at et ord blev nevnt.

Henvendt til Grandin sa han:

– De vet hvor jeg bor, ikke sant, De har utspionert mig?
– Det har vi begge, svarte Stephanson, vi har fulgt Dem fra klokken 6 i ettermiddag.

En grimase av ubehag gled over franskmannens ansikt.

^[97] – Dette er mig virkelig imot, sa han bedrøvet, det er også derfor jeg vil legge alle papirene på bordet.

Han kastet et nøkleknippe fra sig, og idet han påny henvendte sig til Grandin, sa han:

– Her er nøklene mine. Gå inn på mitt værelse og hent den lille svarte håndvesken som står ved sengen.

Mens Grandin var borte, spurte Stephanson:

– Er De bevæbnet?

Uten å svare trakk monsieur frem en stor fransk militærrevolver og la den foran sig på bordet.

– Den er ladd, sa han.

– Innrømmer De så, spurte Stephanson, at det var riktig av mig å hindre et sammenstøt med italieneren? Han var sikkert også bevæbnet.

– Kanskje, svarte monsieur og smilte halvt hemmelighetsfullt, halvt ironisk.

I det samme kom Grandin inn med den svarte vesken.

– Vil De åpne den, sa franskmannen, det er den lille forniklede nøkkelen.

Vesken blev åpnet, og franskmannen tok frem noen dokumenter. Det var hans pass, utstedt på kaptein i fremmedlegionen Gaetano Farace og behørig visitert av den svenske minister i London. Monsieur kastet også temmelig likegyldig frem på bordet forskjellige utmerkelsestegn, æreslegionen, krigskorset. Dessuten var det et særskilt dokument, utstedt av det franske krigsministeriums

sjef, hvor alle franske myndigheter i inn- og utland på det innstendigste blev anmodet om å vise landets tapre sønn all mulig imøtekommenhet. Dessuten et kreditiv på en meget betydelig sum. Til sammen papirer, som kunde føre ham trygt verden rundt.

^[98] Stephanson så igjennem stemplene på passet.

– De har gjort en lang reise, sa han.

– Åja, jeg har reist gjennom Nord-Afrika, Sicilia, Italia, Frankrike, England, Norge – og nå er jeg her.

– Kanskje De finner hvile i en sånn reise etter krigsstrabasene?

– Hvile? Monsieur så plutselig trett ut: Jeg kunde ikke tenke mig å hvile ut andre steder enn i mitt eget land, hvis det kunde lykkes mig der.

– Men hvorfor har De da gjort denne anstrengende reisen?

Franskmannen tenkte sig om. Hans ansikt blev igjen melankolsk alvorlig. Det samme uttrykket, tenkte Stephanson, som da han drev urolig frem og tilbake utenfor hotellet. Franskmannen så verdsettende på Stephanson. Kanskje virket politimannens lyse, freidige skikkelse tillitvekkende på ham.

– Hvis jeg skal fortelle Dem *hvorfor*, sa han, må jeg først gjøre Dem opmerksom på en ting: Hensikter er jo ikke straffbare i sig selv, ikke sant?

– Forbryterske hensikter er ikke straffbare før man gjør forsøk på å realisere dem.

– Da kan jeg åpent fortelle Dem hensikten med min reise. Jeg jaget signor Cathfield. Jeg hadde besluttet å drepe ham.

Og han tilføiet med et besynderlig trett tonefall:

– Men jeg kom for sent.

– Signor Cathfield døde allerede den 8. juli, sa Stephanson.

– Da var jeg ennå i Frankrike.

Plutselig pekte monsieur på sine dokumenter og utmerkelsestegn.

^[99] – Nå har jeg vist Dem alt, sa han, er De tilfreds?

– Ja, svarte Stephanson.

*

Franskmannen gikk og la sig like efter. Grandin overnattet også på hotellet.

Monsieur Farace forstod at han fremdeles var bevoktet, men det lot ikke til å interessere ham mer.

Klokken åtte neste morgen kom det et telegram til kriminalavdelingen. Stephanson brøt det personlig. Det var fra dr. Wrangel. Men innholdet var så uventet, at Stephanson måtte lese det flere ganger før han fant noen mening i det. Telegrammet var sendt fra Malmö.

«Rør ikke Berglund. Hovmesteren på Grand er telegrafisk orientert. Underrett Lindskog.

Wrangel».

Berglund? Dr. Wrangel mente naturligvis David Berglund, kelneren. Stephanson hadde nesten glemt historien om den stakkars fyren som hadde sneket sig vekk fra byen uten å ha betalt sin hotellregning til Lindskog. Det hadde vært Stephanson en gåte, hvilken forbindelse dr. Wrangel kunde finne mellom kelneren Berglund, den fattigslige kofferten med stein i og signor Cathfields død.

Stephanson gikk bort til hotellet. Hovmesteren hadde sans for dramatiske optrin, og likte dessuten å legge for dagen en viss ironi. Idet han bukkende slo ut med det telegrammet han selv hadde fått, sa han hemmelighetsfullt, og med en mine, som om det gjaldt hans majestet kongen:

– *Berglund* kommer.

Og Berglund kom.

Hvorledes Berglund kom.

[100] Berglund kom med et av de nordgående formiddagstog. Han steg forsiktig ned av en tredjeklasses kupé. I hånden bar han en brun koffert. Ingen møtte ham på perrongen. Han skyndte sig ut fra stasjonsbygningen. Han gikk med små, trippende skritt, nakken en liten smule bøiet og skuldrene en liten smule skjeve, – noe som kanskje berodde på en uvane. På hodet hadde han en myk, bredskygget stråhatt, sterkt falmet av solen. Han var meget lys i huden, litt fet. Utover overleben hang en frynset, grånet bart, på nesen dinglet en lorgnett i stålramme. Han var altså en høist almindelig skikkelse, hverken egentlig usympatisk eller sympatisk, bare litt dårlig klædd.

Han gikk direkte til Hotel Tripolis, hvor han ringte på. Lindskog åpnet selv entrédøren. Hun blev stående en stund i dørsprekken og stirret på ham i taust fiendskap, men så gled hun til side og gav plass for ham. Berglund løftet på hatten og blottet et kraftig, vannkjemmet hår med grå dusker ved ørene.

– Er mitt værelse i orden? spurte han.

Uten å svare åpnet Lindskog døren til salongen. Der inne stod nettop Grandin og knappet hanskene, han var for utgående. Da han fikk se Berglund, brast han i latter.

– Det er den samme kofferten, utbrøt han, ved Gud, det er den samme kofferten.

Berglund dirret av forargelse. Han satte demonstrativt stråhatten på sig for å markere sin ringeakt.

– Hvor har De truffet dr. Wrangel? spurte Grandin.

[101] Uten å se til den siden hvor Grandin stod, sa Berglund:

– Jeg skal ha mig frabedt den herres uforskammetheter.

Berglunds stemme var besynderlig, – lespende, affektert. En sånn stemme, som man hos mannfolk kaller jomfrunalsk.

Lindskog fulgte Berglund gjennom salongen og inn på hans værelse.

– De har forandret Dem noe, sa madamen mørkt, De er blitt eldre. Har De vært syk?

Hun sa det ikke med noen medfølelse, hun fremstøtte ordene i en durende kommandotone, omtrent som når hun skjelte ut dovne tjenestepiker.

Med en komisk mine av fornemhet svarte Berglund:

– Jeg vil gjøre Dem oppmerksom på, at jeg høist nødig ønsker spørsmål.

– Har De noe å betale med?

– Kanskje De vil ha forskudd?

– Nå, det kan være det samme også. Hvis De ikke betaler, kommer det vel en annen og betaler for Dem.

Hun pekte på kofferten.

– Har De stein med Dem denne gangen også? spurte hun.

Berglund la fingeren på bordet for å aksentuere betydningen av sine ord.

– Jeg vil gjøre Dem oppmerksom på, at ethvert menneske har rett til å ha sine vaner. Jeg er samler. Forøvrig må De la meg være alene. Jeg skal klæ meg.

Da Lindskog gikk, vendte hun seg om i døren og så på Berglund, et blikk fullt av forundring, men ^[102]også av forakt. Hun hørte at han låste døren innenfra.

Som man forstår var Berglund ventet på Lindskogs hotell. Madame Lindskog hadde nemlig også fått et telegram, og det hadde skaket henne slik op at hun hadde innfunnet sig på kriminalavdelingen tidlig om morgenen, pyntet som til begravelse. Telegrammet til henne var uten underskrift, men Stephanson forstod at det måtte være fra dr. Wrangel. Det lød: «David Berglund kommer idag og ønsker sitt gamle værelse. Konferer med Stephanson.»

Lindskog sank ned på en stol. Hun var sint.

– Jeg må få lov til å hvile meg, sa hun, jeg er ikke vant til slikt som dette. Det er første gang siden min manns død at jeg har fått et telegram. Men min samvittighet er ren.

– Hva er det da De er redd for? spurte Stephanson.

– Nå kommer altså denne David Berglund hit igjen. Kanskje krever han sakene sine tilbake, både kofferten og steinene. Det ser ut som et komplott, men jeg er en hederlig kone, jeg har solgt det alt sammen til politiet, jeg har ikke noe å bebreide meg, men alt dette stadige renn på dørene av politiet hver dag har gjort meg så urolig at jeg ikke får sove. Og hva er det for noen underlige gjester jeg får? Jeg er vant til bønder, som kommer og legger sig sunde og halvfulle og snorker så det durer i veggene og står tidlig op om morgenen, betaler og går sin vei. Men nå? Først kommer denne David Berglund med stein til bagasje, han reiser uten å betale. Så denne rikingen fra Afrika, utstyrt med diamantknapper og gullringer som en slavehandler. Han vil se mitt fyrsteværelse! Har ^[103]De hørt om noe «fyrsteværelse» i hotell «Tripolis»? Og når jeg ikke kan vise ham fyrsteværelset, går han til et annet hotell og kreperer. Så kommer denne doktoren som De kaller ham, og som altså hører til politiet, og han kjøper David Berglunds stein for tredivet kroner. Om kvelden påstår han at han er trett, men allikevel går han op og ned på gulvet hele natten. Gud vet hvorfor alle disse menneskene overhodet skal overnatte på mitt hotell, for de sover ikke. Ikke den enarmede heller, han har også gått frem og tilbake hele natten, frem og tilbake ustanselig. Jeg forstår at enkelte mennesker kan ha meget å tenke på. Men hvorfor skal de

renne på mitt hotell for å tenke? Da jeg kom inn på Grandins værelse med kaffen i morges satt han fullt påklædd i gyngestolen, og værelset var tett av røk. Sånn hadde han formodentlig sittet hele natten. Men da besluttet jeg mig til å gå her op og si ifra. Jeg blir mer nervøs for hver dag, akkurat som det var like før min mann døde. Det er noe som ikke er riktig, Stephanson. Alle disse menneskene går og lurar på hverandre som rovdyr. Ingen av dem tør sove for hverandre.

Stephanson forsøkte efter beste evne å berolige den gamle. Han påla henne fremfor alt å ta imot Berglund som om ingen ting skulde være passert. Han skjønte nå at dr. Wrangel var reist for å lete efter Berglund og hadde funnet ham.

Men hvilken rolle spilte denne kelneren? Det var neppe noen mulighet for at den enfoldige David Berglund bevisst kunde ha noe med Cathfields død å gjøre. Det forutsatte et rovmord, og i så fall hadde det ikke vært nødvendig for Berglund å snike sig fra en hotellregning på tredve kroner.

^[104] Men Berglund hadde vært på hotellet på det tidspunkt da forbrytelsen fant sted. Dr. Wrangel hadde formodentlig opdaget at Berglund kunde gi viktige opplysninger. At han påny vilde ha ham presentert i Göteborg i sin forrige virksomhet, kunde bety at Wrangel aktet å benytte ham til en eller annen konfrontasjon. Men hvor var dr. Wrangel selv? Stephanson ante ham dunkelt på jernbanestrekningen mellem Malmö og Göteborg. Kanskje jaget han nå den virkelige morderen?

Da Stephanson ved lunsjtid tok en spasertur i parken, skrådde skuespilleren Gøsta Ericson over til ham.

- Er det De som har sendt billetten? spurte han.
- Billetten? Stephanson så uforstående på ham.
- Teaterbilletten til iaften. Fru Theresa fikk den i en konvolutt. Men ellers ikke et ord.
- Og hun kommer til å gå?
- Naturligvis. Det er jo en ordre fra dr. Wrangel.
- Så er det naturligvis han som har ordnet med billetten også. Men hvordan er det med chaufføren som skal møte henne ved teatret?

Skuespilleren trakk på skulderen.

- Jeg kan ikke gjøre noe, svarte han, jeg går ut fra at alt er arrangert.

– Men hvis nå ikke dr. Wrangel kommer i løpet av dagen, hvad så? Hvilken betydning skal vi da tillegge dette besynderlige teaterbesøket?

Skuespilleren så på klokken, likesom han snakket om et tog.

– Han kommer, sa han. Jeg kjenner ham.

Noen minutter etter var Stephanson gått inn i Grands bar for å ta en aperitif. Hovmesteren gjorde sig et tilfeldig ærend bort til ham.

[105] – To kaffekopper og en eddikkrug, sa han betydningsfullt.

Stephanson stirret uforstående på ham.

– Har denne Berglund knust allerede etter en times tjeneste, fortsatte hovmesteren.

I det samme gjorde han et knekk med ryggen, som om han var blitt rammet av en plutselig smerte og utstøtte et klagende Aah!

Borte fra et av serveringsbordene var det kommet en lyd – av porselen som knustes. Hovmesteren så dit bort.

– Og en sauseskål, la han til.

Den duknakkede kelneren så sig ulykkelig og forskremt omkring og samlet stillferdig op skårene.

Det var første gang Stephanson så Berglund.

Advokat Alexis Boman.

Det døgn som nå fulgte, skulde i mange retninger få avgjørende betydning for utviklingen av Cathfield-mysteriet.

I det rent ytre var dagen ikke på noen måte iøinefallende. Det ellers så velkjente Grand hotell hadde fått en klosset tjener, men det var ingen som fant på å sette dette i forbindelse med det uopklarte mysterium. Overhodet blev det en stadig mer ugjennemtregelig gåte for Stephanson hvad fenomenet David Berglund egentlig skulde bety. Men inne i dagens almindelige begivenheter utviklet allikevel tragedien sig.

Stephanson hadde hele dagen sett efter Paolo, uten å kunne finne ham. Men så fikk han vite at bridgepartiet hos Alexis Boman hadde trukket så lenge ut, at

Paolo hadde overnattet hos advokaten. ^[106] Familien var på landet og leiligheten var stor, så det var plass nok. Stephanson kunde ikke la være å forundre sig over arrangementet, og han glemte ikke det uttrykk av angst som hadde preget Paolos ansikt kvelden i forveien. Han kunde ikke ryste av sig en bestemt mistanke: Paolo har vært redd for å vende tilbake til hotellet. Men hvad eller hvem var han redd for?

Stephanson ante at noe hendte omkring ham, men det var ikke mulig for ham å gripe begivenhetene, hans virksomhet var også innskrenket til den ytterste grad av passivitet, egentlig kunde han ikke gjøre annet enn å vente på at dr. Wrangel dukket op igjen.

Ut på ettermiddagen hendte noe uventet: Stephanson blev kalt til et møte hos Alexis Boman. Advokaten var kjent i Göteborg både som en overlegent dyktig jurist og som en fremragende selskapsmann. Hans vinkjeller var nesten like berømt som hans prosesser. I det ytre en tilsynelatende doven og tung mann med sans for makelighet. Men dette vesen var bare et skjul for en usedvanlig åndelig vivasitet, en lynsnar aktivitet i de avgjørende øieblikk. De som kjente Alexis Boman best, visste at han var aller farligst når han satt i retten og knapt kunde la være å gjespe av kjedsommelighet. Da kunde han plutselig gripe inn og bringe en sak, som stod og vippet usikkert, til en endelig avgjørelse.

Alexis Boman hadde sagt til Stephanson i telefonen, at det vilde komme flere til møtet. Da kriminalbetjenten kom, var de andre der allerede. Det var Paolo og Gøsta Ericson. De satt inne i herreværelset; her foretrakk Boman å holde intimere konferanser med sine klienter. Så slapp han å bli ^[107]forstyrret av det daglige renn på kontoret, men det var innlagt hustelefon, så han alltid hadde forbindelse med personalet.

Boman var overordentlig elskverdig, og mottok Stephanson som en kjær gjest. Det var satt frem sigarer og whisky, og Bomans gamle tjener sørget for iskald soda. Stephanson, som fra mange rettssaker hadde lært sig til å beregne Alexis Bomans natyrell, følte en viss uro over denne gjestfrihet, han tenkte ved sig selv: Boman er Paolos advokat. Det forestår et angrep.

– Som herrene vel kan tenke sig, begynte advokaten, gjelder saken fru Theresa og de vanskeligheter som er opstått efter hennes manns død. Jeg hadde også ønsket at fru Theresa skulde være tilstede ved denne konferanse, men hun

har bedt sig fritatt. Jeg har funnet å måtte imøtekomme hennes ønske. I det hele tatt er jeg overbevist om, at med litt større imøtekommenhet fra begge parter kunde man nådd lenger henimot en oppløring av denne besynderlige sak. Jeg har da også tilrådet min klient den mest vidtgående forhandlingsvennlighet. Vi er beredt til å gjøre store opofrelser for å opnå et endelig resultat.

Når han snakker i denne forsonlige tonen, har han alltid gode kort på hånden, tenkte Stephanson.

– Jeg mener også, fortsatte advokaten, at fru Theresa er utmerket representert av familiens mangeårige venn, Gøsta Ericson. At hr. Ericson også er min venn, kan bare gjøre forhandlingene lettere.

Her vendte advokaten sig til Paolo og spurte:

– Det er jo så, at fru Theresa har erklært sig tilfreds med å være representert av hr. Gøsta Ericson?

^[108] Paolo nikkete samtykkende.

– Det er madames egne ord, sa han, jeg hadde forresten inntrykk av, at hele saken nærmest var henne likegyldig. Nåvel, sa hun tilslutt, la så Gøsta være der.

Gøsta Ericson så ikke ut til å befinne sig riktig vel ved situasjonen.

– Jeg er ikke ganske inne i disse sakene, sa han, og jeg vil foreslå at vi avventer dr. Wrangels tilbakekomst.

Overfor dette forslag la advokaten for dagen en påfallende forbauselse, en hoderystende, tillært forbauselse, som Stephanson kjente så godt fra rettssalene, og som alltid betydde at Boman forberedte en overraskelse.

– Men det *kan* vi da ikke, sa han, det er umulig.

– Hvorfor ikke?

– Fordi våre interesser i vesentlig grad lider under disse utsettelse. Forøvrig synes jeg at dr. Wrangels optreden i hele denne saken er temmelig problematisk.

Stephanson innskjøt her et spørsmål til Paolo.

– Når snakket De med madame?

– Det var igår, svarte Paolo nølende og uvillig.

– Igårftes?

– Ja, igårftes.

– Sent?

Paolo brast plutselig i latter, en forsert og kunstig munterhet.

– Hva kan man kalle sent her til lands, sa han, det er jo ikke engang sent når man avslutter en bridge klokken halv fem om morgenen, ikke sant advokat?

– Var det etter ti igårftes? fortsatte Stephanson stedig.

[109] – Kanskje på den tid, jeg husker det ikke så nøie.

Stephanson tenkte ved sig selv: Han har talt med henne etter klokken ti igårftes. Som et lyn falt det over ham: Det er Paolo som har vært inne i den dødes værelse. Fru Theresa reddet ham, da døren skulde sprenges.

Alexis Boman trakk smilende klokken op av lommen.

– Hvor vil De hen med disse underlige spørsmålene, hr. kriminalbetjent, sa han, jeg kan ikke se at de kan ha noe med saken å gjøre.

– Muligens.

– Jeg har tvertimot det bestemte inntrykk, fortsatte advokaten, at De prøver å forhale tiden i håp om at dr. Wrangel skal rekke å innfinne sig.

– Kanskje, svarte Stephanson igjen.

– Neste Malmötog kommer først klokken elleve, sa advokaten, og så lenge kan vi virkelig ikke vente.

Derefter henvendte han sig igjen til Gøsta Ericson.

– Og nå, fortsatte han, vil jeg forklare Dem, hvorfor det er så maktpåliggende for oss å komme til en hurtig overenskomst. Jeg har også villet at hr. Stephanson, som representant for opdagelsespolitiet skulde være tilstede ved denne konferanse. Muligens vil det fremkomme ting, som gjør det nødvendig for ham å gripe inn på en eller annen måte.

Nå er han farlig, tenkte Stephanson. Innen en halv time kommer han til å forlange fru Theresa arrestert.

Advokat Boman rakte et nøkleknippe over til Paolo, og sa:

[110] – Vil De imens være så vennlig å hente dokumentene nede på mitt kontor. De vet hvor de ligger – i skuffen til høire.

Paolo gikk.

Alexis lente sig over bordet og gned velbehagelig sine fete hender. Det var noe nesten faderlig vennlig over ham, noe mildt og overbærende, som om han

egentlig bad om undskyldning fordi han måtte fremsette enkelte ubehagelige spørsmål. Slik hadde han ofte sendt folk i fengsel.

– Som De vet, begynte han, dreier det sig om en uhyggelig forbrytelse. Jeg vil ikke nå gå så langt som til å kalle det et mord. Hvorledes signor Cathfield er kommet av dage interesserer mig foreløbig ikke, mens det naturligvis i høi grad bør interessere hr. Stephanson. Derimot er det oplagt, at det er begått et *rov* i forbindelse med signor Cathfields død. Avdødes sønn har allerede gjort dr. Wrangel og madame opmerksom på, at avdøde hadde store og lett realisable verdier hos sig. De er forsvunnet. Etterpå er en av obligasjonene, av de såkalte tripolitanke kolonialobligasjoner, dukket op i London. Nå har vi fått meddelelse om, at en bank i Paris har funnet en annen av de forsvunne obligasjoner. De forstår altså, at vi ikke kan nøle lenger med å slå til, for hver dag truer med å ødelegge store verdier for min klient. Vi kan simpelthen ikke la forbryteren gå løs lenger.

Plutselig vendte han sig mot Stephanson. (Nå faller slaget, tenkte kriminalbetjenten.)

– Jeg har latt mig fortelle, sa advokaten, at De har bevoktet min klient, Paolo? Finner De ikke en slik foranstaltning ganske besynderlig. Paolo er dog den fornærmede part!

[111]– Jeg kan ikke innlate mig på å diskutere enkeltheter i en kriminalundersøkelse, svarte Stephanson undvikende.

– Men som den fornærmede parts advokat kunde jeg ha interesse av å vite, om De for eksempel også har vist en lignende interesse for fru Therasas gjøren og laden. Vet De i dette øieblikk hvor fru Theresa er?

– Ja.

Alexis stirret på ham og mumlet smilende:

– Nå, så det vet De. Godt.

Plutselig kvakk han til.

– Hvor pokker blir det av Paolo med dokumentene, utbrøt han.

Han innstillet hustelefonen på kontoret, trykket på knappen og lyttet. Intet svar. Han ringte igjen. Fremdeles intet svar. Plutselig reiste han sig og forlot værelset.

Efter to minutters forløp kom han tilbake igjen. Han var rolig som ellers, men hans falske vennlighet hadde forlatt ham.

– Stephanson! ropte han. Dette er noe for Dem! Han ligger der nede.

Hvorledes dr. Wrangel kom.

Stephanson hadde øieblikkelig reist sig da Alexis Boman kom inn i værelset. Advokatens ansikt var preget av et plutselig alvor, og den ellers så makelige og tunge mann la for dagen et overordentlig hastverk. Men han hadde alltid meget imot å vise sine følelser, og forsøkte også nå med vold å undertrykke sin bevegelse. Han grep telefonkatalogen, men betenkte sig.

^[112]– Nei, det er best at De ser ham først, Stephanson, sa han, idet han slengte katalogen fra sig.

– Jeg aner en ulykke, sa den gamle skuespilleren forskrekket, hvem er det som ligger der nede? Han vilde også reise sig, men Alexis Boman skjøv ham blidt tilbake i stolen.

– Dette er ikke noe for Dem, Gøsta, sa han, bli bare sittende. Vi er straks tilbake igjen. Se her er frisk soda og sigarer. Det er noe tøv at nikotin virker ophissende på nervene. Gode sigarer beroliger.

Selv tok Alexis Boman en sigar av kassen og tendte den. Stephanson så hele tiden oppmerksomt på ham. Advokaten tendte sigaren meget omhyggelig og så efter at den brente jevnt. Så nikket han til Stephanson.

– Går vi?

Nede i første etasje stanset de foran kontordøren.

– Et spørsmål, sa Stephanson, døren er halvveis åpen, som De ser. Stod den også slik da De kom her ned?

– Bravo, svarte Boman, døren var lukket, men ikke i lås. Jeg må ha latt den stå sånn i skyndingen.

De gikk inn i forværelset, det var et mindre rum, et «melderum» med et sentralbord og en skranke. Fra melderummet førte tre dører inn til de andre kontorene. På den ene var det en plate med inskripsjon: Advokat Boman privat.

Alexis Boman pekte på døren og sa:

– Men denne døren var lukket da jeg kom, og jeg husker også at jeg lukket den da jeg gikk.

De to trådte inn i privatkontoret.

Det var litt mørkt der inne, for det var mørkeblå forheng for vinduene.

[113]– Her ligger han, sa Boman, nesten brutalt likegyldig. Ved siden av skrivebordstolen som var dreiet halvt om, lå signor Paolo, urørlig som død. I skrivebordet var de to sideskuffene åpnet. Bomans nøkleknippe satt ennå i den ene skuffen.

Stephanson bøide sig over Paolo og undersøkte ham.

– Han er ikke død, sa han, men han har fått et kraftig slag i hodet.

Han skjøv en bunke akter under den bevisstløses nakke, men lot ham ellers bli liggende urørt på gulvteppet.

– Jeg har sett sånt før, sa Stephanson.

Advokaten pekte på den bevisstløse og derefter på de åpne skrivebordskuffer.

– De har sett sånt før, sa han, nå, så er De vel oppmerksom på hvad det dreier sig om. Hvorledes døde den annen?

– Han døde i skrivebordstolen, svarte Stephanson.

– Far og sønn, mumlet advokaten. Han stod og så på scenen med uforstyrrelig ro og smattet på sigaren. Stephanson hadde imens telefonert med politilægen og ringte nå til kriminalavdelingen. Han fikk sjefen i telefonen.

Han gav en kort rapport om det som var skjedd. Sjefen svarte bare: Vil De vente litt. Stephanson hadde fornemmelsen av at sjefen snakket med noen som satt ved siden av ham. Litt efter spurte sjefen: Er lægen underveis? Han må være her på øieblikket, svarte Stephanson. Det blev igjen et lite ophold. Så kom sjefen påny i telefonen: Jeg sender en mann eller kommer selv.

Advokat Boman hadde tatt plass i en lenestol.

[114] Han hadde nå fullkomment gjenvunnet sin uforstyrrelighet.

– Jeg forutsetter, sa han, at vi ikke kan gjøre noe før lægen kommer. Men jeg må innrømme, at begivenhetene har gitt mig rett. De husker jeg uttalte min forbauselse over at politiet spesielt var innstillet på å følge min part med den største oppmerksomhet, mens det ikke syntes å interessere sig særlig for det den

annen part foretok sig.

Han pekte på den bevisstløse.

– Dette er offer nummer to, sa han. De må altså innrømme at det finnes en annen part. Dessuten kan jeg fortelle Dem, at signor Paolo i det siste døgn har følt sig truet. Det er kommet en person til byen, en misliebig italiener.

– Jeg kjenner ham, sa Stephanson, en fransk offiser, muligens av italiensk herkomst. Etter sine papirer å dømme er han alt annet enn misliebig.

– Signor Paolo har ikke forklart sig nærmere. Men jeg vet at han følte sig truet av denne mannen.

– Javisst. Jeg har sett et tilfeldig møte mellom dem. De grep momentant etter sine våpen.

– Begge?

– Ja, begge.

Alexis Boman satt en stund taus og beundret den hvite røken fra sigaren. Så sa han med en nesten vennskapelig fortrolighet:

– Hør her, Stephanson, vi kjenner jo slett ikke disse sydlendingers natur. De fleste av dem er i besiddelse av en fenomenal forstillelsesevne, både kvinner og menn. Og der nede i Syden har menneskene andre begreper om forbrytelser enn her oppe hos oss. Dessuten er de innsnørt i hevnfordommer som vi ikke aner noe om. Det er også ^[115]andre hemmelighetsfulle drivfjærer, som leder deres handlinger, Maffia og andre kamorristiske sammenslutninger. Hva vet De for eksempel om denne fransk-italienske offiseren fra Fremmedlegionen? Hva heter han? Farace? Vet De hvor han er nå?

– Han er under opsyn.

– Det er ikke noe svar. Jeg konstaterer at De ikke vet hvor han oppholder sig.

Advokaten så på klokken.

– Denne forbrytelsen er begått for et kvarter siden. Hvor var Gaetano Farace da? Det kan De heller ikke fortelle mig. Nå, der har vi lægen.

Lægen nikket kort og gav sig straks i kast med den bevisstløse. Undersøkelsen stod ikke lenge på.

– Det er ingen øieblikkelig livsfare, sa lægen, han er blitt slått ned med en gummikølle eller en våt sandpose. Det kan ennå vare en times tid, før han

kommer til sig selv.

Ved hjelp av Stephanson fikk han patienten lagt op på den myke skinnssofaen, og i samme øieblikk hørtes skritt i trappen, raske, faste trin. Stephanson løftet hodet og lyttet. Skulde det være sjefen, tenkte han.

Men det var dr. Wrangel som kom.

Hans plutselige tilsynekomst virket så overraskende, at selv Alexis Boman fant å burde reise sig fra sin makelige stilling. Dr. Wrangel blev stående et øieblikk på terskelen og tok et overblikk over situasjonen. Så gikk han hen til den bevisstløse. Han vekslet noen ord med lægen – og først nå hilste han på de andre. Han spurte advokaten:

– Har De gjort Dem op noen mening om dette?

[116]– Ikke ennå, svarte Alexis, men jeg har hatt anledning til å konstatere at partiene står meget ulike.

– Hvordan da, mener De?

– Gang på gang rammer slaget medlemmer av familien Cathfield.

Sannsynligvis har også dette siste angrepet vært et mordforsøk. Men politiet ser ut til å arbeide efter den linje, at det er de truede som skal sees på med mistenksomhet, og de andre ha fritt spill.

Dr. Wrangel svarte ikke noe til dette, men trakk øienbrynene i været. Stephanson gjettet hvad han tenkte på. Han kjente dr. Wrangels metoder og visste at Alexis snart vilde få svar.

Stephanson begynte å forklare hendelsene, men Wrangel avbrøt ham:

– Jeg hørte det meste av Deres telefonsamtale med opdagelsessjefen. Jeg satt ved siden av telefonen da De snakket med ham.

Dr. Wrangel pekte på gulvteppet:

– Paolo blev funnet her ved skrivebordskuffen, ikke sant? Og dokumentene er borte?

– Ja, sa Alexis.

– Men Paolo visste hvor de lå da han blev sendt her ned for å hente dem, – i skuffen til høire, ikke sant?

– Jo.

Dr. Wrangel vendte sig plutselig direkte mot advokaten.

– Hør her, sa han, teoretisk sett er det ikke noe til hinder for at det er De som er forbryteren. (Svaret, tenkte Stephanson.) Teoretisk sett, fortsatte dr. Wrangel, kan De ha begått forbrytelsen i det øieblikk De var alene med ham her nede.

^[117]Alexis Boman knep øinene sammen, så de blev til to smale streker.

– Skal vi ikke være enige om å holde op med spøken?

– Jo, la oss det, svarte dr. Wrangel.

Treplaten.

– Hvor lang tid var det gått, da De ringte etter ham i hustelefonen? Spurte dr. Wrangel.

– Ti minutter. Da jeg ikke fikk noe svar, blev jeg plutselig redd for at det kunde være noe galt på ferde, og så løp jeg ned. Mine verste anelser blev altså bekreftet.

– Og så sprang De straks op i leiligheten igjen?

– Ja, og uten å røre noen ting. Det er jo sånn dere detektiver vil ha det, ikke sant?

– Men De lot entrédøren stå åpen.

– Det må jeg jo ha gjort. Jeg kan ikke innse at det kan ha noen betydning.

– Nå, det er jo ikke utelukket at forbryteren har stått skjult her nede i kontoret, da De kom. Ved å forlate kontoret og la døren stå åpen har De indirekte sagt til ham: Renn Deres vei nå. Her er fri bane iallfall i to minutter.

– Det er ikke mulig, vrisset advokaten ergerlig, her var ingen andre i kontoret enn Paolo.

Dr. Wrangel pekte på skrivebordet med de åpne skuffene og gjorde så en håndbevegelse mot de tykke vindusforheng.

– Nå skal jeg fortelle Dem hvad jeg kan lese av denne situasjon, sa han. Forbryteren har vært her inne i kontoret da signor Paolo kom. Såvidt ^[118]jeg kan se er det ikke noe besynderlig ved ytterdøren. Hvordan er låsen?

Dr. Wrangel gikk ut et øieblikk for å undersøke døren.

– En almindelig yalelås, sa han, da han kom inn igjen; mannen må altså ha hatt en falsk nøkkel. Nåvel, han har hørt signor Paolo komme, og så har han gjemt sig bak forhenget. Allerede da var han kommet i besiddelse av dokumentene.

– Hvordan kan De vite det?

– Det forteller disse to åpne skuffene. Paolo visste jo hvor dokumentene var å finne, nemlig i høire skuff. Den har han åpnet først naturligvis. Dokumentene var ikke der, fordi de allerede var blitt fjernet av forbryteren. Så har han tenkt: Kanskje de er i venstre skuff? Så har han låst op den også. De ser at nøkleknippet henger ennå i låsen. I dette øieblikk har forbryteren trådt frem bak ham og har gitt ham det bedøvende slag. Det sannsynlige er, at Paolo ikke engang kan gi noen beskrivelse av forbryteren. Han har ikke sett ham.

Dr. Wrangel gikk bort til pengeskapet.

– Det ser ikke ut som han har forsøkt sig her, sa han.

– Nei, for det er bare dokumentene som har interessert ham, tilføide advokaten.

– Det kan vi ikke vite, svarte dr. Wrangel skarpt, det har kanskje vært hans hensikt å gå løs på pengeskapet. I så fall har han stått skjult her inne da De kom. Da han så Dem, har han forstått at slaget var tapt, og er gått sin vei med dokumentmappen. Det var en mappe, ikke sant?

– En brun dokumentmappe.

– Det må ha vært viktige papirer.

– Meget viktige for Paolo iallfall.

^[119]– Jeg skal skaffe Dem papirene igjen, sa dr. Wrangel.

Plutselig blev han opmerksom på en liten gjenstand som lå på gulvet i nærheten av døren. Han tok den op, så på den et øieblikk og spurte så advokaten:

– Er den Deres?

– Tror De jeg morer mig med leketøy, svarte han, det må være en av viserguttene som har mistet det. Hvad er det for noe forresten?

Dr. Wrangel holdt det op i luften. Det var en tynd treplate etpar centimeter bred og tre – fire centimeter lang. I midten var det festet en tynn, men sterk snor. Det var det hele. Dr. Wrangel la treplaten forsiktig ned på skrivebordet.

– Vi legger den her foreløbig, sa han, den tilhører sakens akter.

– Det vil sikkert forbause visergutten, sa advokaten ironisk.

I det samme viste det sig nok en besøkende på terskelen til kontoret. Det var en liten gutt med aftenavisen.

Advokat Boman tok bladet fra ham og holdt det forsiktig mellom det ytterste av to fingrer, som om han var redd for å bli tilsmusset av trykksverten. Det hørte til hans stil å behandle pressen med den ytterste overlegenhet. Midt på første side var det et stort bilde av Anders de Wahl, – aftenens gjest, stod det. Stephanson fikk se et glimt av billedet og tenkte: Det er sant, komedien skal fortsettes, det er iaften fru Theresa skal i teatret.

Advokaten rakte bladet tilbake til avisgutten og sa:

– Gå op i min leilighet med det. Der sitter en herre som kjeder sig. Og jeg vil nødig, tilla han ^[120] med et uforlignelig ironisk tonefall, jeg vil nødig, at mine gjester skal kjede sig.

– Jeg vil anbefale, innvendte dr. Wrangel, at De selv bringer avisen op til Gøsta Ericson. Stephanson og jeg har noen undersøkelser å foreta som bare vil kjede Dem.

– Og lægen? spurte advokaten.

– Han blir her hos den syke.

– Og De behøver ikke mig? Det gleder mig. Og De mener virkelig, doktor, at han kan være all right igjen om en times tid.

– Jeg håper det.

– Godt. Da må De endelig ikke forlate ham. Med Dem kan vi bli fire mann til en bridge.

Dermed gikk Alexis. Hvis han med en bemerkning kunde avsløre sin kynisme, undlot han det aldri. Han nikket til de andre, sigaren hang halvrukt på skjeve, og han bar fremdeles avisen med det ytterste av fingertuppene.

Så snart advokaten var forsvunnet, grep dr. Wrangel påny den lille treplaten. Han holdt den i snoren og lot den dingle i luften.

– Hvad anser De dette for? spurte han Stephanson.

– Egentlig er jeg også tilbøielig til å tro, at det er et enkelt stykke leketøi, svarte kriminalbetjenten.

– Nei, sa dr. Wrangel, det er nok et innbruddsverktøi. Med denne lille tynne treplaten har forbryteren åpnet den ytre kontordør. Dessverre for ham har han mistet den i skyndingen. Det er sikkert fingeravtrykk, vi kan felle ham på det.

Stephanson så tvilende på det lille uskyldige redskapet.

– Det høres utrolig, sa han, at en yalelås skal kunne åpnes av denne lille tingesten der.

^[121]– Men det er ikke desto mindre riktig. Treplaten er på forhånd blitt anbragt i låsen. Snoren blir hengende utenfor, men den er så tynn at det er meget tvilsomt om noen legger merke til den i den mørke trappeoppgangen. Når så den siste av personalet forlater kontoret, lar han yalelåsen smekke i og skynder sig hjem. En stund efter kommer forbryteren. Han behøver da bare å trekke i snoren, så skyver treplaten låsen tilbake – og dermed er adgangen fri.

– Vi må altså ha fatt på personalet, sa Stephanson. Forbryteren har naturligvis avlagt et besøk på kontoret tidligere på dagen for å få anledning til å stikke treplaten i låsen. Men den mann som begår innbrudd og mordforsøk for å komme i besiddelse av Cathfields papirer, han kan vanskelig verge sig mot den annen mistanke

– Mistanken for å ha begått mordet på gamle Cathfield, mener De?

– Ja. De to forbrytelsene kan ikke adskilles.

– Kanskje ikke, svarte dr. Wrangel tankefullt, det er iallfall et viktig indisium som han vanskelig kan komme utenom.

Været holder sig.

Stephanson fikk noen slitsomme eftermiddagstimer. For det første måtte han foreta en meget omhyggelig undersøkelse av advokat Bomans kontor for å finne fingeravtrykk både på den lille treplaten og på kontorpulten. Så gjaldt det å få fatt i personalet. Han var så heldig å treffe bokholderen, og han kunde tydelig huske alle som hadde besøkt kontoret den dagen. Men med undtagelse ^[122]av en eneste var det kjente folk som man ikke kunde tiltro noe ulovlig.

Som signalement på den ene fremkom da følgende:

En mann på 20–25 år, enkelt klædt i en gråmelert jakkedress, opgav å være agent i provinsen. Bokholderen hadde selv snakket med ham, men han hadde ikke festet sig ved mannens navn. Det kunde være noe sånt som Johanson eller Hanson, Han hadde villet selge en landhandel, men da Boman ikke befattet sig med denslags forretninger, hadde samtalen vært ganske kort. Bokholderen hadde lagt merke til at Johanson, eller Hanson, hadde et arr over høire øie, det kunde være et arr efter et knivstikk.

Det *kunde* altså tenkes at det var denne mann, som hadde begått forbrytelsen. I så fall hadde hans besøk på Bomans kontor bare vært et påskudd for å få anledning til å sette den lille treplaten i låsen. En time efter var hans signalement spredt over hele byen. Stephanson ventet sig imidlertid ikke meget av det. Han hadde innforlivet sig så med dramaets internasjonale karakter at han hadde ingen tro på noen forbindelse mellem den fredelige svenske provinsmann, som kom for å selge en landhandel, og det frekke mordforsøk.

Derimot blev merkelig nok dr. Wrangel interessert i denne mannen. Det var straks maktpåliggende for ham å få vite hvilken dialekt han hadde talt. Dette spørsmålet hadde også Stephanson stillet til bokholderen, men bokholderen kunde bare svare, at han ikke hadde lagt merke til noe annet usedvanlig ved ham enn arret over øiet, og mannen hadde derfor sannsynligvis heller ikke ^[123] talt noen påfallende dialekt. Han var en ganske almindelig svenske.

Det gikk som man hadde ventet. Efter et par timers forløp våknet Paolo av sin bevisstløshet. I begynnelsen klaget han over en forferdelig hodepine, han følte det som om hodet skulde sprenge i stykker. Han visste ikke hvor han var og talte usammenhengende italienske brokker, men under den unge læges omhyggelige behandling kom han snart til sig selv. Han kunde ikke gi noen som helst opplysninger om forbryteren.

Det undgikk ikke Stephansons oppmerksomhet at dr. Wrangel virket en smule nervøs. Han hadde anledning til å konstatere det under den samtale de hadde på Wrangels hotellværelse. Men kanskje det bare var reiseuro. Wrangel hadde sannsynligvis ikke sovet så meget under reisen. Stephanson spurte når han var kommet. Dr. Wrangel svarte bare kort: Jeg kom idag.

Under samtalen kom en portiergutt inn med en avis. Stephanson kunde se at det var et gammelt nummer av «Handelstidningen». Dr. Wrangel gav sig til å

studere en av rubrikkene oppmerksomt.

– Studerer De værmeldingen i en avis som er over en måned gammel? spurte Stephanson.

– Det er avisen for åttende juni, svarte Wrangel, idet han gikk bort til vinduet og betraktet været, vi er heldige, tilføide han.

– Hvordan da? spurte Stephanson.

– Lett overskyet, med en anelse av kulde i luften, – slik som en sommeraften kan være etter et forfriskende regnvær. Altså det samme været. Forstår De mig? spurte han nesten oprømt, det er det samme vær som den kvelden da signor Cathfield blev drept.

^[124]– Og den samme teaterforestillingen, tilføide Stephanson.

– Nettop, utbrøt dr. Wrangel ivrig.

– Og den samme bilen, sa Stephanson, som fremdeles ikke skjønnte noen ting.

– Ja, og den samme chaufføren. Og det samme hotellet. Og de samme værelser. Og samme betjening.

– Berglund, tenkte Stephanson i sitt stille sinn. Dr. Wrangel var plutselig blitt taus og grublende. Stephanson hørte ham mumle for sig selv: Det må og skal lykkes...

Plutselig rev han sig løs.

– Vi har liten tid, Stephanson, sa han, Alexis Boman går løs på oss. De har jo opdaget at det er omsatt enda et verdipapir.

– Advokat Boman støtter visstnok også angrepet på andre punkter, svarte Stephanson, men foreløbig mangler han dokumentene.

Dr. Wrangel tok nå plass like overfor Stephanson. Et blidt, ertende smil fløi over hans ansikt, og med en fortrolig dempet stemme sa han:

– Hvis vi går ut fra at vår eneste oppgave i denne affæren er å dekke fru Theresa og verge henne for mistanke, så kunde det ikke ha hendt noe gunstigere enn dette tyveriet av dokumentene.

Kriminalbetjenten rykket til. Ordene rammet ham på en ubehagelig måte, han hadde tenkt det samme og følt en viss uhygge ved det. Doktoren fortsatte ubarmhjertig:

– Det er likesom vi selv skulde ha arrangert det.

– Men siden det er utelukket, svarte Stephanson alvorlig, må vi regne etter hvem som kan ha interesse av at dokumentene forsvant. Det kan umulig være Paolo.

^[125]Dr. Wrangel svarte ikke. Men han satt og stirret på sin kollega med en viss nysgjerrighet.

Stephanson fortsatte:

– Like før forbrytelsen bebreidet Boman mig at vi hadde vist større iver for å bevokte den forfulgte part enn for å passe på de mistenkte. I det siste døgn er det dukket op en ny mann i spillet, en enarmet fransk offiser, Gaetano Farace –.

Dr. Wrangel nikket.

– Jeg kjenner ham. Jeg har snakket med Grandin om ham.

– Nåvel. Det er iallfall sikkert nok at Paolo er redd ham. Alexis Boman spurte mig uttrykkelig om jeg visste hvor Farace opholdt sig og jeg svarte ja. Jeg trodde nemlig at Grandin holdt øie med ham. Men nå må jeg innrømme at jeg har tatt feil. I det øieblikk visste heller ikke Grandin hvor han var. Det var lykkes for franskmannen å slippe unna.

– For den saks skyld kan det gjerne være den enarmede som er forbryteren, mener De.

– Teoretisk sett kan det være minst like sannsynlig, som at det er Alexis Boman.

Dr. Wrangel lot som om han satt og beregnet den enes chanser mot den annen.

– De har rett, sa han, franskmannen er også en venn av fru Theresa, ser det ut til – og her er vi påny ved det avgjørende spørsmål: Hvem har størst interesse av at dokumentene forsvinner? Naturligvis fru Theresa.

– Dr. Wrangel! utbrøt Stephanson.

– Jeg går like på saken, sa Wrangel, jeg må vite hvad vi har å frykte. Vet De hvor franskmannen er for øieblikket?

– Nei, jeg vet bare at han forlot hotellet ved halv to-tiden, senere har ingen sett ham.

^[126]– Men jeg vet det. Han er sammen med fru Theresa.

– Som igår altså.

– Ja. Han traff henne utenfor teatret tyve minutter etter overfallet på advokat Bomans kontor.

Dr. Wrangel tilføyde smilende:

– Men det kunde ikke sees at han var i besiddelse av noen dokumentmappe. For en halv time siden fikk jeg telefonbeskjed fra Kungälv. Som De ser, den samme turen, de sitter på Stadshotellet. En halv flaske champagne. Nøiaktig som igår. Nå venter jeg bare på beskjed om at fru Theresa er kommet tilbake. Jeg har ennå ikke snakket med henne.

– Det er forresten forbausende, sa Stephanson, hvor lett folk forsvinner for oss i denne saken. Det er også en annen som er sloppet fra oss idag, det er David Berglund, kelneren.

– Virkelig, er han ikke på hotellet?

– Nei.

– Nå, så er han vel et annet sted, bemerket dr. Wrangel likegyldig.

– De later ikke til å interessere Dem mer for denne Berglund?

– I dette øieblikk interesserer han mig slett ikke.

– Og allikevel har De gjort så omhyggelige forberedelser for å ta imot ham her i Göteborg. Hvordan traff De ham, forresten?

– Jeg kjenner ham, svarte Wrangel. Men han kjeder mig. Han kjeder mig bunnløst, jeg vemmes over ham, men han er nødvendig. Iaften er han nødvendig.

– Men hvis han ikke kommer.

– Han kommer, svarte Wrangel.

^[127]I det samme ringte telefonen. Dr. Wrangel tok imot en kort beskjed, sa «tak, utmerket» og la mikrofonen ned. Han reiste sig.

– Hun er kommet tilbake, sa han, hun venter på mig.

Det forekom Stephanson som om uroen med ett var strøket av dr. Wrangel.

– Jeg har bruk for Dem ved ni-halvti-tiden, sa doktoren, jeg vil foreslå at De spiser på hotellet ved den tiden. Men kom alene.

Doktoren betraktet en stund Stephansons spenstige skikkelse og åpne, blåøiede ansikt og smilte tilfreds.

– Det er godt at De ikke er overspent, sa han, De skal bo i den dreptes værelse

inatt.

Før de forlot værelset, kastet han et blikk ut av vinduet.

– Været holder sig, mumlet han.

Hos fru Theresa.

Han merket forandringen straks. Det var på en måte et annet menneske han traff igjen etter et par døgn forløp. Fru Theresa var ikke lenger den indolente, hemmelighetsfulle kvinne, som lot til å være likegyldig for alle omskiftelser, hennes fatalistiske ro hadde gitt plass for en påfallende uro og usikkerhet. Hun mottok ham riktignok med begeistring, men hennes glede over møtet var forsert. Det var likesom hun hele tiden tenkte på at oppbruddet ventet. Wrangel forstod at et eller annet måtte være hendt, men han lot sig ikke merke med noe. Ganske som vanlig hilste han kameratslig på henne og sa vennlig:

^[128]– Det gleder mig at De ser så godt ut.

Han la mappen foran sig på bordet og begynte å lete frem noen papirer.

– Vi har ikke lenge igjen til teaterforestillingen begynner, sa han, jeg skal ikke plage Dem lenge. Har De svært meget imot å gå?

– Nei, sa hun, jeg trenger til litt avveksling.

Dr. Wrangel satt med et papir i hånden.

– Jeg må dessverre forberede Dem på at mens jeg har vært borte har saken forverret sig for Deres vedkommende. Advokat Boman har reklamert salget av et nytt verdipapir. Det er altså ikke lenger tvil om at det er stjålet store summer i forbindelse med Cathfields død.

Fru Theresa satt taus en stund. Så spurte hun:

– Har De snakket med mange av mine fiender, mens De var borte?

– Ingen av dem jeg har talt med har det ringeste kjennskap til Dem, svarte Wrangel.

– Tilgi mig, sa hun, jeg mente ikke å krenke Dem. Men De kjenner jo mitt standpunkt.

Wrangel la dokumentet til side og spurte tørt:

– Må jeg enda en gang få presisert Deres standpunkt?

Det gav et sett i henne, og hun stirret litt desorientert på ham.

– Jeg kan forklare mig ganske tydelig, svarte hun. Politiet har en bestemt mistanke om at jeg på en eller annen måte er skyld i min manns død. Jeg kan bare svare at jeg har avgitt den eneste sannferdige forklaring som finnes. Overfor Dem har jeg videre tilstått, at jeg *kunde* ha gjort det. Jeg har imidlertid *ikke* begått forbrytelsen. Jeg kan gjerne benytte et så sterkt uttrykk som å si, at ved et merkelig tilfelle er det ikke jeg som har ^[129]drept ham. Kanskje det blir vanskelig for mig å bevise at jeg er uskyldig. Men det kan bli like så vanskelig for de andre å bevise at jeg er skyldig. Hvis politiet forlanger mig arrestert, vel, så får jeg finne mig i det.

– Det kan bli tale om en slik forholdsregel, sa Wrangel, eller rettere: Det ser ikke ut til at det er mulig å hindre det lenger. For å gjøre Dem oppmerksom på hvor farlig situasjonen har utviklet sig, kan jeg fortelle Dem, at til å begynne med så det ikke ut til å være mer enn to muligheter. Den ene –

– Den ene behøver De ikke å nevne.

– Nåvel. Og den annen var muligheten for et rett og slett hotellran. Et rovmord. En begivenhet idag har bevirket at vi også må regne med en tredje eventualitet. Det gjelder Paolo.

Fru Theresa spurte lynrapt med engstelig stemme:

– Er han død?

Plutselig blev hun oppmerksom på at Wrangel satt og stirret på henne likesom en spiller som har gjort et dristig trekk og ser at det lykkes.

– Er han død? spurte hun igjen nølende.

Doktoren rystet på hodet. Han kunde ikke skjule en viss ergrelse.

– De er slett ikke istand til å svare for Dem, sa han. De røper Dem hvert øieblikk. De vil komme til å gjøre ulykker foran en rettsskranke. Nei, Paolo er ikke død, og det er heller ikke fare for hans liv. Før jeg går videre, vil jeg stille Dem et personlig spørsmål. Jeg forutsetter at De er uskyldig i forbrytelsen. Jeg forutsetter likeledes at De i den nærmeste tid etter forbrytelsen ikke har hatt anelse om hvem gjerningsmannen kunde være. Har De noen anelse om det nå?

^[130]– Nei, svarte hun bestemt og så ham inn i øinene.

– Men hvis De visste det og gjerningsmannen var en venn av Dem, hvordan vilde De så optre, vilde De angi ham?

– Nei, aldri, sa hun.

– Selv om De stod i fare for å bli arrestert og dømt?

– Nei, jeg kunde ikke.

Det blev en liten pause. Dr. Wrangel grep igjen etter sine papirer. Og med en påfallende tørr og forretningsmessig stemme sa han:

– Jeg har notert mig noen tider her. Og jeg vil gjerne sammenholde dem med Deres iakttagelser. Som jeg allerede har sagt, viser det sig at det også må være et annet motiv for forbrytelsen enn rov. Den døde har foruten verdipapirer også etterlatt sig andre dokumenter. Disse dokumentene har ingen pengeverdi, men kanskje en annen verdi som vi ennå ikke har noen riktig forståelse av. Men vi kan jo for eksempel tenke oss at disse dokumentene peker mot selve forbryteren, og isåfall har naturligvis forbryteren eller hans hjelpere interesse av å rydde dem av veien. Disse dokumentene er blitt stjålet i ettermiddag.

– Og Paolo, hvad har han med det å gjøre?

– Paolo er blitt overfalt på advokat Bomans kontor i forbindelse med tyveriet av dokumentene. Men han er ikke alvorlig såret.

– Så kan vel Paolo fortelle Dem hvem gjerningsmannen er.

– Han har ikke sett ham, det var bakholdsangrep.

– Aha.

– Tilfredsstill det Dem?

^[131]– Hvorfor skulde det det? Jeg er bare glad for at det ikke er skjedd noe med Paolo. Det er nok med den ene.

– Så kommer vi til klokkeslettene, sa dr. Wrangel.

– Når var det? spurte hun lavmælt.

– Interesserer det Dem særlig?

– Ja, jeg vil gjerne vite det.

– Nåvel, jeg er i den situasjon at jeg kan konstatere det ved personlig iakttagelse. Presis klokken fire kom jeg inn på politistasjonen for å tale med opdagelsessjefen.

– Så var det altså etter klokken fire, bemerket hun fort.

Dr. Wrangel gjorde en utålmodig bevegelse.

– De er ikke så flink lenger, sa han. Jeg kan få Dem til å si nesten hvad jeg ønsker. Klokken halv fem meldte Stephanson overfallet i telefonen. Jeg kan gå ut fra at forbrytelsen er skjedd fem minutter før, altså fire fem og tyve. Det er ikke så mange personer vi kjenner, som har noen forbindeise med mordsaken. For å ta mig selv først. Jeg satt altså på det tidspunkt i samtale med opdagelsessjefen. Stephanson og Gøsta Ericson var sammen med Alexis Boman. Paolo var den overfalne part. Og De, fru Theresa?

– Jeg var på en liten utflukt, sa fru Theresa ubekymret.

– Mellem fire og fem drakk De champagne i Kungälv, på Stadshotellet, jeg vet det.

– Men hvorfor forteller De mig alt dette?

– For å gjøre Dem opmerksom på at alibiet er i orden.

– For mitt vedkommende?

– Også for Deres vedkommende. Forbryteren ^[132]er en ukjent, som vi ikke har sett tidligere. I denne saken er vi omgitt av et besynderlig mørke. Og inne i dette mørke går forbryteren.

– Men De må da ha en anelse om hvem det er, sa fru Theresa.

– Hvorfor mener De det?

– De må jo ha en bestemt hensikt med Deres foranstaltninger. For eksempel med dette teaterarrangementet. Hvorfor skal jeg i teatret iaften? Det forekommer mig ganske meningsløst.

– Jeg vil rekonstruere scenen fra mordnatten, sa dr. Wrangel, klokken elleve er alt som den kvelden. Kanskje morderen da kommer ut av mørket. Han la med stor omhu papirene sammen og låste vesken med et lite smekk i nikkellåsen. Han reiste sig.

– De har vel billetten, sa han.

– Ja, jeg har fått den. Fra Dem antar jeg.

Wrangel nikket.

– Fra mig, sa han, – og De går alene. Når forestillingen er forbi, henter De tøiet i garderoben og går ut på trappen. Chaufføren vil da komme hen til Dem og

si at bilen er parat. Så kjører De til hotellet.

- Og så? Hva mer ønsker De?
- Så bestiller De en kop te med kjeks op på værelset. Dette værelset.
- Og så?
- Så er det ikke mer.

Det var begynt å skumre i værelset. Alt blev utydeligere. Fru Theresa satt og støttet ansiktet i hendene. Det rykket svakt i skuldrene, men dr. Wrangel kunde ikke se om hun gråt.

Plutselig gikk han bort og la hånden på hodet hennes.

[133] – La oss være opriktige mot hverandre, sa han. *Han lever altså?*

– Ja, svarte fru Theresa stille, han lever. Og nå kunde dr. Wrangel se at hun gråt.

Berglund igjen.

Stephanson gikk inn i kafeen fra sin sene middag, slo sig ned ved et av småbordene og bestilte kaffe. Klokken var ni allerede. Han tendte en sigar og gav sig til å vente på dr. Wrangel. Han var spent på hva kvelden vilde bringe. Han visste at dr. Wrangel forberedte et eller annet avgjørende skritt. For en times tid siden hadde han sett fru Theresa kjøre til teatret. Han hadde fulgt etter henne og hadde sett at hun var gått inn i teatret – uten å se sig om, hverken til høire eller til venstre. Men han hadde også lagt merke til en kappeklædd skikkelse utenfor. Det var den enarmede. Franskmannen hadde stått utenfor teatret og ventet for å se fru Theresa komme. Men han hadde ikke gitt sig tilkjenne.

Idet Stephanson åpnet avisen, kastet han et blick utover kafélokalet. Forbauset lot han avisen synke. Nettop nå skrådde Berglund over gulvet med en punsjflaske i en isbøtte. David Berglund var altså dukket op igjen. Han hadde vært forsvunnet i mange timer, likesom sunket i jorden. Stephanson hadde lett efter ham overalt uten å finne ham. På hotell «Tripolis» hadde Berglund ikke vist sig. Stephanson vilde ham ikke egentlig noe særlig, men det ergret ham at han kunde undgå hans oppmerksomhet. Berglund var dessuten den eneste som ennå

ikke hadde kunnet bevise sitt ^[134]alibi med hensyn til overfallet på signor Paolo. Og nå gikk han her og serverte, duknakket som sedvanlig, tuslete og rar. Stephanson kalte hovmesteren til sig.

– Hvor i allverden har De hatt Berglund henne i de siste timene? spurte han.

– Berglund? Hovmesteren så ut over lokalet. Et smertefullt trekk gled over hans ansikt. Nå, han der, sa han, det vet jeg virkelig ikke. Han gikk herfra klokken tre – og han er formodentlig kommet ved åtte-tiden. Jeg føler mig ikke oplagt til å passe på ham i fritiden også. Det kan være mer enn nok å holde øie med ham når han er i arbeide.

– Har han slått noe mer i stykker?

– Jeg vet ikke. Jeg har ikke sett efter listen på en stund. Men jeg tror nok det er kommet til en kaffekanne. Hvor lenge skal vi ha den fornøielsen å beholde ham?

– Det er det ikke bestemt noe om, sa Stephanson, det avhenger av begivenhetene.

Kanskje det er meningen at Berglund også skal innvikles i begivenhetene inatt, tenkte han.

Kriminalbetjenten forsøkte å studere aftenavisen, men tankene gled gang på gang forbi det han leste, så han måtte lese det om igjen. Han følte en viss uro, – kanskje det var en forutelse om den uforutsette hendelsen, som snart skulde treffe ham og som virkelig skulde gi Arnold Stephanson den største overraskelse i hans liv.

Han satt halvt skjult bak avisen og tygget på sigaren. Men som det ofte hender når man tror sig uforstyrret, forekom det plutselig Stephanson at noen iakttok ham. Han så sig om, og med ett var det som om hans oppmerksomhet av en usynlig ^[135]makt blev trukket i en bestemt retning. Lengst nede i lokalet, nærmest ved inngangen, stod kelneren David Berglund og ryddet op ved et bord som nettop var blitt ledig.

Stephanson skjønnte ikke hvorfor han plutselig kom til å nære sånn interesse for denne mannen. Det var likesom han ventet noe. Berglund stod der og plukket sakene til sig. Idet han løftet brettet, så han over mot Stephanson. Kriminalbetjenten opfanget et underlig glimt i øinene bak de dirrende lorgnettglass. Og plutselig forstod han hvem som hadde sett på ham hele tiden.

Det var Berglund.

Kelneren gikk ut med serviset. Et øieblikk etter viste han sig i kaféen. Han blev stående ved inngangsdøren og støttet sig til veggen. Men han så hele tiden på Stephanson. Hvor trett og utslitt han ser ut, tenkte detektiven. Han fikk en slags medlidenhet med ham og hadde lyst til å gi ham en chance til å tjene en skilling. Han vinket på ham. Han hadde sikkert tid til å drikke et glass konjakk. Da Berglund kom bort til bordet, satt kriminalbetjenten og så på klokken. Jo, det var ennå tid.

– Tyve minutter over ni, ikke sant? spurte Berglund med senket stemme.

Stephanson blev så forbauset over denne stemmen at han glemte å legge uret tilbake i lommen. Han så på Berglund. Og plutselig for det gjennom ham: Det er jo ikke Berglund.

Kelneren var blitt stående foran ham med lett bøiet hode.

– Hvad ønsker De? spurte han.

– Et glass konjakk, svarte Stephanson mekanisk.

– Men det har De slett ikke tid til, sa Berglund. ^[136]Og samtidig smilte han.

Gjennom dette smilet opdaget Stephanson et annet menneske bak David Berglunds trekk, det var dr. Wrangel som stod foran ham.

Stephanson hadde ikke vanskelig for å beherske sig, for selve overraskelsen lammet ham et øieblikk. Han hørte de andre gjesters passiar som gjennom en tåke. Fra et bord blev det ropt på tjeneren, dr. Wrangel svarte høit ut i luften: Straks. Så tok han op en blokk og idet han lot som om han skrev ut en nota, sa han:

– La Dem ikke merke med noe. Gå op på mitt værelse. Jeg kommer straks.

Stephanson puttet det ubeskrevne notisblad i vestelommen og gikk.

Idet han passerte vestibylen fikk han den desperate idé å spørre hotellportieren om dr. Wrangel var hjemme.

Portieren så litt forbauset på ham og svarte:

– Doktoren venter Dem visstnok på sitt værelse. Vet De ikke det?

Wrangels rum var ulåst og lyset brente, som om han bare var gått ut et øieblikk. Stephanson tok plass ved telefonbordet og ventet. Han var ikke så lite forvirret av den usedvanlige hendelsen, men når han tenkte på dr. Wrangel i

David Berglunds kelnerkostyme, kunde han ikke la være å le. Forestillingen var jo rent burlesk.

Det varte ikke mange minuttene, så kom dr. Wrangel. Han var fremdeles i kelnerens drakt, men han hadde kastet servietten og forklæet. Doktorens ranke holdning og myndige vesen brøt igjennom maskeringen og gav skikkelsen et nesten uhyggelig preg av uvirkelighet.

– Vi har ikke tid til mange forklaringer, ^[137]bemerket Wrangel. Det var likesom han vilde avskjære den annen fra spørsmål.

– Jeg må bare få gi Dem en kompliment, sa Stephanson, det er den beste forklædningen jeg har sett.

– De vet jo at jeg har syslet meget med den slags opgaver. Jeg elsker å spille komedie.

– Og så har jeg fått rett i min mistanke, fortsatte Stephanson, begivenhetene har spilt Dem et puss i eftermiddag.

– Hvorledes mener De?

– Jeg mener det er riktig som jeg har forutsett, David Berglund er av en eller annen grunn forsvunnet klokken tre i eftermiddag. Kanskje han er flyktet. De har hatt bruk for hans skikkelse, og så har De selv klædd Dem ut som den stakkars kelneren.

– Kanskje, svarte doktoren åndsfraværende. Han åpnet en av dørene i klæsskapet og begynte å rote med noe der inne. Plutselig spurte han inne fra skapet:

– Har De noe imot å skrive et brev?

– Naturligvis ikke, svarte Stephanson, idet han tok plass ved skrivebordet og grep pennen.

Da dr. Wrangel gikk vekk fra skapet, hadde han noen klær i fanget.

– Jeg mener ikke De skal skrive det her, sa han avvergende, De må skrive det et annet sted.

– Javel, men hvilket brev?

– Likegyldig. De har vel et eller annet brev å skrive. Til en venn eller en tante.

Doktoren la en av de gjenstandene han hadde trukket frem fra skapet over den nærmeste stolrygg. Det var en jakke av storrutet engelsk tøy.

[138] – Jeg vil gjerne at De skal ta på Dem denne jakken, sa han.

Stephanson så nærmere på jakken. Han blev plutselig så nysgjerrig at han måtte tende bordlampen for å betrakte stoffet nærmere.

Doktoren la et slips over jakken. Det var et silkeslips med brede røde og hvite striper.

Stephanson løftet en flik av trøien.

– Jeg kjenner den, sa han med en underlig stemme. Det er den dreptes trøie.

– Ja.

– Dette slipset er også hans.

– Ja. De har sans for brokete farver disse utlendingene.

– Og den røde farven i slipset, fortsatte Stephanson, den minner mig om noe annet også.

Han følte med hånden over trøiens skulder og opslag.

Wrangel forstod ham.

– Blodet er vekk nå, sa han, det er vasket vekk. Dessverre.

– Hvorfor dessverre?

– Fordi det burde ha vært der iaften. Han så på klokken.

– De må bli her i femten minutter til, sa han, på den tiden har De å få på Dem disse klærne, – og De har også tid til å tenke over hvem De vil skrive brev til. Her er nøkkelen til den dreptes værelse. De låser døren og går inn. Derefter skrur De på lyset og låser døren innenfra. Så går De hen til skrivebordet og tender skrivelampen. Så slukker De lyset i taket så bare den grønne bordlampen er tendt. Har De forstått?

– Ja. Og så?

– Så setter De Dem til skrivebordet og skriver [139] brevet. Men De må passe på å ha det grønne lyset på Deres høire side.

– Vel. Men når jeg har skrevet brevet og det ikke er skjedd noe, *hvad så?*

– Imens er det skjedd noe, svarte dr. Wrangel.

Det var eiendommelige følelser som grep Stephanson idet han gikk inn i den dreptes værelse. Dr. Wrangels avskjedsord klang ennå i ørene på ham: Kjære venn, nå vet De hvad De har å gjøre, jeg har gitt Dem de nøiaktigste instruksjoner, De må handle rent mekanisk, De må undertrykke Deres egen nysgjerrighet, – et hvilket som helst skritt utenom instruksjonen kan lett utvikle sig til en feil.

Uten å bli sett av noen var Stephanson kommet inn i værelset. Han stod en stund og lyttet innenfor den første døren. Men han hørte ingen ting. Så stengte han døren, og først nå åpnet han den indre døren. Han slo den op på vidt gap, så hele værelsets mørke plutselig stod imot ham. Det var en smal åpning mellom gardinene som dekket for vinduene, og her så han strimer av lyset nede på gaten. Han famlet sig frem til kontakten og satte lyset på.

Først nå blev han opmerksom på at luften i værelset ikke var riktig god, rummet hadde stått altfor lenge gjenlukket. Et øieblikk tenkte han å få vinduene op, men han grep sig i det, det var i grunnen også utenfor instruksjonen. Han blev stående en stund og så sig om: Der var skrivebordet. Synet av den tomme stolen grep ham på ^[140] en underlig måte. På bordet lå den opslåtte skrivemappen med det blå trekkpapiret, skrivestellet og pennen, – det hele var jo ganske almindelig, men det virket allikevel som en stum fortelling. Hele dramaets løsning lå kanskje skjult i denne opstillingen.

Han tendte skrivelampen og slukket det hvite taklyset. Skrivebordet og en del av stolen lå nå blendende belyst under den grønne skjermen, resten av rummet lå i mørke. Stephanson tok plass i stolen og lenet sig tilbake. Efterhånden trådte alle gjenstandene forholdsvis klart frem, de gamle kobberstikkene på veggene i sine lakksvarte rammer, de svakt skimrende gyldenlærstapeter og det store speilet, som i refleksen fra lampen fikk et sjøgrønt og uendelig dyp. De brede lærtrukne lenestolene stod alle med åpne plasser vendt imot ham, det var likesom han hadde usynlige mennesker foran sig, som satt grusomt stille og iakttok ham.

Ved den ene kortveggen hadde værelset en alkoveaktig utdypning, den var skilt fra resten av værelset ved et forheng som var trukket halvveis til side. Stephanson kunde skimte den lave, brede sengen innenfor med det brune silketeppe. Men han kunde ikke se hele rummet. Det kunde for den saks skyld

gjærne være noen der inne. Stephanson hadde god lyst til å gå bort og se efter. Men det bd ham imot å tilstå for sig selv at han følte en bitte liten uro. Han så på klokken. Det var ennå en stund til teaterforestillingen var slutt. Kriminalbetjenten mente at hele hans optreden her stod i forbindelse med fru Therasas besøk i teatret, og at det ikke vilde hende noe fr hun var kommet tilbake.

Han satt en stund og lyttet efter støien nede fra [141]gaten, trikker og biler for skramlende forbi, tross de lukkede vinduer og forhengene kunde larmen høres påfallende tydelig. Nede fra restauranten kom også i dempede støt lyden av musikk. Det skulde være festsouper i restauranten iaften i anledning av den celebre teaterbegivenhet. Han så tankefullt på den opsltte skrivemappen og pennen, – hvad pokker skulde han skrive?

Så kom han plutselig til  tenke på de klerne han hadde på. Han satt i den myrdedes stol og i den myrdedes dress, – og nå nærmet sig det nøiaktige minutt på aftenen da mordet fant sted. Stephanson strakte armene for å kjenne hvorledes tiet satt, det satt helt utmerket, men dette prangende, storrutete stoffet var ikke helt efter hans smak. Enda mindre slipset med de røde, brede stripene, det var likesom blod som rant nedover. Egentlig skulde han ha følt sig uhyggelig tilmote i denne situasjonen, men det var ikke tilfellet. Han var for kaldhjernet og for trenet til slikt, det eneste han følte var en viss utålmodighet.

Han hadde naturligvis forlengst skjnt at han skulde forestille den døde. Han passet i den dødes skikkelse. Det falt ham inn at han i halvmørket mot den grønne lampeskjermen simpelthen lignet den døde, samme hodeform, samme kortklipte, strie hr ... Han satt her for å ligne den døde, men da var det vel meningen at noen skulde se det. Men hvem?

Drevet av en plutselig og uforklarlig innskytelse snudde han sig fort og stirret mot vinduet hvor lyset nede fra gaten blinket i den åpne stripen. Forhengenets tykke folder hang urørlig rett ned. Han kom på at disse ugjennemtregelige, tykke foldene kanskje skjulte noe, og han følte en sterk [142]lyst til å rive dem til side. Men det var i grunnen imot overenskomsten. Han dreiet stolen mot skrivebordet igjen. Men, for pokker, det er da ikke mot overenskomsten at jeg rker en sigarett, tenkte han. Han gjorde det og lot rken blge inn i lysskinnet. Han var på det rene med at en merkeligere beskjefligelse hadde han ikke hatt, det var ikke bare

det at han satt her og forestillet en drept mann, men han satt og forestillet denne mannen like før katastrofen, han satt og ventet på å bli drept. Det hele var en besynderlig komedie. For å more sig i ensomheten, ropte han høit ut i rummet:

– Mine herrer mordere! Behag å begynne.

Det kom ikke noe svar. Han hørte ikke annet enn den vanlige støy fra gaten og hotellet... Han grep pennen.

Stephanson var ingen pennens mann. Han skrev sjelden annet enn politirapporter, og nettop fordi det var en del av hans oppgave å skrive nå, forekom det ham umulig å finne på noe. På den annen side vilde han heller ikke innskrenke sig til å lage noen kruseduller på papiret. Det vilde bare utdype hele foretagendets latterlige karakter. Mens han satt optatt med disse funderinger, syntes han at han hørte en svak støy borte ved vinduet. Han snudde sig igjen, men de tykke foldene hang urørlige som før. Han blev ergerlig på sig selv. Jeg sitter bare her og gjør mig selv nervøs, tenkte han, jeg må foreta mig noe. Og grepet av en plutselig innskytelse skrev han øverst på det hvite arket:

Til hr. Ragnar Grandin.

Efter et øieblikks betenkning fortsatte han:

Jeg befinner mig i en besynderlig situasjon. Jeg sitter her i dette værelset og venter på at noe skal hende. Men jeg aner ikke hvad dette «noe» kan ^[143]være. Bare så meget forstår jeg at det skal tjene til opklaring av dramaet. Jeg handler efter opdrag av dr. Wrangel. Som du vil se av aktene vedrørende signor Cathfields død, var det i sin tid tale om å arrestere fru Theresa Cathfield for medskyldighet i mannens død. Denne arrestasjon, som var umiddelbart forestående, blev hindret i Lysekil av dr. Wrangel.

I forståelse med politimyndighetene overtok så dr. Wrangel sakens ledelse. Det er senere inntruffet en rekke omstendigheter som har gjort den meget mystisk, og som kan ha en dobbelt betydning. For en del styrker de mistanken mot fru Theresa. For en del avsvækker de mistanken meget betydelig. Overfallet på Alexis Bomans kontor tyder på at morderen ennå befinner sig her i Göteborg og at han slett ikke har noen forbindelse med fru Theresa.

Jeg vet ikke hvilke overraskelser de nærmeste minutter vil bringe. Men jeg har en bestemt fornemmelse av at det vil skje noe avgjørende i saken. Jeg kunde tenke mig, skjønt det forekommer mig utrolig, at et eller annet uforutsett og

meget ubehagelig kan komme til å hende mig. Folk i vår stilling må jo være forberedt på denslags eventualiteter. Kanskje kan det komme til å skje noe, som gjør det umulig for mig å beskjeftige mig lenger med dette arbeidet. Men som sagt, jeg tenker ganske i blinde. Og hvis intet uforutsett hender, vil du aldri få dette brevet. Men jeg vil for alle eventualiteters skyld sette dig inn i mine tanker.

Jeg tror at affæren finner sin endelige oppløsning, idet et *nytt* menneske dukker op, et menneske som hverken du eller jeg aner noe om i øieblikket. Men når han kommer inn på skueplassen, vil alt som nå ^[144]er innhyllet i et irriterende mørke, ligge klart belyst.

Hvem er han?

Jeg mener han er i nærheten. Kanskje har denne ukjente forbindelse med det som skal hende her i den dreptes værelse iaften.

Jeg har gang på gang tenkt nøie gjennom saken, og hvis man ikke forutsetter en slik ukjent, er det ingen ting som stemmer, alt faller sammen i brokker som man ikke kan få til å passe inn i hverandre.

Dr. Wrangel har sikkert sett klarere enn vi andre. Vi har jo før hatt eksempler på hans merkelige intuisjon. Jeg har grunn til å tro at han allerede på et tidlig tidspunkt, kanskje allerede i Lysekil har gjennomskuet, eller iallfall hatt en anelse om den rette sammenheng. Fru Theresa har jo også hele tiden vist ham større fortrolighet enn oss andre.

Men hvor langt strekker dr. Wrangels viten sig i øieblikket?

Kanskje han vet hvem den ukjente er.

Men her treffer vi på en omstendighet, som også gjør dr. Wrangels stilling usikker. Jeg har studert ham nøie og kan konstatere at hans bekjente ro og sikkerhet nå og da forlater ham. Jeg vet ikke, hvilken vekt man i den forbindelse kan legge på hans overståtte sykdom. Kanskje har den undergravet hans nerver mer enn han vil være ved. Men sikkert er det at han mangler den jaktgleden som har besatt ham i andre mordsaker.

Kanskje føler han sig ikke lenger helt selvstendig.

Hvorfor?

Jeg kan besvare det ved å henvise til min ^[145]uttalelse ovenfor, om den store fortrolighet mellom ham og fru Theresa.

Kanskje forsøker han å redde noen, samtidig med at han forsøker å fange morderen.

Er det fru Theresa han vil redde?

Altså, hvis det skulde hende noe. – Men jeg tror det ikke, det synes så meningsløst, så umulig, men *hvis*, da har jeg ikke villet undlate å gi dig disse antydninger.

Blir jeg satt ut av spillet, kommer du inn. Følg da ikke de gamle linjer. Søk fremfor alt etter den nye mann, den ukjente, som *må* finnes.

Og vær fra første stund av opmerksom på min opfatning: Jeg tror at dr. Wrangel kan finne ham når som helst.

Nå hører jeg at klokken slår elleve. Det er en utålelig ventetid.

Din venn og kollega Arnold Stephanson.

Kriminalbetjenten brettet omhyggelig brevet sammen og putt det i lommen. Så tendte han en ny sigarett og lente sig tilbake i stolen. Da var det at det uforutsette hendte.

Skuddet.

Det gikk kanskje et minutt fra han var ferdig med brevet og til skuddet falt.

Han fikk nettop såvidt tid til å reflektere over det i sig selv ganske uventede at han overhodet hadde skrevet brevet. Kanskje hadde ensomheten og den særlige stemning i værelset drevet ham til å gi uttrykk for tanker som hittil hadde gått hemmelighetsfullt nede i hans sinn. Han var selv en ^[146]smule forskrekket over dristigheten i sine slutninger, det var tanker som kanskje aldri hadde fått uttrykk hvis han ikke hadde sittet her iaften.

– Nåvel, tenkte han, brevet vil sikkert aldri bli lest av adressaten, om en time er jeg tilbake på opdagelsesavdelingen og kan ha fornøielsen av å rive det i stykker.

Han lyttet til støien på gaten. Forestillingen måtte være forbi nå.

Da var det at han med ett blev grepet av en dyp forvisning om at han ikke lenger var alene i værelset. Han hadde ikke hørt noen mistenkelig lyd, eller

kanskje hadde lyden vært så svak at den bare var blitt oppfattet av den mystiske sans, som forteller ensomme mennesker om andre menneskers nærvær, uten at noe ytre tegn har varslet dem. Det er en sans som alltid signaliserer fare.

Han satt og lyttet. Stillheten i værelset var så stor at han syntes han kunde høre den som en susen, men plutselig raslet det i vindusforhenget; han skulde nettop til å snu sig, da han så skyggen av en fremstrakt hand ved siden av sitt høire øie. I neste øieblikk blev det avfyrt et pistolskudd mot hans hode; lyden var ikke særlig sterk, men momentant hadde han sin tenkeevne klar: Han kunde reflektere over skuddet etterpå, altså var han ikke blitt truffet. Han sprang op og vendte sig mot angriperen.

Det var David Berglund, eller rettere sagt dr. Wrangel. Doktoren gjorde ikke det ringeste forsøk på å spille den forhutlede kelneren lenger; masken var der riktignok fremdeles, men Wrangels skikkelse og holdning brøt tydelig gjennom maskeringen.

Stephanson var ikke bevæbnet, men selv om han hadde hatt en revolver i hånden, [147] hadde han knapt kunnet gjøre bruk av den, så forhekset var han av det utrolige i situasjonen. Ikke truffet, ikke truffet! – forestillingen om det for gjennom hans bevissthet som en uhyre forbauselse, og allikevel hadde dr. Wrangel skutt på en håndsbredds avstand fra hans hode.

– De ser faktisk ut som om De trodde jeg vilde drepe Dem? sa Wrangel tørt.

Stephanson svarte med dirrende stemme:

– Finner De det ikke rimelig at jeg på forhånd var blitt underrettet om et sånt overfall.

– Jeg stolte på Deres åndsnærværelse.

– Jeg kan ikke innse at det har vært nødvendig å utsette mine nerver for en så voldsom påkjenning.

– Jo, Deres eller en annens. Det var nødvendig.

– Har De ikke regnet med at det kunde gå galt?

– Jeg har forutsett alt. I tilfelle De var blitt aggressiv, hadde jeg tid til å stanse Dem. Forøvrig, tilføide han, idet han kastet en liten revolver fra sig på bordet, våpenet var ikke skarpladd.

Så begynte dr. Wrangel rolig å plukke av sig maskeringen. Nå og da stanset

han og lyttet. Stephanson som litt etter litt hadde gjenvunnet sin ro betraktet ham nysgjerrig. Eftersom Wrangel blev sig selv igjen, fikk han dette uttrykk av åpen vaksomhet, som Stephanson kjente så godt, han kunde sammenligne det med videnskapsmannens spenning under eksperimentet.

– Jeg ser at De lytter, sa han, venter De noen?

– Kanskje, svarte doktoren. Plutselig smilte han vennlig og rakte ham hånden.

– Har jeg skremt Dem meget, så ber jeg om undskyldning.

^[1.48] Stephanson blev nesten forskrekket:

– Slett ikke! Det var bare et øieblikks nervøs ophisselse. Men nå er det jo overstått.

– Hvor lang tid tror De det er gått efter skuddet? spurte Wrangel. Kanskje fem minutter. Og ennå er det ikke kommet noen. Det er simpelthen ikke noen som har lagt merke til det. En skulde ellers tro at et skudd på et av værelsene måtte tilkalle folk.

Wrangel gikk hen til hustelefonen. Litt efter ropte han: Er det Dem, Grandin? Godt. Har De hørt noe? Ingen ting? Så behøver De ikke vente lenger.

– Jeg hadde plasert Grandin på et av de nærmeste værelsene, forklarte doktoren, han har ikke hørt noe. Han mente at støien fra gaten hadde vært for sterk. I virkeligheten gjør også disse sporvognene et helvetes spetakkel når de støter mot koblingene, langt verre enn vi aner. Vi hører det ikke lenger, fordi vi nå engang er vant til larmen. Et pent lite revolverskudd overdøves fullstendig. Det gjelder bare å velge øieblikket; jeg valgte det.

– De har stått bak vindusforhenget hele tiden? spurte Stephanson.

– Ja.

– Men hvis jeg nå hadde fått det innfall å se efter?

– Det vilde ha vært meget ubehagelig, svarte dr. Wrangel kaldt og avvisende.

– For Dem?

– For mig også, men især for Dem. Jeg hadde da vært nødt til å betrakte Dem som en mann, som hadde vanskelig for å holde en avtale.

– Jeg tenkte et øieblikk på det.

– De vilde vært en idiot hvis De hadde tenkt ^[1.49] på det. Men fra innfall til

handling er det et langt skritt for en samvittighetsfull mann.

– Men sigaretten?

– Sigaretten! utbrøt Wrangel oplivet, det var et fortreffelig påfunn. Der gjorde jeg en feil. Jeg glemte nemlig å si til Dem at De også måtte tende en sigarett, og så støte røken frem i bølger under den grønne lampeskjermen. Akkurat sånn ja, tilføide han tankefullt.

– Hva tenkte De på da De stod og skjøt? spurte Stephanson.

– Da jeg skjøt? Ingenting. Det var en rent mekanisk handling. Jeg hadde sensasjonen et sekund tidligere, mens jeg siktet på Dem. Det var forunderlig.

Dr. Wrangel strøk sig med hånden over pannen som for å jage vekk et uhyggelig syn. Han var meget alvorlig. Med ett blev han stående ganske urørlig, ansiktet var vendt mot den hvitlakkerte døren som førte inn til badeværelset. Stephanson forstod at han igjen lyttet etter noe. Litt etter hørte Stephanson, men ganske svakt, at en dør i nærheten blev åpnet og så igjen lukket i lås. De to menn så på hverandre. Dr. Wrangel nikket.

– Det er fru Theresa som er kommet hjem, sa han.

– Nå er altså komedien spilt tilende, bemerket Stephanson; hvad har De opnådd med den?

– Meget, svarte Wrangel. Han la hendene på ryggen og spaserte et par slag frem og tilbake på gulvet. Jeg har opnådd meget, gjentok han tankefullt.

Plutselig stanset han foran Stephanson og så skarpt på ham. I en underlig forsert tone utbrøt han:

[150] – Jeg orker snart ikke å se Dem lenger i den dressen. Uff, dette slipset!

– Det var også meget ubehagelig, svarte Stephanson beskjedent, det er likesom jeg føler mig skitten i denne jakken. Jeg tror jeg vil gå inn på Deres værelse og skifte.

Wrangel holdt ham tilbake med en håndbevegelse. Hans blikk hadde igjen streifet døren til badeværelset.

– Vent litt, sa han, har De hørt noe nærmere om Paolo?

– Tilstanden er helt tilfredsstillende. Imorgen er han oppe.

– Jeg skulde ha lyst til å snakke med den mannen som overfalt ham.

Kriminalbetjenten måtte smile. Uttalelsen forekom ham komisk.

– Det skulde jeg også, sa han, og visstnok enhver politimann i hele landet.

Dr. Wrangel lot plutselig til å bli meget interessert.

– Hør, spurte han, hvad mener De om ham?

– Jeg mener at hadde vi ham, så hadde vi også morderen.

– Virkelig, sa dr. Wrangel, jeg blir mer og mer opsatt på å få snakke med ham.

Han tok et kort op av lommen og skrev noen ord på baksiden.

– Vil De være så vennlig å opsøke ham, sa han, her er hans navn og adresse.

Skyldig eller uskyldig?.

[151] Stephanson tok nølende imot kortet. Han leste det og så op med et undrende blikk.

– Familietragedien utvikler sig, mumlet han, hvordan har De funnet frem nettop til *ham*? Er De sikker i Deres sak?

– Med absolutt sikkerhet kan man ikke avgjøre noe, svarte Wrangel, det er en sannsynlighetsberegning jeg har gjort. En følgeslutning.

– Er den bygget over det som hendte på Alexis Bomans kontor?

– Det som hendte der har støttet resonnementet. Men opprinnelig er det bygget på langt tidligere begivenheter. Det begynner med vårt første besøk på Hotel Tripolis. Eller rettere sagt, det begynte utenfor hotellet den kvelden da vi stod og betraktet det stygge, grå huset i regntåken og blev opmerksom på det prangende skiltet. Har De aldri spekulert på hvorfor signor Cathfield besøkte dette Grand Hotel Elendigheten kvelden før han døde?

– Ikke noe større. Han vilde jo treffe en av sine slektninger.

– Jeg syntes heller ikke det var så påfallende til å begynne med. Men Lindskog satte mig på en tanke. Hun er utmerket, Lindskog, hun mener å være lur, men nettop lurheten hennes avslører det jeg ønsker å vite. Og tross sin mistenksomhet er hun snakkesalig som alle gamle hotellrotter. Husker De hvad hun fortalte om signor Cathfield? Han hadde smilt så ondskapsfullt, et riktig fælt smil, sa hun. Især da han bad om å få se «Fyrsteværelset». Det lå noe særlig i

dette spørsmålet.

^[152] Tror De virkelig at den kalde Cathfield bare hadde lyst til å slå av en spøk med den gamle konen?

– Kanskje ikke. Stephanson så igjen på kortet.

– Med en bil kan jeg være der på et par timer, sa han.

– Så kommer De midt på natten. Det er ikke nødvendig. De kan vente til imorgen tidlig ved femtiden. Han er ikke vanskelig å treffe. Han innbiller sig at han er i fullkommen sikkerhet.

– Men hvis han nå nekter?

– Han nekter ganske sikkert. Men De har jo midler til å overbevise ham.

Fingeravtrykkene.

– Javel. Men hvis de ikke stemmer?

– Så har jeg tatt feil. Men iallfall har jeg interesse av å snakke med ham.

– Jeg skal få tak i ham, sa Stephanson. Dr. Wrangel begynte å vise utålmodighet, som om han vilde antyde at kriminalbetjenten burde gå. Doktoren ønsket å være alene. Men Stephanson på sin side trakk tiden ut, han var stedig, kanskje håpet han at det skulde inntreffe noe uventet. Plutselig gjorde han et kast med hodet mot fru Theresas leilighet og spurte:

– Hørte De det?

– Det er vel tjeneren som kommer med teen.

– Ialffall var det en dør som blev åpnet. Det er enda en ting jeg gjerne vil vite, fortsatte kriminalbetjenten. Hvis David Berglund vender tilbake, hvad så?

– Hvad skal vi med den stakkars fyren? La ham løpe!

– Ingen har sett ham efter klokken tre. Hvorfor er han rent sin vei igjen?

– Kanskje han er blitt redd, svarte dr. Wrangel, kanskje han ikke følte sig sterk nok til å fullføre ^[153] komedien. Men De så jo også at vi klarte oss uten ham.

De siste replikker hadde doktoren sagt med påfallende høi stemme.

– Hvorfor snakker De så høit? spurte Stephanson.

Wrangel så på ham og smilte.

– Jeg skjønner hvad De tenker på, og jeg skal innrømme at De har rett. Jeg snakker så høit, for at noen skal kunne høre oss.

– Fru Theresa kan sikkert høre Dem.

– Sikker. Så lenge hun hører min stemme, vet hun at jeg ikke er alene.

Stephanson gjorde en stiv, nesten militær avskjedshilsen.

– Jeg skal gå, sa han. Idet han stod i den åpne døren, stanset doktoren ham et øieblikk, og idet han pekte på den myrdedes tøy, sa han:

– Når De tar på Deres egne klær, så glem ikke at De har et brev i den lommen der. Jeg vil nødig lese andre folks brev.

Mens Stephanson gikk bortover korridoren, tenkte han:

– Kanskje han har stått så nær mig at han kunde lese hvad jeg skrev.

Dr. Wrangel tendte taklyset og slukket den grønne lampen over skrivebordet. Så fjernet han til side maskeringsgreiene og trakk forhenget for alkoven. Han blev stående en stund og så over værelset for å konstatere at alt var i orden. Da han blev opmerksom på revolveren, grep han den fort og stakk den til sig. Så gikk han bort til den hvitlakkerte døren som førte inn til badeværelset. Ennå en stund betenkte han sig. Så banket han.

^[154] Litt efter hørtes skritt innenfor og en stemme spurte: Er De alene nå, dr. Wrangel? Det var fru Theresa. Døren blev åpnet og hun kom inn. Hun kastet et forskremt blikk på skrivebordet, hvor hennes mann hadde funnet døden.

– Vær ikke engstelig, sa dr. Wrangel, De har vist Dem sterk i andre og virkelig farlige situasjoner. Jeg har ikke lenger bruk for Deres mot, men for Deres overbærenhet.

Doktoren forsøkte å snakke blidt og bestemt, men stemmen skalv merkbart.

– Min overbærenhet, sa fru Theresa, kjære venn – De har da ikke noe å bebreide Dem. Det er jeg som burde ha samvittighetskrupler. Jeg har lagt alt for meget beslag på Deres tid og arbeidskraft. Jeg har ofte tenkt på at det kanskje var for hensynsløst av mig å legge min sak i Deres hender. De er kanskje syk fremdeles?

– Har denne kvelden trettet Dem? spurte Wrangel.

– Nei, ikke det ringeste. Jeg vil bare vite om jeg har utført alt til Deres tilfredshet.

– Absolutt. De har spilt en fortreffelig komedie.

– Komedie, gjentok hun, nåja, hvorfor ikke. Og har De hatt nytte av den?

– Alt er gått etter beregning.

– Jeg har riktignok ikke forstått hvad det hele skulde være til, særlig ikke dette teaterbesøket. Men det har vel alt sammen betydning for Deres undersøkelser.

Hun så på ham, kanskje med en antydning av engstelse i blikket.

– Jeg må takke Dem enda en gang, sa hun, fremfor ^[155]alt er jeg takknemlig for den tillit De har gitt mig. Hvorfor kommer De ikke nærmere?

Dr. Wrangel gikk hurtig bort til henne.

– Fru Theresa, sa han, jeg elsker Dem.

Han grep hennes hånd og hun lot ham beholde den.

– Min venn, svarte hun, jeg vet det.

Han tok plass like overfor henne.

– Og hvad svarer De?

– Jeg kunde ha gitt Dem et bestemt svar, sa hun, hvis jeg hadde vært i en annen situasjon. Men ingen kvinne kan svare på et sånt spørsmål i en situasjon som denne. Jeg har en mistanke for mord hengende over mig. Det hele vilde være anderledes, hvis man kom til mig idag og sa: De er uskyldig, vi har bevisene.

– Det er disse bevisene jeg forsøker å samle nå.

– Det tror jeg også. Men jeg tåler ikke å bli skuffet. Jeg er sikker på, at det bare er Deres personlige innsats som hindrer politiet fra å slå til.

– Jeg tror De er uskyldig, sa dr. Wrangel, jeg har trodd det fra vårt første samvær i Lysekil. Til å begynne med tok jeg mig av saken fordi den interesserte mig, men snart fikk den avgjørende betydning for mitt liv. Jeg drømte om det øieblikk, da De kunde stå fullstendig fri og kunde følge mig som min hustru.

– Men sett nå, spurte hun, at det ikke lykkes å rehabiliterer mig?

– Det skal lykkes.

– Det kunde allikevel hende noe som gjorde det umulig, sa hun.

Hvad skulde det være?

– At jeg virkelig var skyldig. Har De regnet med den mulighet?

^[156]– Jeg har regnet med alle muligheter, svarte Wrangel.

– Husker De, spurte fru Theresa, den første dagen i Lysekil. Dengang Gøsta

Ericson forlot oss. Han vendte sig om i døren og sa: Rent artistisk skulde jeg ønske, at De var skyldig, fru Theresa. Det vilde da bli en kamp mellom den klokeste kvinne og den skarpsindigste mann.

Dr. Wrangel betenkte sig en stund før han svarte. Det lå utvilsomt en dobbelt betydning i fru Theresas ord. Han så på henne, nysgjerrig, men kunde ikke slutte noe av hennes vesen; hun hadde den samme innsmigrende fortrolighet i stemmen som før, – kanskje med en tilsetning av uro og engstelse for å såre ham. Først nå la Wrangel merke til at hun hadde lagt en usedvanlig omhu i sitt toalett; det hadde ikke lenger det konvensjonelle sørgepreg, men var muntrere, mer ungdommelig. Wrangel lot blikket gli til side og betraktet sommernatten utenfor gjennom vinduet. Himmelen hang over byen med bleke stjerner i det falmede blå. Han tenkte: Det er umulig å vite om hun i dette øieblikk spiller komedie eller er opriktig.

Han strøk hånden over pannen.

– Jeg husker det godt, sa han, Gøsta forsøker alltid å forme livets hendelser artistisk, uten at han bestandig har noen dypere mening med det. Men vet De at jeg selv har vært inne på den samme tankegang?

– Når?

– Det var også i Lysekil, da jeg gikk fra Dem. Jeg kan ennå få en fornemmelse av den kuldegysningen som for gjennom mig, da jeg blev rammet av denne besynderlige idé: Gud i himmelen, hvis ^[157] hun spiller komedie, er hun en av Jordens største skuespillerinner.

Han kunde forstå at ordene gikk innpå henne; hun blev mørkere i huden, slik rødmer sydlendinger.

– De må ikke tro at De kan smigre mig med dette, sa hun, jeg har ingen forfengeligheit mer. Men jeg vil gjerne De skal være helt på det rene med hvorfor jeg må optre som jeg gjør. Får jeg lov å spørre Dem om en ting: Kan den samme tanken falle Dem inn fremdeles, at jeg spiller komedie?

– Den falt mig inn for et øieblikk siden, fru Theresa.

– Og kjente De den samme kuldegysning som den dagen på verandaen i Lysekil?

– Nei, svarte Wrangel.

– Hvorfor ikke?

– Det vil fremgå av det jeg sa for litt siden. Dessuten har jeg lært Dem nærmere å kjenne.

– Og er blitt overbevist om min opriktighet, ikke sant?

Smiler hun, tenkte Wrangel, eller er det bare refleksene fra lampelyset over ansiktet?

– Jeg kommer igjen tilbake til den samtalen i Lysekil, sa han. Selve tilværelsen hadde tapt sitt verd for Dem, ja, jeg hadde inntrykk av at det var fullkommen likegyldig for Dem om De kom i fengsel eller ei.

– Ja, slik var det, mumlet fru Theresa.

– Slik *var* det, gjentok Wrangel med vekt, men er det slik fremdeles?

Hun rystet på hodet.

– Det er ikke lenger slik, svarte hun alvorlig, livet har skiftet farve.

^[158] Doktor Wrangel hevet advarende hånden som for å hindre henne i å fortsette, skjønt hun ikke hadde gjort mine til å si noe mer.

– Vent! utbrøt han, fortell mig ikke hvorfor De har forandret mening. Jeg forstår at De ikke spiller komedie nå. *De elsker?*

– Behøver jeg virkelig å svare?

– Nei, det er unødvendig. Også fordi jeg nødig vil tvinge Dem til å gi mig et svar nå på mitt oprinnelige spørsmål. Ikke nå. Men hvis det ikke var jeg, men en annen, som hadde stilt Dem overfor en slik avgjørelse, hvad så?

– Kjære venn, svarte hun, mitt svar vil alltid være det samme, likegyldig hvem det gjelder; jeg er fullkommen ufri så lenge denne fryktelige mistanken henger over mig.

– De har fortalt mig adskillig fra Deres liv, fortsatte Wrangel efter en stunds betenkning; jeg har fått et levende inntrykk av hvilke lidelser De har gjennomgått. De har vært omgitt utelukkende av mistenksomhet, spioneri og ondskap – og over det alt sammen, denne tause, ubarmhjertige hevner. Fryser De, fru Theresa? Skal jeg lukke vinduet?

– Jeg fryser ikke, hvasket hun.

Doktoren betraktet henne oppmerksomt og fortsatte kaldt og behersket:

– Men i denne fryktelige tilværelsen i Tripolis må De ha lært Dem en viss

livsform. Jeg tenker ikke bare på Deres ro og likevekt. Tar jeg meget feil i at De først og fremst lærte Dem forstillelse?

– Jeg kunde jo ikke stole på noen.

– Når De snakket med Deres omgivelser hadde De alltid en levende angst for å røbe Dem.

^[159]– Jeg løi alltid, si det bare. Jeg var omgitt av falskhet og måtte svare med samme mynt.

Undskyld at jeg uttrykker meg så direkte, men svar mig på et spørsmål til: Blev ikke denne uavbrutte forstillelse og beregning til slutt Deres annen natur?

– Jo kanskje, svarte hun, jeg handlet til slutt rent instinktivt og jeg traff nesten alltid det rette.

– De fortalte mig i Lysekil at De *hvilte ut* i den tillit De viste mig. Skal det bety at De følte hvile ved å slippe all denne forstillelse?

– Ja, jeg følte en uhyre hvile ved å ha noen å betro mig til og være opriktig mot. Tror De mig?

– Ja. Men dessverre beundrer jeg Dem også, sa Wrangel. Har De ikke nå fått en bestemt mening om hvor jeg vil hen?

– De ser anderledes på forbrytelsen enn tidligere.

– Ja. Jeg har studert mange forbrytelser i min tid. Jeg har lært å verdsette motivene. Det finnes motiver som utsletter selve forbrytelsen. Det er motiver så dypt menneskelige, at de ikke kan opfanges av noen lovparagraf.

– Politiet tenker ikke slik.

– Jeg er ikke politimann. Jeg er Deres venn.

– De vilde altså vise overbærenhet like overfor en slik forbrytelse.

– Jeg vilde ganske sikkert hjelpe forbryteren.

– Vilde De forsøke å velte mistanken fra mig selv om jeg var skyldig?

– Theresa, sa han, hvad De enn har gjort, kan jeg ikke betrakte Dem som noen morderske.

– Hvis jeg altså sa til Dem: Det er jeg som har skutt ham, hjelp mig. Hvad så?

^[160]Dr. Wrangel bøide sig mot henne.

– Sier De det? spurte han.

– Nei, sa hun, for så kunde De jo reise Dem og svare: Nå er det jeg som har vunnet

---

Hevneren.

Det var likesom dr. Wrangel sank sammen i stolen. Han la hånden over øinene og blev sittende urørlig en stund. Fru Theresa så urolig på ham, øinene skinte som i feber; en plutselig støi fra gaten fikk henne til å fare sammen og stirre skremt mot vinduet, som om hun ventet at noen skulde trenge inn i værelset. Så lot hun hånden gli frem under teaterkåpen og listet sig til å se hvad klokken var. Da hun så op igjen, møtte hun dr. Wrangels blikk. Han satt sammenbøid i den dype stolen og fulgte opmerksomt hennes bevegelser. Kanskje han var litt blekere enn ellers, men ikke et trekk i ansiktet røbet noen forundring. Da han endelig snakket, var stemmen fullkommen behersket:

– Det var et forferdelig ord, fru Theresa.

– Tenk etter hvad De selv har sagt til mig for et øieblikk siden. De har på den ubarmhjerstigste måte forsøkt å analysere min karakter. Jeg bebreider Dem ikke. Jeg er tvertimot glad for Deres opriktighet. Jeg har villet være ærlig overfor Dem igjen, er De lei for det?

– Tvertimot. Men De later til å tro at jeg har utsatt Dem for et kryssforhør. At det har vært min hensikt å få Dem til å tilstå, for så til slutt å kunne si til Dem: Kjære fru Theresa, det har vært nødvendig for mig å gripe til disse ekstraordinære ^[161]forholdsregler for å få en ende på saken. De har spilt komedie for mig og jeg for Dem. Men nå er spillet slutt og De har tapt, De har tilstått.

– Jeg kan aldri komme til å tilstå dette.

– Nei vel, svarte Wrangel og smilte, men stort nærmere en tilståelse kan man ikke komme.

Plutselig blev fru Theresa ivrig.

– Det hender ofte at man sier hardere ord enn man mener, for å slippe å si de riktige, svarte hun. De må ikke et øieblikk glemme hvad som bygget op denne samtalen. Det var Deres spørsmål til mig om å bli Deres hustru. Jeg har jo sagt, at min stilling er slik at jeg umulig kan gi noe svar. Jeg kan ikke si nei, jeg kan

ikke si ja. Derfor har De indirekte villet fortelle meg at selv om jeg var skyldig, skulde De forsøke å redde meg, fordi De var overbevist om at Cathfield falt på sine gjerninger, og fordi kjærligheten tilgir alt. Dermed var jeg igjen blitt tvunget til å gi et svar som jeg ikke kan gi. Jeg kan ikke, hører De, jeg kan ikke.

– Skal vi så slutte denne samtalen? sa dr. Wrangel.

De reiste sig begge.

– Det er likesom vi avslutter en konsultasjon, sa doktoren.

– Og De har forsøkt å komme til bunns i min karakter.

– Uten at det er lyktes for meg. Tvertimot kjenner jeg Dem meget mindre nå enn før. Men la oss gå over til de aktuelle ting, sa han, og fortsatte i en tørr og forretningsmessig tone:

– For litt siden så De på klokken. Altså: *Når kommer han?*

Fru Theresa så fast på dr. Wrangel og svarte med stor bestemthet.

[162] – Han kommer nå.

I samme øieblikk blev det banket på døren, og straks efter stod Gaetano Farace i værelset. Han lot ikke til å være forbauset over å treffe fru Theresa og dr. Wrangel. Efter å ha presentert sig hilste han meget høflig, men uten vennlighet på doktoren. Franskmannen var selskapsklædd. Tross sin defekt så han godt ut med sin kjekke militære reisning og sitt stolte, sørgmodige blikk. Franskmannen forsøkte heller ikke å skjule sin mangel. Det tomme ermet hang glattstrøket langs venstre side og var puttet ned i smokinglommen. På jakkeopslaget hadde han en rad farvede band som viste hans dekorasjoner, krigskorset, æreslegionen.

Fru Theresa stillet sig ved siden av ham – og som de stod der, den ene lys i drakten, den annen i sin sorte selskapsdress med det hvite skjortebrystet, klædde de hverandre glimrende. De var omtrent like høie og begge hadde det samme fremmedartede ansikt med mørke, trossige og melankolske øine.

– Fru Theresa har fortalt meg om Dem, sa dr. Wrangel. Foruten henne er jeg sikkert den eneste her i byen, som kjenner Dem. Er det ikke merkelig hvordan livet kan kombinere de forunderligste tilfeldigheter. I alle disse årene har fru Theresa betraktet Dem som død.

– Ikke som død, sa fru Theresa fortrolig og så på sin venn, jeg har aldri holdt op med å tenke at du ennå kunde være i live. Slik tenker man ikke på de døde,

vel? Dem glemmer man litt etter litt.

– Det var meningen at jeg skulde gå til grunne i ørkenen, sa Farace, men skjebnen vilde det anderledes. Jeg har hverken tid eller lyst til å fortelle Dem min historie, dr. Wrangel, det er ^[163]historien om mange lidelser. I to år har jeg levd blandt ville beduinerstammer. Så reddet jeg mig inn i den franske fremmedlegion. Og gjennom krigen nådde jeg tilbake til livet. Jeg stod i begrep med å reise til Madagaskar, da jeg for første gang i alle disse år fikk en meddelelse fra den kant av verden, hvor jeg hadde søkt min livslykke og mistet den. Meddelelsen gjaldt fru Theresa. Den var ikke fra henne direkte, men fra en som kjente hennes livsforhold. – Nåvel, jeg forlangte permisjon, og fra samme øieblikk var jeg fylt av en ubetvingelig trang til hevn, ikke en opbrusende, vill hevnløst, men et kaldt og rolig begjær. Jeg reiste til Nord Afrika.

– For å drepe signor Cathfield?

– Ja, svarte kapteinen uten betenkning. Det var blitt min livsoppgave. Jeg visste at uten å ha løst denne opgave vilde jeg aldri få en rolig stund mer. Det er meget som tyder på at signor Cathfield er blitt advart, iallfall er det sikkert at han har fått vite at jeg var i live. Han kjente godt de folk han levde blandt, godt nok til å forstå, at hans liv ikke lenger var i sikkerhet. Den vakre fortellingen om den gamle mann som vilde tilbringe sine siste dager på hjemlandets jord, innskrenker sig altså til at en dødsredd mann ønsket å trekke sig tilbake til en del av verden, hvor han hadde lettere for å skjule sig. Jeg fulgte efter ham. Men jeg kom alltid for sent.

– Det var en underlig reise, sa Wrangel, mellem Dem og signor Cathfield reiste døden. Og døden nådde inn på hans hotellværelse før Dem.

Hvor er det så blitt av Deres hevntørst?

– Skjebnen har truffet ham uten min hjelp, svarte kapteinen, men jeg har allikevel vunnet spillet.

^[164]Fru Theresa trykket sig tillitsfullt inn til ham, men sa ikke noe.

– De er visst ikke helt på det rene med situasjonen, bemerket Wrangel. Det hviler en forferdelig mistanke på fru Theresa.

– Jeg vet det. Skal hun virkelig lide mer?

– De tror at hun er uskyldig?

– Opriktig talt, svarte kaptein Farace, så har jeg ikke reflektert noe nærmere over det.

– Og hvis hun nå er skyldig?

– Hun er den samme for mig –.

– Men faren er overhengende, sa Wrangel alvorlig, innen tolv timer må den skyldige finnes.

– Han kommer! utbrøt plutselig fru Theresa, jeg er sikker på at han kommer.

– De ser ut av vinduet, sa dr. Wrangel, kanskje De tror at han skal komme inn fra mørket.

– Kanskje, hvisket hun.

Plutselig slo dr. Wrangel helt om. Han strøk alvoret av sig og rakte franskmannen hånden. Og med påfallende vennlighet sa han:

– Nå i aften har De Deres første fest. Kanskje etter års forløp. Jeg ønsker Dem til lykke. Jeg vet at det er dekket for Dem i et av separatkabinettene. Jeg har tillatt mig å smykke bordet med blomster. Jeg ønsker Dem en lykkelig time. Men jeg må gi Dem et råd. Dem også, fru Theresa.

De to så nysgjerrig på ham.

– Glem, sa dr. Wrangel, glem alt omkring Dem og nyd disse få lykkelige stunder. Han pekte på vinduet, hvor gardinene langsomt beveget sig i brisen.

– Han kommer sikkert, sa han.

Dr. Wrangel gikk.

Den forsvunne dokumentmappe.

[165] Underveis til sitt værelse hørte dr. Wrangel musikken fra restauranten. I forbigående kastet han et blikk ut i hallen, alt var i festlig bevegelse og en glad støi av stemmer bruste under taket. Han så flere kjente ansikter der nede. Gøsta Ericson vinket op til ham og gav ham et tegn om at de ventet på ham.

Da han hadde tendt lyset inne på sitt værelse, passerte han tilfeldigvis speilet. Han blev stående en stund og betraktet sitt ansikt med stor oppmerksomhet, det var som han stirret på en fremmed. Så begynte han å klæ sig om. Han vilde også

delta i festen. Idet han knyttet slipset la han merke til at fingrene skalv en smule.

Han mumlet for sig selv:

– Besynderlig. Skulde det allikevel være noe galt med nervene mine?

Han stod i dype tanker og betraktet ganske åndsfraværende sitt ur.

– Nå går hun sammen med ham over terrassen, mumlet han, nå passerer hun spisesalen ...folk blir opmerksomme og ser på henne ...Det er et interessant par, hennes skjønnhet vekker opsikt. Nå trer hun inn i kabinettet ...Kanskje smiler hun av lykke. På bordet finner hun mine blomster.

Dr. Wrangel rev sig med et rykk ut av disse tankene, han gjentok høit to ganger: Ennå er ingen ting tapt, ingen ting er tapt.

Han var nettop i ferd med å ta på sig smokingen, da det blev banket på døren. Det var Alexis Boman som kom – han var også i selskapsantrekk. Dr. Wrangel så prøvende på advokaten.

^[166] Boman hadde kokett stukket en liten rød rose i jakkeopslaget. Under armen bar han en dokumentmappe av brunt krokodilleskinn som han la fra sig på bordet. Så tok han plass og la sig behagelig bakover i stolen.

– Jeg har et godt bord der nede, sa han, Gøsta Ericson er med. Kan vi gjøre regning på Dem også?

Doktor Wrangel takket.

– På en betingelse, sa han, la oss ikke tale om forretninger.

– Helt enig. Fest og forretninger bør adskilles, og fra det øieblikk vi forlater dette værelse, snakker vi ikke mer om forretninger.

– Men inntil da?

Dr. Wrangel pekte på mappen.

– Stadig i arbeide, sa han, er det noe nytt De kommer med?

Alexis Boman tok mappen og gav den et kjælende klaps.

– Vet De hvad det er i den mappen? spurte han.

– Formodentlig Deres store angrep mot fru Theresa, jeg er overbevist om at det juridisk sett er fortrinlig tilrettelagt.

– Nei, svarte Boman, det er dokumentene.

– Dokumentmappen som blev stjålet fra Deres kontor og som nær hadde

kostet Paolo livet! utbrøt dr. Wrangel, har De virkelig funnet den? Med alle dokumentene i?

– Så vidt jeg kan se, mangler det ikke noe som helst. I allfall er alle de vesentlige papirer til stede.

– Når det kommer til stykket, sa Wrangel, har de kanskje slett ikke vært stjålet. ^[167] De har kanskje funnet mappen i en annen skuff?

– Nei, svarte Boman, de blev bragt mig for noen timer siden, før teaterforestillingen.

– Men den som kom med dem blev vel arrestert! utbrøt dr. Wrangel ivrig.

– Nei, dessverre. Det var en yngre mann, et bud. Jeg stod hjemme og klædde mig om til festen, akkurat som De nå. Jeg ventet på en stiveskjorte. Når fru en i huset er borte, er jo sjelden noe i orden. Jeg husker at jeg telefonerte et par ganger til forretningen for å skynde på. Siste gang brukte jeg mig sterkt. Men nettop som jeg stod ved telefonen, hørte jeg at det blev ringt på entréklukken. Nå, endelig, tenkte jeg. Altså gikk jeg ned og lukket op. Og der i halvmørket stod en yngre mann med en pakke. Jeg rev den fra ham og sa nok en og annen kraftsats, og først da jeg igjen kom op i soveværelset og fikk papiret av, så jeg at det var den forsvunne dokumentmappen. Jeg har ikke vært så forbauset på lenge. Jeg glemte i øieblikket både festen og skjorten og gav mig til å bla gjennom innholdet. Som sagt kunde jeg ikke opdage at noe manglet. Synes De ikke det er en ganske merkelig historie?

– Jeg finner den ikke særlig foruroligende, svarte Wrangel. Advokaten så spørrende på ham. Dr. Wrangel pekte på hans hvite bryst og svarte:

– De fikk jo skjorten.

Det gav et støt i advokaten. Han så plirende på doktoren og begynte å plystre svakt. Han likte ikke å bli slått med sitt eget våben, arrogansen.

– Har De noe imot at jeg kaster et blikk i papirene? spurte dr. Wrangel.

^[168]– Nei tvertimot. De vet at jeg personlig setter Dem overordentlig høit.

– Har det noen forbindelse med disse papirene?

– Naturligvis ikke, men jeg vil gjerne at De på forhånd skal være klar over nødvendigheten av mine skritt.

Dr. Wrangel begynte å bla i papirene. Han stod opreist for å se bedre under

taklampen.

– Jeg forstår Dem slik, sa Wrangel, at De vil advare mig.

– Saken er klar, svarte advokat Boman, det kan De jo selv se av papirene. Det er en overveldende indisiemengde. Jeg har tenkt mig, at De ikke har visst hvor meget det var. Når De nå ser sakens dokumenter, må det jo gå op for Dem at Deres fremgangsmåte hittil ikke kan føre til noe. For så vidt er dette en advarsel. Men jeg gjentar, at jeg har handlet av aktelse for Dem personlig.

– Takk for det. Ikke desto mindre må jeg gjøre Dem opmerksom på, at Deres motiver også kan være andre. Det er tydelig at i denne saken er vi motstandere. De vil bringe Deres angrep til utvikling og for å opnå et godt resultat er det ønskelig for Dem å kunne skremme Deres motpart, i dette tilfelle mig. En advarsel inneholder alltid en trusel. Altså er Deres optreden i grunnen en trusel mot mig, noe i retning av: Fingrene fra fatet. Men det er heller ikke umulig at jeg kan gi Dem et råd.

Alexis lo.

– Nå, De vil bytte om rollene, skjønner jeg. Hvilken hensikt skulde De ha med å gi mig råd?

– Å hindre Dem fra å handle overilet. Wrangel hadde talt hurtigere og med hevet ^[169]stemme. Det kunde bety at han hadde funnet noe, som uvilkårlig gjorde ham ivrigere. Han pekte på enkelte papirer i bunken.

– Jeg kan være enig med Dem, sa han, i at disse papirene støtter mistanken; de beviser, at det i forbindelse med Cathfields død er foregått økonomiske transaksjoner, som peker direkte på fru Theresa som den skyldige. Jeg beundrer den nøiaktighet, hvormed alle papirene er ordnet.

– Det er da noe rent formelt, sa Boman, mappen er ordnet av min fullmektig.

– Som De ser, fortsatte Wrangel, er dokumentene omhyggelig festet sammen og nummerert. Hvert papir har sitt nummer med blåblyant i høire hjørne. Det er en fortreffelig ordning, for derved kan vi nå konstatere at ikke alle dokumentene er kommet tilbake. Det mangler tre nummer mellom sytten og tyve. Hvad var det for papirer?

Advokat Boman konstaterte ved et hurtig gjennemsyn, at Wrangel hadde rett.

– Jeg kan ikke huske hvilke papirer det er, sa han, de kan umulig ha noen

vesentlig betydning. De ser at bunken består av over to hundre nummer. Det er umulig for mig å huske hele arkivet. Jeg har bare festet mig ved de mest betydningsfulle dokumentene.

– Det vil vel si de dokumentene som er fellende for fru Theresa. Innrøm nå, at De har satt fru Theresa og hennes hjelpere i forbindelse med overfallet på Paolo.

– Innrømmet. Og det gjør jeg fremdeles.

– Men hvorfor skulde hun ha satt overfallet i scene? For å fjerne dokumenter, som er generende for henne, naturligvis. Men hvorfor bringer hun da alle de farlige dokumenter tilbake og fjerner bare tre papirer, som etter Deres mening ikke kan ha noen betydning?

– Kanskje de dokumentene som er vekk har hatt en betydning vi ikke kjenner.

– Nettop, sa Wrangel, det er bare disse dokumentene som har vært kompromitterende for den som har begått overfallet. Men vedkommende har hatt interesse av å bringe tilbake de dokumenter som danner grunnlaget for mistanken mot fru Theresa. Det er forklaringen. Kan De nærmere beskrive den mann som kom med dokumentmappen?

– Det er dessverre umulig. Det var for mørkt i entréen.

Dr. Wrangel la mappen til side.

– Når er det Deres mening å forlange fru Theresa arrestert? spurte han plutselig.

– Imorgen tidlig klokken halv ni, svarte advokat Boman.

Wrangel tenkte sig om og regnet efter.

– Det er en time for tidlig, sa han. Før klokken halv ti kan det ikke skje.

Boman begynner angrepet.

– Jeg kan ikke innse, sa advokaten, hvorfor det er nødvendig å forhale saken, den har vært trenert lenge nok. Klokken halv ni vil det bli utstedt arrestordre.

– De har beregnet det slik, bemerket Wrangel, at De kan treffe kriminalpolitiets chef klokken åtte. Så vil det ta Dem en halv times tid å forklare ham saken. Og så vil arrestasjonen følge.

– Akkurat.

[171]– Da må jeg si, at det var et lykkelig innfall av Dem å opsøke mig i aften. Jeg tviler ikke på at politichefen vil finne indisiene overbevisende og gi ordre til arrestasjonen. De, hr. advokat, vil så ha anledning til å triumfere en times tid. Men heller ikke lenger. For i tilfelle må fru Theresa løslates igjen klokken halv ti.

– Og hvorfor det?

– For i løpet av den timen vil det være kommet op nye ting som gjør løslatelsen nødvendig.

Alexis Boman fingret nervøst med en sigarett og kikket på doktoren over brilleglassene.

– Jeg har latt mig fortelle at De liker sensasjonelle vendinger i en sak. Det er kanskje et sånt kup De forbereder for morgendagen?

– Jeg liker slett ikke sensasjonelle vendinger, svarte Wrangel skarpt, men ofte blir mine bevegelser overraskende, fordi andre som arbeider med saken, ikke gir mig tid til å la den få et normalt forløp.

Advokaten satt og tenkte sig om en stund. Så sa han:

– Det gjelder en time. Det vilde egentlig være stridig av mig å nekte Dem en times respitt. Altså sier vi klokken halv ti.

– Takk, sa Wrangel, til gjengjeld skal jeg opplyse Dem om, at jeg ganske riktig forbereder et kup, som De behager å kalle det. Hvis De vil kikke mig i kortene, kan De få anledning til det mellom klokken halv ni og halv ti på politichefens kontor.

– De skal finne mig på pletten.

*

Wrangel så ut til å være i usedvanlig godt humør resten av aftenen. Gøsta Ericson minnedes [172] ham som i gamle dager. Han fortalte noen anekdoter fra sitt arbeide, og kom også med noen bemerkninger om sin nettop overståtte sykdom. Det hadde gått på livet løs. Flyets fører var blitt drept og man fryktet også en stund for dr. Wrangels liv.

– Kanskje kan jeg takke den ypperlige danske læge for mitt liv, sa han, uten professor Fiedlers dyktighet hadde jeg sikkert ikke stått det igjennem. Han tilbringer alltid en måneds tid om høsten i Dalarne, og jeg gleder mig til å hilse

på ham når han reiser tilbake. Han vil besøke mig her i Göteborg.

Det var ved denne leilighet Alexis Boman spurte ham:

- Og De føler Dem helt restituert?
- Absolutt, svarte Wrangel.

Samtalen ved bordet blev avbrutt to ganger. Den ene gang, da fru Theresa passerte gjennom spisesalen ved siden av kaptein Farace. Den annen gang ved at dr. Wrangel blev kalt til telefonen.

Det var Stephanson som ringte fra politistasjonen.

- Vi har ham nå, sa Stephanson.
- Hvem?
- Ham jeg skulde finne imorgen tidlig. Det blir altså ikke nødvendig å reise derut.
- Hvordan har De fått fatt på ham?
- Han er på en måte kommet av sig selv. Det var noe spetakkel nede på kafé «Jernbäraren» og så blev han arrestert sammen med et par andre. Men jeg må forberede Dem på en skuffelse.
- Jeg kan gjette mig til hvad det er, sa Wrangel, fingeravtrykkene stemmer ikke.
- Nei, de stemmer ikke.
- Godt. Han må naturligvis ikke vite noe om den egentlige grunn til vår interesse for ham.

^[173]– Nei. Han aner ingen ting.

Dr. Wrangel stod en stund og tenkte sig om, før han gikk inn i restauranten igjen.

– Fingeravtrykkene stemmer ikke, mumlet han for sig selv, så er det den andre –.

Efter festen, som trakk temmelig lenge ut, hadde dr. Wrangel lyst til å gå av sig støien og sigarrøken. Han tok farvel med de andre i vestibylen og spaserte ut i byen.

I en av Kungsparkens alléer blev han stanset av en mann som likesom løsnet sig ut fra mørket som en skygge. Det var Stephanson.

– Fremdeles på vakt? spurte Wrangel.

Stephanson pekte inn mot parken.

– Der går de, sa han.

Dr. Wrangel så to mørke skygger, to herrer som forsvant i en av alléene.

– Hvem er det? spurte Wrangel, jeg synes den ene var kaptein Farace.

– Det er ham også. Det inntreffer stadig overraskelser i denne saken. Jeg har sett signor Paolo flykte for den enarmede franskmann som for en dødsfiende. Og nå spaserer de sammen som gamle venner.

Dr. Wrangel tok Stephanson i armen og trakk ham med sig den andre veien.

– Det er sent, sa han, og De trenger ro. Det blir sikkert meget arbeide imorgen.

– Men de to der borte?

– De har vel noe viktig å snakke om.

– Men hvis det nå skulde skje noe, sa Stephanson urolig.

Dr. Wrangel svarte skarpt:

– Så la det skje! Kom!

*

^[174] Det er morgenen etter på politistasjonen. Ved et bord foran en gul skranke sitter en politifullmektig. Han er nettop ferdig med en av delinkventene, en gammel, forhutlet tiggertype, som får den vanlige mulkt for fyll og blir ført ut.

Så melder en politikonstabel ved døren:

– Den siste!

– Det er *ham*, sier Stephanson til dr. Wrangel, som står avventende i en vindusnisje sammen med politichefen.

Dr. Wrangel så utålmodig på klokken.

– Jeg venter advokat Boman, sa han, jeg vilde gjerne han skulde overvære forhøret. Det er besynderlig at han ikke er kommet ennå. Nå, der hører jeg stemmen hans.

Døren til sideværelset blev åpnet og advokat Boman viste sig. Han blev stående en stund på terskelen og så på de andre. Det var tydelig at han var sterkt ophisset.

- Jeg ber om undskyldning for at jeg kommer sent, sa han.
- De behøver ikke forklare Dem nærmere, bemerket dr. Wrangel, jeg kan se på Dem at det må være hendt noe.

Advokat Boman kastet den brune dokumentmappen på bordet med et smell og utbrøt rasende:

- Forbanne mig om jeg forstår et ord av disse mennesker. Hverken av deres mening eller deres moral.
-

Samuel Kattberget.

Advokaten henvendte sig først til politichefen.

- De har lest min fremstilling? spurte han.
- Ja, svarte politichefen, og jeg må tilstå at det blir vanskelig for mig å komme utenom Deres ^[175]krav. Jeg forutsetter at De har alle dokumenter i orden.

Alexis slo på mappen. – Her er dokumentene, sa han.

- Det er da ikke noe nytt, innvendte dr. Wrangel, Deres opptreden tyder på at det må være hendt noe særlig.

– Den unge signor Paolo er kommet til mig med et forslag, sa advokaten alvorlig. Et ganske forbløffende forslag. Han mener at vi bør la saken mot fru Theresa falle. Som grunn anfører han blandt annet hensynet til familiens anseelse. Som om man kan la en mordsak falle av slike grunner. Fru Theresa har tilbudt sig å betale det stjålne beløp av den arv som tilkommer henne.

- Det dreier sig om hundretusener, innvendte dr. Wrangel.

– Det ser også ut til at hun gir avkall på enhver skilling efter mannen. Hittil er to av obligasjonene påtruffet. De andre verdipapirer er reklamert. Man kan gå ut fra som overveiende sannsynlig at tapet vil innskrenke sig til de to obligasjoner. Saken er dermed kommet inn i et stadium hvor det bare dreier sig om kjøp og salg. De må ikke glemme at Paolo er overbevist om at fru Theresa er skyld i signor Cathfields død. Det er forresten jeg også. Paolo mener at i det øieblikk fru Theresa underkaster sig hans økonomiske betingelser, kan saken avsluttes fra hans side. Kanskje er i dette øieblikk alle de tapte verdipapirer gått over i hans

ei. Det er dette jeg kaller en forbannet moral. Men jeg ønsker ikke å være med på et sånt spill – og jeg overleverer herved saken til politimessig behandling. Jeg synes ikke lenger det kan være tvil om løsningen.

[176] Det var en stolt myndighet over Alexis Boman, som røbet at saken hadde fått en personlig verdi for ham. Han henvendte sig nesten hele tiden på en utfordrende måte direkte til dr. Wrangel.

– Jeg synes også, sa politichefen alvorlig, at det ikke kan være noen tvil om fremgangsmåten. Her foreligger en tydelig og velbegrunnet siktelse for mord i forbindelse med rov. Og jeg har ennå aldri hørt at en forbryter kan befri sig for mordanklage ved å betale de stjalne saker tilbake. Jeg har imidlertid gått med på å avvente resultatet av det forhør som nå vil finne sted. Det er igår foretatt en anholdelse, og dr. Wrangel tillegger den en særlig betydning.

Dr. Wrangel innvendte:

– Selve anholdelsen tillegger jeg ingen betydning. Mannen er, så vidt jeg vet, arrestert for slagsmål og fyll i en kafé. Jeg har imidlertid lyst til å stille ham visse spørsmål, når jeg finner det beleilig. Vær så vennlig å kalle mannen inn.

Konstabelen forlot kontoret og kom et øieblikk etter inn med arrestanten. Det var verd å legge merke til hvordan tilhørerne var plasert. Ved bordet satt politifullmektigen som skulde idømme ham boten for fyll. Han hadde knapt noen anelse om det underjordiske spill som var i gang. Ved det ene vinduet stod advokat Boman og betraktet livet nede på gaten, mens det som foregikk i selve kontoret tilsynelatende var fullkommen likegyldig for ham, hans brede rygg fylte en stor del av vinduet. Politichefen stod bøid over forhørsbordet og bladet utålmodig i en diger protokoll, som om han lette etter en adresse eller lignende. Dr. Wrangel hadde slengt sig opp på et bord nærmest det andre vinduet hvor han satt halvt begravet [177] bak en avis. Stephanson stod ved telefonen og ropte halvhøyt inn i røret: Hallo, hallo, er det noen? – skjønt han ikke hadde ringt. Slik demonstrerte de alle den absolutte mangel på interesse. Politifullmektigen kastet et uvillig blikk på arrestanten.

– Deres navn? spurte han.

Den anholdte var en mann på 60 år eller noe mer. Temmelig grovlemmet, et fyldig oppustet ansikt, tynt, hørgult hår, meget blå øine som fikk et mistenksomt, stikkende uttrykk når han knep dem sammen, et tydelig hestehandlerfysiognomi.

– Samuel Kattberget, hjemmehørende i Småland, svarte han.

Politifullmektigen bladde i noen papirer.

– De har tidligere fått en bot for beruselse, sa han.

– Men denne gangen var jeg slett ikke så full. Jeg hadde bare drukket --

– Nåja, den kjenner vi, avbrøt politifullmektigen, det blir femti kroner denne gangen.

Advokat Boman hadde imidlertid snudd sig. Han betraktet arrestanten med stjålen interesse. På et blikk han vekslet med Stephanson kunde det sees at han straks hadde oppfattet forbindelsen mellem navnene Kattberget og Cathfield.

– Kan De betale mulkten med det samme? spurte fullmektigen.

– Javisst kan jeg betale, sa Kattberget. Stemmen hadde en tone, som om han dypt foraktet slike småskillinger.

På dette tidspunkt la dr. Wrangel avisen til side. Han grep noen saker som lå på bordet, deriblandt en slitt og frynset gammel lommebok og et ur med kjede.

– Er det Deres ting? spurte han.

[178]– Ja, svarte Kattberget og skulte bort på sakene.

Dr. Wrangel holdt uret foran ham. Det var et gammelt sølvur med en diger gullkjede.

– Værsågod, sa han spøkefullt, det går ennå.

Kattberget tok uret.

– Så er det pengene, fortsatte dr. Wrangel, her er noe over syv hundre kroner i sedler, kan det stemme?

– Ja, svarte Kattberget mutt.

Wrangel spurte med stor vennlighet, men uten å gi ham lommeboken:

– De er fra Småland, sier De. Hvor lenge har De vært i Göteborg?

– En åtte dagers tid.

– Hvor bor De?

Kattberget nevnte et lite losjihus.

– Har De Deres kone med Dem?

– Nei.

– Det passer vel heller ikke, når man liker å lage bråk på dårlige restauranter.

Hvad tror De Deres kone vil si når hun får høre det? Men hun får kanskje ikke høre det. De bor altså alene på losjihuset?

- Nei, jeg er sammen med min sønn.
- Med barn er det også kjedelig i en sånn situasjon. Hvor gammel er han?
- Å, det er ikke så farlig. Han er over tyve år.
- Å, jasanya.

Dr. Wrangel undertrykte en lett gjesping. Men samtidig sendte han et hurtig blick over til Stephanson.

Stephanson oppfattet signalet. Han brummet noen uforståelige ord om «den fandens telefonen» og forsvant.

^[179]Nå åpnet dr. Wrangel lommeboken og tok frem noen papirer. Men han gav sig god tid.

Det var tre papirer av forskjellig størrelse. To av dem var maskinskrevne.

- Hvorledes er De kommet i besiddelse av disse papirer? spurte Wrangel.
- Det er mine papirer, svarte Kattberget hissig.
- Tror De det? spurte Wrangel og så på ham.

Mannen flyttet sig urolig frem og tilbake. Det var som om han først nå blev opmerksom på de mange mennesker som var samlet i kontoret. Blikket fløi nervøst fra den ene til den andre.

– Det er private papirer, sa han tvert. Ta mulkten og la mig få pengene, så jeg kan komme avsted. Jeg skal med toget.

Dr. Wrangel vinket på advokat Boman. Han bøide sig over papirene. Det gav et sett i ham.

– Jeg vil gjerne vite, sa Wrangel, om disse papirene med rette kan sies å tilhøre denne mann?

– Det er mine papirer, svarte advokaten, det er de dokumentene som manglet i mappen.

Hittil hadde alle vært desorientert, hver optatt med sitt. Arrestanten kunde ha fornemmelsen av at man helst så ham av veien så hurtig som mulig. Men nå blev han plutselig gjenstand for alles interesse. Det begynte å rykke og skjelve i den store kroppen. Alle så på ham, kaldt, avventende, ubarmhjertig.

Men plutselig var det som han hadde fått en idé.

– Gi mig de papirene, sa han, jeg kan ikke se på så langt hold.

^[180] Dr. Wrangel rakte dem frem uten betenkning.

Da Kattberget hadde sett på dem en stund, gled det likesom et overbærende smil over ansiktet, han brettet dokumentene sammen og leverte dem tilbake.

– Jeg fant dem på den måten, sa han.

– Hvor?

– På gulvet i jernbanestasjonen. Det var ved halv syv-tiden igår aftes.

Advokat Boman trakk på skulderen og slo beklagende ut med hånden. Han hadde et øieblikk følt sin stilling vakle og vilde i det lengste holde sin posisjon.

– Det er jo ikke utelukket at mannen snakker sant, sa han.

Dr. Wrangel hadde imens lest de tre papirene nøiere. Han så igjen op på den arresterte. Samuel Kattberget var blitt påfallende blekere i de siste par minutter.

– De ser ellers ut til å være en fornuftig mann, sa Wrangel, hvordan kan De tenke Dem muligheten av, at en sånn løgn kan passere?

Kattberget svarte ikke.

– Det er umulig, at tilfeldighetene kan være så elskverdige. Her er tre dokumenter som er av den høieste verdi for Dem. Deres navn står nevnt i dem alle tre. Og så vil den milde skjebne at De skal finne dem på jernbanestasjonen. Og det gider De å stå og fortelle oss gamle politifolk?

– Jeg vet ikke hvad det er for slags papirer, svarte Kattberget stedig, jeg har ikke lest dem, jeg leser aldri andre folks papirer.

– Disse dokumentene er stjålet, sa Wrangel, og det er De som har foranlediget tyveriet.

– Hvor er de stjålet?

^[181] – Fra advokat Alexis Bomans kontor.

– Jeg kjenner ham ikke og har aldri hatt noe med ham å gjøre.

– Det er ingen andre enn De som har interesse av disse papirene.
– Jeg vil gjerne vite når tyveriet fant sted.
– Hvorfor vil De vite det? spurte Wrangel.
– Fordi jeg da kan bevise, at jeg på samme tidspunkt har vært et ganske annet sted.

– De røber Dem, sa dr. Wrangel og smilte. Deres svar forteller mer enn ordene. De avslører hvordan De har planlagt forbrytelsen – og hvordan De på forhånd har tenkt å føre politiet bak lyset i påkommende tilfelle. Jeg skal uten videre gå med på, at det ikke er De som har begått tyveriet. Jeg *vet* dessuten, at det ikke er Dem. Men De må være forsiktig med det De sier. Vi har større kjennskap til dette enn De aner.

– De vet altså at det ikke er jeg som har begått tyveriet?

– Ja, det vet vi, svarte Wrangel.

– Nåvel, men så kan De vel ikke forlange at jeg skal være ansvarlig for andres forbrytelser.

– La oss vente, svarte dr. Wrangel, kanskje vi kan komme til å forlange det allikevel.

I det samme kom Stephanson inn. Han blev stående i den åpne døren.

– Har De ham? spurte Wrangel. Stephanson nikket.

– Vel, la oss så få se på hallunken.

Det var en ung, lys mann, som blev ført inn. Øinene for fra den ene til den annen og stanset til slutt ved Samuel Kattberget. I dette moment var den unge manns ansikt et eneste intenst spørsmål. Men Kattberget kunde ikke gi ham noe svar.

^[182]Dr. Wrangel snudde sig mot Alexis.

– Nå er det De som har ordet, sa han, kjenner De denne fyren?

– *Det er ham*, svarte advokaten.

Og vendt mot politichefen fortsatte han:

– Det er ingen tvil om at det var denne unge mannen som kom med dokumentmappen igår. Jeg vil benytte anledningen til å klargjøre min stilling i saken, da jeg nå forstår at det er kommet til ting som er av fundamental betydning for den. Det har hele tiden vært min mening å arbeide på sakens

rettferdige oppløring. At jeg nå og da er kommet i et motsetningsforhold til dr. Wrangel, beror kanskje på at jeg ikke har hatt tilstrekkelig innsikt i detaljene. Jeg går fullstendig over til den mening, at det ikke foretas noe avgjørende skritt før den merkelige omstendighet med dokumentmappen er blitt helt klarlagt. Da dokumentene blev bragt tilbake igår, var jeg ikke opmerksom på at det manglet tre papirer. Jeg er fremdeles ikke på det rene med hvilken betydning de har, og overlater nå til dr. Wrangel å bringe denne sak på det rene. Imens akter jeg å innta en avventende holdning.

Efter denne lille tale mente advokat Boman å ha levert en utmerket retrett. Han tok ganske rolig plass, la det ene ben over det annet og begynte å pusse brillene sine.

Dr. Wrangel vinket den unge mann nærmere til sig.

– Vi har ikke så lang tid, sa han. De kan naturligvis nekte, hvis De mener det er fornuftig, men jeg kan fortelle Dem at det bare vil forverre Deres sak. Det er i vår besiddelse fingeravtrykk fra selve tyveriet. Det vil altså ikke ta oss mer ^[183]enn noen minutter å få konstatert om De lyver eller ei.

– Dessuten gjenkjenner jeg jo fyren, innskjøt Boman.

Dr. Wrangel vendte sig igjen mot den gamle, da han så at den unge ventet på et signal fra ham.

– Det er Deres sønn, ikke sant?

– Jo.

– Da må De kunne gi ham et godt råd. Si til ham at han må tale sannhet. Bak denne tyverihistorien ligger det en annen og meget verre mistanke.

– Jo, det er ham.

– Altså, det er De som har begått tyveriet av mappen?

– Ja.

– Hvem var det som hadde bedt Dem om det?

Sønnen pekte på den gamle.

– Vi var enige om det, sa han.

– Og hvorfor kom De så tilbake med dokumentmappen? Var det Deres idé?

– Nei, det var den gamles. Jeg sa til ham at det kunde være farlig. Men han

var sta, han vilde absolutt at jeg skulde gå tilbake med dem.

- Har De lest dokumentene?
- Nei, det har jeg ikke engang forsøkt på. Jeg forstår mig ikke på sånne saker.
- Men Deres far har lest dem, ikke sant?
- Jo, han satt og tygget og leste på dem i hele går.

Gamle Samuel Kattberget var nå sunket helt sammen. Han satt bare og nikket til det sønnen forklarte.

– Men da forstår jeg Dem meget bedre, Samuel Kattberget, sa Wrangel. De mente å handle umåtelig ^[184]fiffig ved påny å overlate dokumentmappen i advokat Bomans hender – minus de tre papirene som De fremfor alt ønsket å få av veien.

Samuel svarte ikke.

Det blev en liten pause. Så bemerket Wrangel henvendt til politichefen:

– Den timen jeg har fått, er forbi nå. Hva ønsker De å gjøre med fru Theresa?

Advokat Boman grep inn.

- Jeg tør anmode Dem om å imøtekomme dr. Wrangels anvisninger, sa han.
- Og dr. Wrangel ønsker sikkert først og fremst å få arrestert disse to.
- Jeg behøver ikke den unge lenger, sa Wrangel, før ham ut så lenge.
- De kjente signor Cathfield? sa Wrangel til den gamle.
- Ja, han var i familie med mig langt ute.
- De visste at han skulde komme til Sverige?
- Ja.
- Har De truffet ham her?
- Nei.
- Vet De at han er død?
- Jeg leste om det i avisene.

Wrangel tok et av de tre papirene og holdt det frem foran ham.

– Vet De, sa han, at dette er kopi av et brev som han sendte Dem samme dag som han døde?

- Ja.
- Det er det siste brevet han skrev, sa Wrangel.

Hotell «Tripolis».

^[185]– Hvor mottok De dette brevet? spurte Wrangel.

– Hjemme i Småland.

– Kan De bevise, at De opholdt Dem i Deres hjem den 8de og 9de?

– Jeg driver med krøtterhandel, svarte Kattberget, så jeg farter adskillig omkring for å kjøpe op dyr. Hvis jeg ikke akkurat var hjemme de dagene, så var jeg iallfall ikke langt unna.

– Det avgjørende er om De kan bevise, at De ikke har vært i Göteborg eller i byens umiddelbare nærhet i de dagene.

– Det kan jeg sikkert bevise når jeg får tenkt mig litt om.

– De har hørt at signor Cathfield begikk selvmord?

– Ja, jeg så det i avisene.

– Syntes De ikke dette selvmordet var merkelig? I det brevet han skrev til Dem samme dag, viser det sig jo at han har planer for lengre tid fremover.

– Jo, da jeg så det i avisene syntes jeg det var rart. Men jeg kjente ham jo ikke, så jeg kunde ikke bedømme det.

– De har aldri truffet ham personlig?

– Nei.

– Hvordan kom De i forbindelse med ham?

– Jeg hørte at vi hadde en rik slektning i Nord-Afrika. Så fikk jeg greie på adressen og skrev til ham.

– De bad om penger?

Den gamle flyttet urolig på sig.

– Jeg er ikke en sånn at jeg tigger penger, sa^[186] han, men jeg bad om hjelp til forretningen min. Jeg bad om et lån.

– Hvor stort?

– Noen tusen kroner.

– Sendte han pengene?

– Ikke til å begynne med. Han skrev at han hadde ikke noen interesse for

forretningen min. Så gikk det et år.

– Og så kom pengene?

– Nei, så kom det ganske uventet et nytt brev fra ham, hvor han sa at han hadde lyst til å sette i gang noe i hjemlandet. Samtidig sendte han mig penger til en bil.

– Det var da flott.

– Ja, det var en pen gave. Og samtidig skrev han, at når jeg var krøtterhandler, kunde jeg ha nytte av en bil, for da vilde det være lettere for mig å reise rundt på gårdene og handle med bøndene. Men han skrev også, at han hadde mer interesse av å sette i gang noe i en av de store byene.

– Var det han, som først nevnte planen om et hotell?

– Ja.

– Forstod De ikke da, at det var hans hensikt å reise til Sverige og tilbringe sine siste dager der?

– Nei.

– I så fall hadde De kanskje handlet anderledes?

– Ja, jeg har nok vært en tosk, svarte den gamle.

– Var det etter hans ønske hotellet blev kalt «Hotell Tripolis»?

– Nei, det var mitt forslag, men han aksepterte det straks.

– Har De vært i Amerika?

^[187] – I fire år.

– Så er det kanskje der De har lært knepet med det store forgylte skiltet?

– Ja, kanskje det.

– På et fotografi må det jo ta sig ut som om hele den store bygningen tilhørte hotellet. Hvor lenge varte spekulasjonen?

– I et par år.

– Og i hele denne tiden skjøt signor Cathfield til penger for å oparbeide hotellet?

– Ja.

– Men da så hotellet selv skulde begynne å tjene penger, da solgte De jukset?

– Ja.

- Og en stund efter kom Cathfield? Det var vel en overraskelse for Dem?
- Ja, det var en stygg overraskelse. Jeg hadde jo tenkt jeg skulde få tid på mig til å få allting i orden. Men jeg tapte ustanselig på andre forretninger. Det var likesom et skred.
- For såvidt kom Cathfields død beleilig for Dem?
- Åja, svarte den gamle med et sukk, jeg må tilstå at det kjentes som en befrielse.
- Det siste brevet han skrev var også til Dem. Han anmodet Dem om øieblikkelig å gi en forklaring på hotellaffæren. De kunde ikke gi ham noen annen forklaring, enn at De hadde gjort Dem skyldig i et storstilet bedrageri. Så døde han. Jeg håper De kan bevise at De ikke var i Göteborg den skjebnesvangre dagen.
- Det kan jeg, svarte Kattberget, men stemmen skalv og store svettdråper piplet frem på pannen.
- ^[188]– Vel, la oss anta at De kan bevise det. Derved undgår De nemlig en anklage for mord.
- Jeg har aldri hatt mot til å begå noe så fryktelig.
- Er det Deres eneste betenkelighet? Når fikk De den idé å stjele dokumentene fra advokat Boman?
- Det var da jeg leste i avisene, at man begynte å beskjeftige sig med saken igjen og at papirene lå hos Boman. Jeg vilde bare få vekk det som vedkom mig selv og hotellet.
- Dr. Wrangel reiste sig.
- Hr. kriminalsjef, sa han, mitt arbeide er foreløbig avsluttet. Her foreligger tilståelse om omfattende bedragerier. Jeg overlater hermed dokumentene til Dem.
- Nå grep også advokat Boman inn.
- Jeg må vareta signor Paolos interesser, sa han. Det er vel ikke nødvendig å forlange arrestordre mot disse to?
- Nei, det er ikke nødvendig, svarte politimesteren kaldt, idet han vinket på et par av detektivene, men hvad tenker De å gjøre med Deres oprinnelige arrestbegjæring?

Advokat Boman så på Wrangel og slo ut med hånden i en beklagende gestus.

– Jeg tar anmodningen tilbake, sa han, jeg bøier mig for beviskraften i dr.

Wrangels dramatiske overraskelse.

– Men De føler Dem ikke overbevist?

– En advokat kan aldri la sig overbevise i første omgang.

Til denne bemerkningen gav Wrangel et svar som fikk Alexis til å stusse. Han sa:

^[189]– I dette tilfelle vilde det også være en kolossal feil av Dem å være overbevist.

Advokat Boman blev stående og stirret målløs efter ham, idet han gikk. I døren snudde dr. Wrangel sig enda en gang mot Boman og spurte:

– Hvor går De hen nå?

– Jeg vil opsøke min klient, svarte Boman.

Wrangel nikkete smilende. –

– Da kan jeg gi Dem et godt råd: Opsøk ham med en gang, før noen annen får snakket med ham.

Nede i forværelset blev Wrangel innhentet av Stephanson.

– Det er forunderlig at De har kjent forbryteren hele tiden, sa han. Hvorfor har De ikke pekt på ham før?

– Forbryteren? spurte Wrangel åndsfraværende. Han hadde et underlig glimt i øinene og over hans ansikt hadde det bredt sig en merkbar blekhet. Stephanson blev plutselig opmerksom på det, det var så påfallende at han tenkte: Slik må et menneske se ut som gjennomgår en sjelelig krise.

– Forbryteren, gjentok Wrangel – og plutselig forandret han tankeretning og sa:

– Advokat Boman søker i dette øieblikk Paolo. *Jeg* søker kaptein Farace. Men hvem søker De, Stephanson?

– Ja, hvem skulde det være? spurte Stephanson nølende.

– Professoren.

– Hvilken professor?

– Min gamle venn, professor Fiedler, han er kommet nå og bor på «Palace».

Gå bort til ham å si at jeg skal være hos ham i løpet av en time.

Wrangel nikket til farvel. Men før han gikk, sa han:

[190]— De nevnte ordet «Forbryteren». Jeg vil da svare Dem at ennå har ingen av oss sett morderens ansikt.

Et glass konjakk.

Dr. Wrangel gikk direkte fra politistasjonen til hotell «Tripolis». I opgangen til hotellet møtte han den enarmede franskmann. Kaptein Farace hilste litt forbauset på ham.

— Det er Dem jeg søker, sa Wrangel. Hvis De ikke har noe imot det, vil jeg følge Dem bortover gaten. Jeg orker ikke lenger dette hotellet. De er underveis til Grand, ikke sant?

— Madame venter mig, svarte kapteinen, jeg har lovet å følge henne på en spasertur.

— Det passer jo utmerket. Jeg vil sette pris på at De forteller madame det jeg nå har å si Dem.

Dr. Wrangel gav franskmannen en kort oversikt over det som var foregått på politistasjonen. Franskmannen fulgte beretningen med levende spenning.

— Jeg beundrer Dem, sa han hjertelig. Og det må jo være en stor tilfredsstillelse for politiet at den skyldige endelig er funnet.

— De tar ganske feil, svarte dr. Wrangel. Det er mulig at politiet føler sig tilfredsstillt. Men det vil ikke vare lenge før det innser sin feiltagelse.

Kaptein Farace stanset forundret.

— De mener altså at Kattberget ikke er forbryteren.

— Naturligvis er det ikke han som har myrdet signor Cathfield. Jeg er aldeles overbevist om at han kan bevise sitt alibi. Men tror De ikke selv at han er skyldig?

[191]— Nei, jeg vet at han er uskyldig.

— Så har De altså bidradd til å sette en uskyldig mann i fengsel?

— De glemmer dokumenttyveriet fra Paolo. Det har han tilstått. Jeg har benyttet det som trumf i et spill, det er det hele. Uten det hadde jeg ikke kunnet

hindre at madame blev arrestert. Men jeg vil De skal si henne at faren ennå ikke er overstått.

– Det høres ganske truende, sa franskmannen.

– Det er også meningen. De var nå kommet inn i hotellet og dr. Wrangel førte den fremmede inn i baren.

– Jeg kommer kanskje til å rette enkelte spørsmål til Dem, begynte dr. Wrangel. Det er vel unødvendig å si at jeg ønsker opriktige svar.

– Ønsker? gjentok franskmannen forundret. Jeg kan ikke på forhånd binde mig til å svare slik som De ønsker. Det kan jo for eksempel tenkes at jeg føretrekker å tie.

– Jeg skal nok få Dem til å tale, sa dr. Wrangel med en skarphet i tonefallet, som fikk franskmannen til å stusse.

– Jeg kan tåle meget av et menneske som har gjort madame så store tjenester, sa kapteinen, men jeg vil ikke undlate å gjøre Dem oppmerksom på at min villighet til å svare avhenger av den form spørsmålene får.

– Jeg velger formen som jeg selv vil, svarte dr. Wrangel, og jeg vil gjøre Dem oppmerksom på at det er til Deres egen fordel om De viser Dem imøtekommende.

– De bruker fremdeles en truende tone. Jeg gir aldri etter for trusler.

– De får bedømme mig som De ønsker, svarte Wrangel. Jeg skal allikevel vite å opnå min hensikt.

^[192] Kanskje har både De og madame Theresa tatt feil av mig. De har ofret sterke lovord på mig, men jeg er aldeles overbevist om at De snart kommer til å forandre mening. Jeg vil rette et direkte spørsmål til Dem: De vil gifte Dem med Theresa, ikke sant?

– Jo, svarte franskmannen.

– Jeg er sikker på at ekteskapet blir lykkelig.

– Jeg vilde foretrekke, sa franskmannen, at De innskrenket Dem til den saken som har felles interesse for oss. Nå beveger De Dem på altfor intim grunn.

Dessuten. –

Kapteinen så på klokken for å markere at han gjerne vilde ha en slutt på samtalen. Dr. Wrangel gjorde en gestus som skulde bety at han ikke tenkte på å imøtekomme ham.

Plutselig sa han: – Vet De at jeg også elsker fru Theresa.

– Jeg har forstått det, svarte franskmannen reservert.

– Jeg har bedt henne om å bli min hustru.

– Og hun har svart avvisende?

– Ja, det er Dem hun elsker.

– Så burde det vel ikke være mer å si om den ting, sa franskmannen.

– Jo. Jeg opgir ikke kampen så lett.

– Det er en underlig holdning av en gentleman.

– Jeg vil være ganske ærlig mot Dem, svarte Wrangel. Det foreligger en hindring for ekteskapet mellom Dem og fru Theresa.

– Hvilken hindring er det?

– At mistanken mot henne blir oprettholdt.

– Såvidt jeg kan forstå er hennes sak blitt betydelig forbedret i formiddag.

^[193]– Riktig. Men det er bare en frist. Jeg kan bevise at den arresterte er uskyldig i mordet.

– Så kan De vel også bevise at fru Theresa er uskyldig.

– Muligens.

– «Muligens». Det var en merkelig uttalelse.

– Ja. Jeg forstår at De er iferd med å forandre mening om mig. Det gleder mig. Det gjør luften klarere. Når jeg nå vil gi Dem et råd, så skal De vite at det skyldes den blankeste egoisme.

– Jeg skal forsøke å huske det.

– Det råd jeg vil gi Dem er at De reiser Deres vei så fort som mulig.

Franskmannen reiste sig.

– Kan jeg ikke betrakte denne samtalen som avsluttet? spurte han.

– Ikke ennå. Altså, De bør reise Deres vei. Og *alene*. Jeg sier dette av hensyn til fru Theresa. Det er likegyldig enten hun er skyldig eller ikke. Men det foreligger et overveldende materiale for mistanke mot henne. Hvis det kommer til rettssak er det ganske visst en svak mulighet for at hun blir frifunnet. Det kommer ganske an på hvordan saken blir tilrettelagt. Det er sannsynlig at jeg får avgjørende innflytelse der. I såfall vil jeg si Dem rett ut at meget avhenger av

hvorvidt jeg fremdeles har interesse for fru Theresa eller ikke.

– Er det virkelig Deres mening at jeg skal fortelle henne dette? spurte han indignert.

– Ja, ord til annet.

– Det vil bedrøve henne meget.

– Jeg beklager, men det er nødvendig.

Franskmannen stod og tenkte sig om en stund. Og imens mønstret han dr. Wrangel. Øinene hadde et uttrykk av raseri og dyp forakt.

[194]– Jeg må ha klarere beskjed, sa han. Theresa er fremdeles truet av en stor fare, ikke sant? Men faren kan bli avverget hvis De legger Dem i selen for det?

– Ganske sikkert.

– Men Deres betingelse er at jeg reiser min vei og overlater henne til Dem?

– Riktig.

– Og hvis jeg nekter å gå inn på Deres betingelser, vil hun bli tiltalt for mord.

– Jeg kan ganske sikkert få henne arrestert i løpet av et par timer.

– Dessverre, sa franskmannen, tillater ikke Deres lands lover at jeg gir Dem det svar De fortjener. Men det hender at man er nødt til å snakke med slyngler. Jeg blir altså nødt til å spørre Dem: Hvor lang frist gir De mig?

– Den bør ikke være så lang. Saken har hastverk, for begivenhetene ruller videre og kan ta makten fra oss. Altså sier vi til imorgen tidlig.

– Imorgen tidlig skal De få mitt svar, sa franskmannen og forlot ham uten å hilse.

Dr. Wrangel vinket på en kelner og ba om et stort glass konjakk. Etter å ha skyllet det ned, mumlet han for sig selv:

– Det hjalp. Det tar på kreftene å spille pøbel.

Professor Fiedler.

Professor Fiedler var ennå ikke kommet, så Wrangel blev sittende en stund i en av hotellets små salonger i samtale med Stephanson. Kriminalbetjenten hadde

for en times tid siden truffet professoren for utgående. Han skulde avlegge en ^[195]visitt hos en av sine videnskapelige forbindelser. Wrangel ventet tålmodig. Stephanson syntes han var i usedvanlig godt humør og tilskrev det den suksess han hadde hatt i fektningen mot Alexis Boman. Det var virkelig kommet noe innsmigrende og lyst over Wrangel. Det var likesom et stormende uvær var trukket over og hadde gitt plass for en blid og velgjørende ro.

Stephanson var fremfor alt interessert i tilfellet Samuel Kattberget. Han anså det for gitt, at de nå hadde morderen innenfor lås og lukke. Wrangel smilte tvetydig, men uttalte sig ikke nærmere.

– Men det er en gåte for mig, sa Stephanson, hvordan De sånn uten videre kunde opgi navn og adresse på ham. Hadde De visst det lenge?

– I flere dager, svarte Wrangel, men jeg hadde ikke tenkt å la bomben springe så fort. Jeg blev tvunget til det ved advokat Bomans pågående fremferd. Slik som saken lå an, måtte det foretas en arrestasjon og jeg vilde ikke at det skulde bli fru Theresa.

– Men hvad var det egentlig som førte Dem frem til Samuel Kattberget?

– Det var en uhyre enkel kombinasjon, svarte dr. Wrangel. Det var den gamle hotellvertinnen som bragte mig på tanken. Husker De vår første samtale med henne?

– Jeg husker bare at hun var ytterst mistenksom mot Dem og meget optatt av signor Cathfields tidligere besøk.

– Det hele er den enkleste matematikk, sa Wrangel. Jeg var straks klar over at en mann som signor Cathfield måtte ha en særskilt viktig grunn for å besøke det lille skitne hotellet. Da jeg fikk vite navnet på hotellets tidligere eier, hadde jeg ^[196]forbindelsen klar. Navnet røbet slektskapet. De husker at signoren hadde spurt efter fyrsteværelset, og Lindskog sa at han hadde smilt så ondskapsfullt. Det kunde selvfølgelig ikke bety noe annet, enn at han var dypt krenket og rasende. Jeg tenkte straks: Han har satt penger i hotellet, og slektingen har snytt ham. Han har beskrevet hotellet som et luksushotell med fyrsteværelser og lignende, og han har sikkert sendt fotografi av bygningen med det store, prangende skiltet. Han har fantasi, den gamle hestetyven. Men jeg grep ikke inn på det tidspunkt, for situasjonen var altfor usikker. Men så kom tyveriet av dokumentene fra Bomans kontor. Da skjønte jeg at Samuel var blitt skremt av avisnotisene. Han

forstod at signor Cathfield ganske sikkert hadde etterlatt sig papirer som kunde avsløre hans bedragerier med hotellet. Han vilde ha dem vekk for enhver pris.

– Fordi de også avslørte hans forhold til mordet.

Wrangel stirret åndsfraværende ut i luften.

– Den gamle krøtterhandleren visste ikke da, at vi hadde konstatert et mord, sa han.

Stephanson reiste sig og begynte å drive urolig frem og tilbake.

– Men når vi igjen kommer tilbake til hotellet, sa han, så ruller vi igjen op alt det, som fremdeles er uopklart. David Berglund ... Kofferten med stein i ...

Wrangel la hånden på skulderen hans.

– Det er kanskje det gamle spill om sideløpende begivenheter, sa han. En forbrytelse som denne kan ikke stå isolert, fordi den griper dypt inn i de daglige hendelser. Fra samme øieblikk mordet er begått, har det innfiltret sig i andre foreteelser. ^[197] Før man har et klart billede av motivene, virker de sideløpende hendelser forstyrrende. Det er først når alt er opklart, at man kan se hvor hver ting hører hjemme. –

Så kom professoren. Gjensynet med Wrangel var meget hjertelig. Han betraktet ham fra alle sider med glad nysgjerrighet. Så truet han til ham med fingeren og sa mildt bebreidende:

– Allerede i arbeide, hører jeg. Det er kanskje for tidlig. Men forresten ser De fortrefelig ut. De har fått Deres levende uttrykk tilbake. Sist jeg så Dem, var det noe dødt og grublende over Dem. De har sikkert hatt godt av å vende tilbake til livet og dets vanskeligheter.

De to gamle venner blev enige om å spise sammen. Før Stephanson gikk, sa Wrangel til ham:

– De treffer sikkert kaptein Farace. Hvis han ytrer noe ønske om å få snakke med mig, så si at jeg spaserer i Kungsparken hver aften ved 11-tiden.

– Virkelig, svarte Stephanson stussende. Det visste jeg ikke.

– Nei, det er nok så. Jeg går aldri der på den tiden, men De kan si det allikevel. Jeg skal iallfall sikkert være der i kveld.

Wrangel og professor Fiedler pratet en stund før måltidet. Wrangel vilde igjen komme inn på sin overståtte sykdom, men Fiedler avbrøt ham:

– Det er mitt råd til alle rekonvalesenter, at de ikke skal tenke mer på det som er forbi. Først når sykdommen også er glidd bort fra tankene, kan man si at den er helt overvunnet.

– Det er noen rent praktiske opplysninger jeg vil ha bekreftet, svarte Wrangel. Flyveulykken fant sted den tolvte juni, ikke sant?

[198]– Den nøiaktige datoen husker jeg ikke. De blev samlet op under den knuste maskinen. Den var styrtet ned fra en ganske liten høide.

– Jeg har spekulert en del på, hvorfor ambulansen bragte mig til Deres klinikk og ikke til lægevakten.

– Jo, det skal jeg forklare Dem, svarte professoren livlig. I begynnelsen trodde man De var ved full bevissthet og ikke videre såret. De snakket klart og tydelig og sa at De vilde bli ført til min klinikk.

– Jeg husker ikke noe av det.

– Den slags fenomener er ikke sjeldne under bevisstløshet. Det er en slags logiske feberfantasier. Jeg kom selv straks til stede da De blev båret inn i klinikken, og skjønt det var et par år siden De hadde sett mig, gjenkjente De mig straks. Kjære venn, sa De, det er ikke så farlig. Jeg så da, at det var galt fatt med hodet Deres, men jeg trøstet Dem med at det bare vilde bli en affære på en ukes tid. De kunde ikke ha hatt noen smerter. Som bevis på hvor besynderlig klar De var, kan jeg fortelle Dem at De ba om å få toalettsakene sendt til klinikken fra hotell Dagmar.

– Fra hotell Dagmar, gjentok Wrangel forundret.

– Naturligvis. Hvorfor forbauser det Dem. De pleide jo alltid å ta inn på hotell Dagmar. Send bud til nummer 24 efter mine saker, sa De. De husket endog værelsesnummeret. Men så i løpet av noen minutter blev De uklar, og så var det ikke mange fornuftige ord å få ut av Dem. Bevisstløsheten varte i åtte dager. Nå kan jeg si Dem, at Deres tilstand var ytterst betenkelig. En mindre god konstitusjon enn Deres vilde ha bukket under.

[199]– Husker De ikke et eller annet av det jeg sa mens jeg var bevisstløs. En setning. Et navn.

Professoren rystet misfornøid på hodet.

– Nå er vi altså midt oppe i sykehistorien igjen, sa han, og jeg som trodde vi

skulde ha en hyggelig eftermiddag. Jeg kan ikke si noe eksakt. Det var likesom De hele tiden var under en narkose. Og det er virkelig umulig å huske hvad bedøvede mennesker prater om. Det var vel mest flyktige erindringer fra Deres arbeide.

– Nevnte jeg noen gang navnet David Berglund?

Professoren rykket til.

– Ja, svarte han bestemt, nå husker jeg det. Det var et navn som kom ofte igjen i Deres fantasier.

– Takk, svarte Wrangel. Så skal jeg ikke spørre mer. Det var en av de tingene jeg vilde vite. Og nå ser jeg, at hovmesteren kommer for å si at det er servert. Kom, kjære venn, så skal vi allikevel forsøke å få en hyggelig dag ut av det.

Utpå kvelden var Wrangel tilbake på sitt hotellværelse. Han satte sig straks til skrivebordet og begynte å arbeide. Men først la han klokken foran sig på bordet; det kunde tyde på at han skulde være ferdig til en bestemt tid. Da han hadde skrevet en times tid, ringte portieren og sa at kaptein Farace ønsket å tale med ham.

– La ham komme, sa Wrangel.

Efter denne telefonbeskjeden fikk Wrangel et besynderlig hastverk med å forandre forskjellige ting i værelset. Han flyttet skrivebordet til side, så det blev bedre plass. Derefter skjøv han den store klubbstolen over mot vinduet. Så tok han makelig plass i stolen. Han satt med ansiktet mot ^[200]vinduet og ryggen mot døren. Den øverste del av hodet var synlig over stolkanten. Da kapteinen banket på, svarte han kom inn! uten å reise sig. Og da kapteinen var kommet inn i værelset, spurte han stillferdig, men fremdeles uten å bevege sig:

– Kaptein Farace, De er formodentlig kommet for å si at De reiser. I så fall gleder det mig, for det er den eneste fornuftige utvei.

To motstandere.

Kaptein Farace blev stående målløs over den annens uhøflighet. Wrangels optreden var planmessig fornærmelig. Han snudde sig ikke, han blev sittende urørlig med ryggen mot den fremmede, og det var en tydelig hån i stemmen.

– Vil De ikke reise Dem op, så jeg kan se Dem i ansiktet, sa kapteinen. Jeg har alltid lyst til å se den som fornærmer mig.

– Kjære kaptein, svarte dr. Wrangel, jeg sitter virkelig så godt at det vilde genere mig å skifte plass. Dessuten innser jeg ikke nødvendigheten av noen lengre samtale. Jeg venter på Deres svar.

– Det er altså Deres hensikt å fornærme mig?

– Deres opfatning er ikke langt fra sannheten.

– Og De ønsker å høre mitt svar?

– Jeg venter stadig på det.

– Nåvel, jeg har et svar å gi Dem.

Franskmannen satte et lite sølvbeslått skrin fra sig på bordet. Han var meget blek. Dr. Wrangel reiste sig nå. Han betraktet den rasende franskmann et øieblikk, og efter å ha kastet et blikk på skrinet, spurte han, idet han smilte forbindtlig:

– De har tatt med våben, ikke sant? Hvad vil De med dem?

[201] – De representerer mitt svar til Dem.

– De skulde ikke gå omkring med Deres våben i skrin, sa Wrangel og smilte enda mer vennlig og innlatende, det er nemlig tungvint og upraktisk. Det er meget lettere å ha en pistol løs i lommen. Hvor enkelt vilde det ikke være for Dem å trekke et våben op av lommen og avfyre det mot et mål – for eksempel en blank hodeskalle som lyser over et brunt stoltrekk.

Franskmannen gjorde en bevegelse, men Wrangel stanset ham.

– Nå er det for sent, sa han, meget for sent. Jeg har allerede reist mig op, som De ser. Det er ikke så lett lenger. Men jeg skal gi Dem en opplysning som kanskje er nyttig for Dem: Jeg er ganske våbenløs.

– Jeg er ikke noen snikmorder, svarte kaptein Farace.

– Det er dumt av Dem. Ofte kan et raskt lite drap avgjøre store vanskeligheter. Som sagt, jeg er våbenløs. De har altså Deres chance.

Det var med tydelig selvovertinnelse kaptein Farace kunde fortsette samtalen.

– Jeg har overveiet situasjonen nøiere, sa han. Jeg har bestemt mig for å tilby Dem en duell.

- Mitt lands lover forbyr dueller.
- Lover kan omgås. Jeg har et brev i lommen, hvor jeg meddeler at jeg frivillig søker døden. Et sånt brev må De også skrive.
- Nei, jeg vil ikke det.
- Ved siden av å være en stor slyngel, er De altså feig også.
- Det er besynderlig å høre slikt. Men jeg ser virkelig ikke noen grunn til at jeg skulde risikere livet for å gjøre Dem en tjeneste.
- [202] – Og De fastholder Deres trusler fra i formiddag?
- Jeg har gitt Dem mine betingelser. Jeg har ingen ting å forandre.
- De vil altså støtte anklagen mot fru Theresa?
- Det kommer an på Dem. Hvis De reiser Deres vei, trenger fru Theresa min beskyttelse. Og i så fall vil jeg naturligvis gjøre alt for at hennes sak skal komme til å stå så godt som mulig. Men hvis De motsetter Dem mitt ønske, har jeg ingen som helst grunn til å hjelpe henne. Jeg er ganske usentimental. Jeg er så gammel nå, at jeg handler bare etter kald beregning.
- Det forekommer mig at Deres beregninger også er uhyre nederdrektige.
- Dr. Wrangel trakk beklagende på skulderen.
- Jeg har tatt min beslutning, sa han. Det er forbannet uheldig for mig at De er dukket op i spillet. Derfor vil jeg også bruke de kort jeg har på hånden.
- Selv om det skal gå ut over en ung og uskyldig kvinne?
- Nå. Ung og uskyldig ... Det forekommer mig at De bruker svært romantiske uttrykk.
- De vil kanskje våge å påstå at fru Theresa er skyld i sin manns død.
- Bevisene er overveldende.
- Men tror De det virkelig?
- Jeg er bare sikker på en ting, svarte Wrangel. Nemlig, at den mann som blev arrestert i formiddag ikke har begått mordet.
- Når det kommer til stykket foreligger det kanskje ikke engang et mord, men et selvmord.
- Ved en overfladisk betraktning kan det se [203] sånn ut. Men det vilde ikke falle mig vanskelig å bevise at det er begått et mord.

– Skal jeg fortelle fru Theresa alt dette?

– Fortell hvad De vil. Men jeg gir Dem en chance til. Jeg holder alltid ord. De har fått betenkningstid til imorgen. Jeg behøver ikke å betrakte saken som avgjort ennå. Først imorgen har De det siste ord.

Kapteinen stod usikker og fingret med pistolkassen. Han så inn i Wrangels ansikt, og Wrangel leste i franskmannens uttrykk en overveldende forbauselse over den annens sjøfelhet. Kapteinen stod og tenkte sig om. Plutselig var det som om han tok en ny beslutning. Uten å hilse åpnet han døren.

– Kommer jeg til å høre fra Dem? spurte Wrangel.

– Ja, De skal høre fra mig, svarte Farace truende.

Wrangel bukket forbindtlig og tok plass i lenestolen. Før franskmannen hadde forlatt værelset, hadde Wrangel inntatt sin gamle plass – han satt halvt begravet i den store stolen med ansiktet mot vinduet og med bakhodet vendt mot døren. Hodeskallen lyste over stolryggen. Franskmannen stirret på den. Det for en skjelven gjennom ham. Men så grep han sig i det. Han rystet tanken av sig og gikk.

Da han hadde lukket døren, strøk Wrangel sig over pannen. Han var blitt blek.

Så sa han for sig selv:

– Han torde ikke.

Utenfor hotellet møtte franskmannen Stephanson. Kriminalbetjenten spurte ham om han hadde snakket med Wrangel.

^[204]– Ja, – forhåpentlig for siste gang.

Stephanson gav nå franskmannen den beskjeden som Wrangel hadde bedt ham overbringe, at han var å treffe på sin vanlige aftentur i parken klokken elleve.

Oplysningen lot til å gjøre et besynderlig inntrykk på kaptein Farace. Han blev stående en stund og tenke sig om.

Stephanson hørte at han mumlet: Klokken elleve.

– Hvis De treffer dr. Wrangel, sa franskmannen omsider, vil De da hilse ham, at jeg ikke kan komme i aften. Men klokken ni imorgen tidlig skal han høre fra mig.

Stephanson tenkte:

– Jeg vet ikke hvad det skal bety med denne spaserturen i parken. Dr. Wrangel har sikkert en bestemt hensikt med den. Men en ting er jeg ganske sikker på. Franskmannen kommer, skjønt han benekter det.

Og Stephanson blev enig med sig selv om at han også vilde komme. Han ante en fare.

Den siste dag.

Stephanson hadde spekulert meget på dr. Wrangels besynderlige optreden efter møtet på politistasjonen. Han hadde inntrykk av at Wrangel var en mann som reiste sig fra bordet efter å ha kastet et siste blick på spillet, – ikke fordi spillet var ferdig, men fordi stillingen var slik, at det var endelig avgjort. Han forstod av Wrangels sørgmodige og åndsfraværende vesen at avgjørelsen innebar et tragisk moment. Samtalen med den enarmede franskmann hadde direkte forskrekket ^[205] ham. Han ante den brytning som hadde funnet sted mellom Farace og Wrangel. Hvad var det som lå bak? Stephanson kunde ikke la være å tenke på Wrangels tydelige begeistring for fru Theresa. Men i de siste dagene var Farace kommet til som den nye mann. Skulde den siste kamp i denne uhyggelige mordaffæren utkjempes mellom to menn som var dødelig forelsket i fru Theresa?

Da han traff Gøsta Ericson ut på aftenen, gjorde han forsiktig rede for sine mistanker. Hans nervøse iver gjorde et sterkt inntrykk på skuespilleren.

– Jeg har vært urolig i hele dag, sa Gøsta, jeg hadde en samtale med fru Theresa, og da jeg gikk fra henne hadde jeg en bestemt følelse av at det var kommet en ny ting til, noe uventet og fryktelig som vi ikke har forutsett. Hun er fortvilet. Jeg forsøkte å berolige henne med å si, at efter det som var skjedd, kunde det ikke være tale om å foreta noe skritt mot henne. Jeg vet det, svarte hun, men det er slett ikke det, det er ikke det. Så kom hun halvt for sig selv med en mystisk uttalelse om at hun trodde nervene hans var brutt sammen. Mener De dr. Wrangel? spurte jeg. Det svarte hun ikke på. Hvem er det hun mener? Kanskje franskmannen?

Stephanson bemerket alvorlig:

– Når De sier franskmannen, så er det bare noe De trøster Dem med, noe De gjerne vil tro. Det kan likeså gjerne være Wrangel. De må innrømme at det er foregått en besynderlig forandring med ham i de siste fireogtyve timer.

– Ja, påfallende. Jeg for min del er sikker på at han kom for tidlig op i denne saken. Han var ^[206] nok ennå en syk mann, da han begynte å interessere sig for den i Lysekil.

– Og så har jeg fått greie på, tilføide Stephanson, at det ikke er tilfeldig professor Fiedler er kommet her. Det er Wrangel som har telegrafert efter sin gamle læge.

– Jeg vet det, svarte Gøsta Ericson, og jeg spurte ham også idag, om han hadde telegrafert efter Fiedler fordi han fremdeles følte sig syk. Han benektet det bestemt. Men han gav mig forresten et gåtefullt svar. Jeg har villet ha ham her, sa han, fordi jeg ønsker å stille ham noen spørsmål, og svarene på dem avslutter beviskjeden. Hvilken beviskjede? spurte jeg, snakker du om mordet? Ja, det gjør jeg, svarte han. Men hvorfor var det nødvendig for Fiedler å komme helt hit til Göteborg, spurte jeg, kunde du ikke ha skrevet? Det var det ikke tid til, sa han. Jeg har sjelden hørt så enkle ord sagt med et så truende alvor. Siden gikk jeg til Fiedler. Jeg må innrømme, at professoren slett ikke var urolig. De har spist sammen og pratet om gamle minner. Det er det hele. Wrangel vilde også ha rede på visse enkeltheter ved sin sykdom. Men jeg kan ikke forstå hvilken forbindelse det er mellem dette og mordsaken. Fiedler aner jo ikke noe om hele affæren.

Stephanson fortalte nå om sin samtale med Farace.

– Det er tydelig, sa han, at Wrangel planlegger et møte mellem sig og Farace i parken. Det er som om han ønsker å fremtvinge en kamp. Eller noe enda verre, – et overfall.

Gøsta Ericson satt en stund og tenkte sig om.

– Vi må forhindre det møtet, sa han.

^[207] – Det blir kanskje vanskelig, svarte krimnalbetjenten. Men jeg vil iallfall være til stede.

– Skjønt det naturligvis er i strid med Wrangels ønsker.

– Sikkert.

– Og skjønt han aldri har vært redd for et overfall.

– Aldri. Men hans personlige mot spiller ingen rolle her. Hvis nervene hans er gått i stykker, så drives han av fortvilelse. Kanskje av ønsket om å bringe saken til ophør, selv om det skulde koste ham meget. Og selv om det skulde skje ved å ødelegge den han elsker. Slik som saken ligger an i øieblikket, har den helt forandret karakter. Tenk over dr. Wrangels stilling idag. Jeg må uvilkaarlig minnes det gamle sagnet om ham som samlet spydoddene i sitt bryst for å bane vei for sine venner. Jeg tror det er franskmannen Farace som er hovedmannen. Ingen spør lenger etter den lille Paolo, knapt nok etter fru Theresa selv. Da Farace uventet dukket op her i byen var det fru Theresa som var truet. Jeg har med egne øine sett hennes forskrekkelse under deres første møte på Stadshotellet i Kungälv. Så kom signor Paolo inn i slaglinjen. Det er ganske sikkert at et blodig sammenstøt mellom Paolo og Farace blev forhindret den natten. Nå er Paolo ute av spillet. I stedet samler nå det uhyggelige mørke sig omkring Wrangel selv. Og jeg er sikker på at han går ubevæbnet til det møtet han vet vil finne sted.

Efter denne samtalen etablerte Gøsta Ericson og Stephanson et intimere samarbeide for å bevokte Wrangel. Det, at han ikke vilde ta imot noen, øket deres uro. De mobiliserte også Fiedler, men heller ikke han slapp inn. Wrangel satt time ^[208] efter time på sitt værelse. Et par ganger forlangte han kaffe. Stephanson fikk fatt på kelneren. Om Wrangel var syk? Om han var nervøs? Nei, slett ikke, svarte mannen, Wrangel var rolig som vanlig. Og dessuten var han påfallende vennlig og blid, noe som ikke alltid hadde vært tilfellet. Han satt og skrev hele tiden.

Stephanson la beslag på et værelse hvorfra det var utsikt til Wrangels vindu. Tiden gikk, lysene blev tendt. Nå og da kunde de se skyggen av ham mot gardinet. Han gikk et par ganger frem og tilbake, så satte han sig igjen til skrivebordet. Pr. telefon hadde Stephanson hele tiden underretning om de andre av dramaets personer. Han fikk vite at Farace var kommet til sitt hotell ved syv-tiden. Han hadde skrevet et par brev og var gått ut igjen klokken åtte. Så avla han et besøk hos fru Theresa, men det varte bare noen få minutter. Etterpå hadde han satt sig på Palace bar.

Ved ni-tiden hendte noe merkelig. Gjennem sin forbindelse med portierlosjen fikk Stephanson vite, at fru Theresa hadde ringt og bedt om en samtale med Wrangel. Wrangel svarte at han skulde opsøke henne neste dag ved ni-tiden. Han

vilde altså heller ikke ta imot fru Theresa.

Utpå kvelden begynte et tett regnvær å sive ned fra himlen. Ericson og Stephanson konstaterte at aftenen vilde bli mørk. Eftersom tiden for møtet nærmet sig, øket deres nervøsitet, kanskje mest fordi det ikke hendte noe som kunde gi dem en pekepinn om hvad som skulde skje. De var fordømt til passivitet. Ved ti-tiden blev det banket på døren. Stephanson gikk og lukket op.

Det var fru Theresa.

Hun sa ikke noe til å begynne med, men blev ^[209]stående og støttet sig til dørkarmen som om hun holdt på å besvime.

Hun var meget blek og ophisset.

– Han lyver, sa hun. Hjelp mig.

Fru Theresas instinkt.

Fru Theresa sank ned i en stol. Hun var merket av den dypeste fortvilelse. Gøsta Ericson forsøkte å berolige henne, men hun skjøv ham fra sig.

- Det er ikke mig, sa hun, mig er det ingen ting i veien med.
- De har vært ute i regnværet. Har det hendt noe?
- Nei. Nei, jeg har bare lett efter noen.
- Franskmannen ... Og De har ikke funnet ham?
- Nei, men jeg må treffe ham. Ham eller Wrangel.
- Er det franskmannen som lyver?
- Det er Wrangel, svarte hun, det er derfor jeg må treffe ham.

Stephanson så ut av vinduet. På den andre siden av hotellgården lyste det ennå fra dr. Wrangels rum. Men en mørk skygge delte likesom gardinet i to. Det var dr. Wrangel som hadde reist sig. Kriminalbetjenten fikk en besynderlig anelse om, at skjønt dr. Wrangel ikke kunde se dem, visste han allikevel at de tre var samlet, – og han stod nå og stirret på dem i en gul og ugjennemtregelig tåke. Fru Theresa oppfattet retningen av Stephansons blikk, og ledet av den overnervøses varsomme instinkt spurte hun:

- Er han i nærheten?

[210] Stephanson rystet på hodet.

- De har bedt om hjelp, sa han, er det noen fare som truer Dem?
- Nei, ikke mig lenger.
- Men Wrangel?
- Jeg er redd for det.
- Hva er det for en fare?
- Han søker døden.

Stephanson la nesten ikke merke til det hun sa, det var likesom han hadde ventet det.

– Hvis dr. Wrangel søker døden, sa han, så kan ingen hindre ham i å utføre sitt forsett.

– Jeg vet det, utbrøt fru Theresa ivrig, men det er ikke sånn som De mener. Han har skaffet sig en fiende ...

– Kaptein Farace, ja, – jeg forstår det.

– En dødsfiende. Og i dette øieblikk er han bare optatt av den ene tanke å tilintetgjøre Wrangel. Han vet også hvor han skal treffe ham.

– Men striden gjelder jo Dem, fru Theresa, hvorfor har De ikke snakket med ham, den andre.

Hun smilte bittert:

– Naturligvis har jeg gjort det jeg kunde, men jeg er allikevel ikke overbevist om at jeg har utrettet noe som helst. Derfor er det jeg har søkt hjelp her. Da kaptein Farace gikk fra mig, var hans siste ord at han ikke vilde foreta sig noe. Men jeg tror ham ikke. Jeg kjenner disse mørke, alvorlige menn, som har bestemt sig for handling. De behandler oss kvinner som barn. Det skjer ikke noe, sier de. Men de er opfylt av besluttsomhet.

– Vi må advare Wrangel! utbrøt Gøsta forskrekket.

– Det kan ikke nytte å advare ham mot noe som han selv ønsker, svarte fru Theresa, – han [211] kjenner kaptein Faraces planer bedre enn vi. Det er han selv som har fremkalt dem.

– Mener De at han med vilje utsetter sig for franskmannens hevn?

– Jeg tror det.

- Og kapteinen er villig til å imøtekomme hans ønske?
- Han tenker ikke på annet. Jeg er overbevist om, at hver fiber i hans sjel lengter etter det øieblikk da han kan strekke ham til jorden.
- Men han må da skjønne, sa Stephanson, at han ikke kan opnå annet ved det enn å ødelegge sig selv.
- De kjenner ham ikke, svarte fru Theresa, han er så vant til å sette sitt eget liv på spill, at tanken på fare betyr ikke lenger noe for ham. For ham gjelder bare det ene at ved å utrydde dr. Wrangel redder han et annet menneske fra ødeleggelse.
- Men dr. Wrangel har da hele tiden kjempet på Deres side.
- Det er også derfor han lyver nå. Og Farace tror fullt og fast at hvis ikke Wrangel blir ryddet av veien, så er det ute med mig.

I det samme ringte telefonen. Det var Grandin som ringte at han hadde funnet Farace.

– Han går frem og tilbake utenfor teatret, sa han, det er tydelig at han venter på noen, nå og da ser han på klokken.

Stephanson bad ham komme med bil, og grep hatt og frakk.

Han fikk såvidt tid til å veksle et par ord med portieren, idet han passerte ham. Portieren fortalte at dr. Wrangel nettop var gått ut.

- Hadde han hastverk?
- Tilsynelatende ikke, han kikket et øieblikk i ^[212]aftenavisen, så tendte han en sigar og gikk rolig ut av døren.

Stephanson så på klokken. Den var femten minutter på elleve.

I det samme svingte Grandins bil op foran hotellet og Stephanson sprang inn. Det satt også en annen av kriminalavdelingens folk i bilen. Underveis gav Stephanson sine kolleger beskjed om hvad de skulde gjøre. Han var redd for at Farace kunde ha gått inn i parken og støtt sammen med Wrangel, men da bilen nærmet sig teaterbygningen så han at franskmannen gikk frem og tilbake i regnværet.

Det var lett arbeide å foreta arrestasjonen. Uten at franskmannen ante det minste, var de tre menn tett inn på livet av ham, to bak ham og en foran. På et øieblikk var revolveren tatt fra ham. Kaptein Farace var vant til kaldblodig å

beregne chansene. Han forstod at all motstand var unyttig. Han sa det også: Lag ikke noe optrin, jeg går med frivillig. Men dere skal få stå til regnskap for dette.

– Det gjelder bare en kort undersøkelse, forklarte Stephanson, kanskje det kan dreie sig om en times tid eller to, så er De fri igjen.

Kapteinen så granskende fra den ene til den annen.

– Dem kjenner jeg, sa han og nikket til Stephanson, men ikke de andre. Og hvor er så han som har satt det hele i scene? Feig som sedvanlig.

Stephanson svarte ikke. Han lot sine to kolleger kjøre med franskmannen.

Selv gikk han inn i parken. I regnværet og mørket var den nesten mennesketom, men ved en av sideveiene dukket det frem en skikkelse.

Det var Wrangel.

^[213]Han røykte ennå på sigaren og forsøkte å se rolig og ubesværet ut. Men Stephanson festet sig ved at Wrangel ikke hadde tatt på regnfrakk, men en tynn grå sommerfrakk, han måtte være gjennomvåt av regnet.

– Jeg så alt sammen, sa Wrangel. Hun har altså ikke villet det slik.

Wrangel sa «hun».

Hvad dr. Wrangel skrev.

Stephanson betraktet ham sørgmodig. Det var tydelig, at Wrangel bare med den største anstrengelse hadde tilkjempet sig ro, men hans utseende røbet ham. Tilsynelatende la han ikke engang merke til at han var gjennomvåt av regnet; væten gled i striper nedover det bleke ansiktet. Stephanson visste nok at en ulykkelig kjærlighet kunde forandre selv det sterkeste menneske, men han forstod at her var det noe annet og mer på ferde. Wrangel var ferdig, brutt sammen; det var bare den siste kamp for å bevare de ytre former som holdt ham oppe.

– Jeg har hatt en mistanke om at dette skulde hende, sa Wrangel, at møtet mellom Farace og mig skulde bli forhindret. Jeg har også tatt mine disposisjoner for det tilfelle.

– Det var vel ikke tale om noe egentlig møte, svarte Stephanson, det

forekommer mig at det mer hadde karakteren av et planlagt overfall.

– Planlagt av mig, ja, – jeg hadde en spesiell tanke med det. Men det mislyktes altså. Vel, det er ikke noe å gjøre ved det. De vil finne alt sammen forklart i et brev jeg har skrevet til Dem. Det ^[21.4] ligger og venter på Dem på politistasjonen. Jeg har selv vært innom med det.

– Hvorfor vil De ikke forklare Dem muntlig?

Dr. Wrangel pekte utover de våte trærne, og med et forlegent forsøk på munterhet spurte han:

– Synes De det er vær til å holde lange forklaringer i? Dessuten trenger jeg til ensomhet akkurat nå.

– Ser jeg Dem imorgen?

– Kanskje.

– Kanskje? spurte Stephanson forundret; hvordan skal det så gå med saken? Den er jo akkurat ved det avgjørende vendepunkt.

– Saken er opklart, svarte Wrangel, det De ikke allerede vet, vil De få greie på i brevet.

– Jeg vet i grunnen svært lite, sa Stephanson, men én ting er jeg overbevist om, at De aldri skulde ha vært med på denne saken. De har allikevel ikke hatt nerver til å bære trykket.

Wrangel svarte ikke. Han smilte bare, som man smiler til et barn som ikke forstår noe.

Han rakte Stephanson hånden.

– Nå vil jeg gå, sa han.

Stephanson beholdt hånden lenge og fast i sin, som om han vilde stanse ham. Wrangel oppfattet det og rykket hånden til sig.

– Jeg har jo sagt at jeg trenger til å være alene, utbrøt han.

Så trakk han hatten dypere ned i pannen, nikket til avskjed og gikk. Han hadde ikke hastverk. Stephanson blev stående og se efter ham til skikkelsen blev opslukt av mørket mellom trærne. Regnet føltes kaldt og ufyselig. Han var alene i parken. Vinden som bruste i de fuktige trekronene gav ^[21.5] ham et inntrykk av ødslighet. Den første høstkvelden, tenkte han, sommeren er forbi.

Han skyndte sig tilbake til hotellet gjennom de mennesketomme gater. Fru

Theresa og Gøsta Ericson var gått ned i en av de små salonger, hvor de ventet på ham. Hun for op.

– Ta det rolig, sa Stephanson, det er ikke skjedd noe. Vi arresterte kaptein Farace før han traff sammen med Wrangel. Vi beholder ham natten over, og imorgen får vi finne på en eller annen undskyldning.

Meddelelsen lot til å berolige henne.

– Og Wrangel? spurte hun nølende.

– Jeg har snakket med ham, han var rolig som vanlig. Jeg venter ham tilbake til hotellet i løpet av natten. Han var trett og vilde være alene. Han gikk fra mig i alléen.

Hun så igjen på ham, og det for en frysning gjennom henne. Så reiste hun sig og sa godnatt.

Da de to andre var blitt alene, sa Stephanson:

– De må bli med mig på politikammeret. Det ligger et brev til mig der fra Wrangel. Jeg vil gjerne at De også skal se hvad han skriver.

Gøsta stusset.

– Et brev! utbrøt han forundret. Så tilføyde han hurtig: De skulde ikke ha gått fra ham.

– Jeg vilde ikke heller. Men De kjenner jo Wrangel.

De tok en bil, og da de kom inn på Stephansons kontor, lå brevet der. Det var en stor hvit konvolutt med Stephansons navn utenpå, skrevet med Wrangels steile og karakteristiske skrift.

Skuespilleren satte sig ved siden av kriminalbetjenten.

^[216]Brevet hadde en meget vennskapelig form.

Kjære Stephanson, begynte det.

I og med dette brev vil saken være endelig opklart.

Det er mitt ønske at De også skal gjøre Gøsta Ericson bekjent med det. Når De har lest det vil De forstå at dette aktstykket er av avgjørende betydning for løsningen av hele den merkelige sak som har beskjeftiget oss.

Mens jeg skriver dette her på mitt hotellværelse, står jeg overfor den mulighet at jeg om noen få timer må realisere en plan jeg har lagt. En uavvendelig skjebne har bestemt min deltagelse i denne sak. Jeg mener at den samme skjebne skal

treffe den endelige avgjørelse for mitt vedkommende. At kaptein Farace uventet dukket op, var et selsomt trekk av skjebnen. Jeg har ønsket at den fremdeles skulde benytte sig av ham i sitt hjerteløse spill med oss. Jeg har med vilje inngitt kaptein Farace en uovervinnelig motbydelighet for mig. Jeg har med hensikt fremstillet mig som en skurk av den laveste type. Jeg har videre fremstillet det slik at han må tro at det bare er jeg som står mellom ham og hans lykke. Han har tilbudt mig en duell på like fot. Men jeg har avslått det. Jeg har ikke rett til å sette hans liv på spill. Hvis alt går efter beregning, vil kaptein Farace skyte mig ned i parken i aften klokken 11. Det er min vilje at så skjer. Dette brev vil frikjenne ham overfor en domstol.

Det er jo imidlertid en mulighet for at det ikke kommer så langt. Kaptein Farace kan bli hindret fra å utføre sitt forsett, eller andre ting kan komme i veien. I så fall ber jeg Dem å holde denne episode utenfor saken.

^[21.7]Jeg vil nå gå over til selve saken – mordet på signor Cathfield. Gøsta Ericson husker sikkert mitt første møte med fru Theresa i Lysekil. Jeg hadde da en halvt drømmeaktig anelse om at jeg hadde sett henne tidligere. Nå vet jeg det bestemt. Jeg har truffet fru Theresa før mordet.

Dem, kjære Stephanson, vil jeg minne om en liten detalj fra undersøkelsen i Lysekil. De husker kanskje at min interesse plutselig blev vakt da vi gjennomgikk noen gamle avisnotiser om at signor Cathfield hadde vært utsatt for et hotelltyveri på Grand hotell i Oslo. De husker at vi diskuterte datoen den 5te juni? Men jeg *leste* avisnotisen den 6te. Jeg leste den i Stockholmstoget underveis til København. Denne tilsynelatende ganske uvedkommende opplysning blev begynnelsen til sakens optrevling. Den blev også begynnelsen til den forferdelige vei jeg har hatt å gå. Jeg håper for Deres skyld at De aldri må komme ut på en slik vandring. Den fører dit hvor jeg nå står eller hvor jeg vil stå om en time eller to.

På dette punkt kom for første gang min egen person i forbindelse med saken. Da jeg så den lille avisnotisen om hotelltyveriet blandt aktene, forstod jeg at jeg måtte ha lest den en gang tidligere og ved en bestemt anledning, som på en eller annen måte var av betydning for mig. Notisen stod i «Handelstidningen» den 5te og var kommet til Stockholm den 6te om morgenen.

Det var den dagen jeg tiltrådte min rekreasjonsreise. Jeg husket nå at jeg

hadde lest den på toget. Og ved å tenke nærmere etter, kom jeg også til å huske at den lille notisen hadde vakt visse refleksjoner hos mig. Jeg satt jo alene i kupeen og hadde egentlig ikke annet å gjøre enn å meditere.

[218] Det gikk mig som det vel også har gått Dem mangen gang, jeg falt i forundring over hvor klosset forbryterne som regel optrer. Vi fagfolk har jo anledning til å bedømme det. Forbrytelsens teknikk er gått slik inn i vår bevissthet at vi uvilkårlig fryder oss over et fint kup eller ergrer oss over en tåpelighet, skjønt på grunn av vår stilling som dydens voktere skulde jo det motsatte være tilfelle.

Altså, jeg satt og ergret mig over hvor dumt hotelltyven hadde optrådt. Jeg kjente Grand hotell i Oslo fra tidligere – og utmålte mig hvordan tyven burde ha optrådt for å undgå å bli opdaget. Men så gjorde jeg vold på mig selv og kastet tankene vekk. Jeg hadde jo foresatt mig å tenke minst mulig på forbrytelser. Min læge hadde også tatt det løfte av mig. Jeg var ganske overarbeidet. Jeg led av nervøs irritasjon og søvnløshet. Forbrytelser og forbrytere og forbryterteknikk svirret i hodet mitt. Jeg trengte absolutt til å komme over i noe helt nytt som kunde fange min interesse.

Derfor hadde jeg besluttet mig til å lære å fly. Jeg visste at det vilde opta mig helt og holdent og tvinge mig bort fra tankene på mine daglige gjøremål. Den 6. juni var jeg altså underveis til København for å gjennomgå et flyvekursus. Nå vet alle at jeg omtrent straks blev utsatt for et uhell. Jeg styrtet ned med flyvelæreren, blev temmelig alvorlig skadet og måtte tilbringe en rekonvalesenstid i Lysekil.

Dermed er jeg vendt tilbake til begivenhetene. Til Cathfield-saken.

Den andre gangen jeg følte at jeg på en mystisk måte hadde forbindelse med saken var da jeg blev presentert for fru Theresa. Jeg visste at jeg måtte ha sett henne før.

[219] Så begynte undersøkelsene, vi kom til Göteborg og tok inn på hotellet. Da jeg trådte inn i den dreptes værelse, for det samme drømmespinn gjennom mig: Her har du vært en gang før. Plutselig var det som om jeg så mitt eget ansikt. Tenk Dem situasjonen. Jeg var på jakt etter en morder og møtte stadig mig selv.

Men først efter vårt besøk på «Hotel Elendigheten» fikk det uklare drømmespinn fastere former. Da jeg første gang stod inne i David Berglunds

værelse, forstod jeg at en besynderlig tragedie var i ferd med å fullbyrdes, og at ingen annen enn jeg selv var hovedpersonen.

Den måte jeg ledet efterforskningen på, måtte forekomme Dem meget merkelig, men alt det uforståelige og meningsløse blir klarere for Dem når jeg forteller hvilke prinsipper jeg arbeidet etter. Jeg arbeidet på å reprodusere situasjonene fra før, under og etter mordet så nøiaktig som mulig, for at billedene skulde vekke min erindringsevne.

Synet av den gamle kofferten med stein var en slik vekker. Med en gang jeg så den, visste jeg at jeg hadde hatt den i hånden tidligere. Allerede da ante jeg løsningen på dramaet, men den innebar så uhyre konsekvenser for mig at jeg måtte skaffe mig ugjendrivelige beviser.

Den gamle avisen som var klistret i bunnen på kofferten, tydet på at kofferten måtte være kjøpt i Malmö. Den dagen jeg reiste avsted med den, trodde De at den hadde gitt mig et spor som jeg forfulgte. Det var også på en måte riktig. Jeg fulgte sporet. Jeg fant den gamle skraphandleren i Malmö, som hadde solgt kofferten – men jeg fant også mig selv inne i butikken, eller rettere sagt ^[220] et minne om mig selv. Jeg begynte å få visshet, en forferdelig visshet.

Jeg har tilkalt min læge fra København, professor Fiedler, som kan bekrefte mine opplysninger. Han kan fortelle Dem hvorledes min hukommelse først litt etter litt vendte tilbake etter nedstyrtningen på flyveplassen. Det var dog en periode på tre-fire dager som jeg ikke kunne få fatt i. Jeg har grublet litt over dette fenomenet, men først under Cathfieldsaken har jeg tillagt det noen betydning. Til å begynne med mente jeg at hukommelsestapet skrev sig fra det sjokket jeg fikk da jeg styrtet ned, og at de tapte dagene litt etter litt vilde komme tilbake, som når en hemmelig skrift fremkalles på en plate. Professor Fiedler var også av den mening. Men etterhvert begynte det å vise sig at hukommelsestapet måtte ha en annen årsak. Jeg kunde huske reisen med daghurtigtoget fra Stockholm. Men merkelig nok stanser hukommelsen idet jeg stiger ut av toget i Malmö. Så husker jeg egentlig ingen ting før jeg våkner op på hospitalet etter nedstyrtningen. Professor Fiedler kan fortelle Dem at det er en høist almindelig nervereaksjon ved plutselige ulykker av denne art.

Så snart jeg i Malmö hadde konstatert sammenhengen mellem mig selv og skraphandlerbutikken, besluttet jeg å foreta en undersøkelse for å komme på

spor etter de forsvunne dagene. Jeg henvendte meg til jernbaneadministrasjonen i Malmö. Her kunde man fortelle meg at daghurtigtoget den 6. juni hadde vært utsatt for et lite uhell ved ankomsten til Malmö stasjon. Det var opstått en feil ved bremsene, som gjorde at toget gikk med temmelig stor fart mot puffertene. De fleste reisende opholdt seg i korridorene og tumlet om hverandre ^[221] av støtet. Noen fikk et par skrammer, men ellers skjedde ikke noe alvorlig.

Fra samme øieblikk som jeg fikk vite dette, stod begivenheten klart for meg. Jeg var i ferd med å åpne kupédøren da støtet kom. Formodentlig har skyvedøren truffet meg i hodet med stor kraft, for i min erindring forekom det en anelse om en voldsom smerte i venstre tinning. Da jeg i Malmö fikk disse omstendigheter klart for meg, begynte jeg å se den veien som jeg var dømt til å gå.

Jeg kunde allerede da bygge opp det som var skjedd. Det var lykket meg å gjenkalle i hukommelsen uhellet på Malmö stasjon og besøket i skraphandelen. Langt inne i bevissthetens mørke svevet drømmespinnene om mitt møte med fru Theresa og besøket på «Hotel Elendigheten». Jeg gjentar at jeg var overnervøs under denne reisen og at fremfor alt hele mitt tankeliv var optatt av forbrytelser og forbrytere. Aller ferskest i tankene lå mine meditasjoner over det klossete tyveriforsøket på Grand hotell i Oslo mot en herr Cathfield fra Tripolis, som senere var reist til Göteborg. Sikkert har jeg også halvt ubevisst spekulert over hvorledes et slikt hotelltyveri burde utføres for å lykkes. Professor Fiedler, som er en utmerket psykiatiker, vil kunne fortelle Dem at det ikke sjelden forekommer at et nervøst mottagelig menneske etter en ytre voldshandling, f. eks. en ulykke, kan ombytte en tenkt virkelighet med selve virkeligheten og gå opp i en tenkt rolle. Populært er fenomenet kjent fra tallrike eksempler på hukommelsestap.

Den mann som steg ned på perrongen etter uhellet var altså ikke lenger meg selv, men en annen, nemlig han som for en times tid siden hadde sittet ^[222] i kupeen og rent spekulativt uttenkt en forbrytelse. Kjære venn, De har sikkert allerede ant hvor jeg vil hen med denne fremstillingen. Og nå er jeg her. Det er jeg som har drept signor Cathfield.

Da den fryktelige sannheten begynte å anta faste former under mitt besøk i Malmö besluttet jeg meg til å forfølge sporet til bunns for å få endelig klarhet, det vil si forfølge meg selv. Til å begynne med arbeidet jeg i tåke, men litt etter litt

gled tåken til side og blottet stadig nye detaljer i begivenhetsrekken. Fenomenet David Berglund blev fort opklart. Det var mig selv. Når jeg har vært nødt til å maskere mig under mine forskjellige forbryterjakter i Stockholm har jeg ofte benyttet mig av denne typen. Som arbeidsløs kelner David Berglund kom jeg til Göteborg og tok inn på «Elendigheten». Det er unødvendig å gjengi i detalj hvordan jeg planla forbrytelsen, jeg har heller ikke klart å rive alle enkeltheter ut av glemselen. Men at planen er blitt ganske logisk gjennomført kan De forstå når jeg minner Dem om omstendigheten med steinene i kofferten. Jeg har naturligvis etterpå villet utviske sporene etter mig. De fleste forbrytere faller jo på dumheter som de begår etter forbrytelsen. David Berglund rømte fra en hotellregning på 30 kroner. En kan ikke tro det om en mann som nettop hadde stjålet en formue på en halv million.

Timene går. Klokken er snart elleve. Jeg nærmer mig slutten. Men jeg må si Dem at jeg har villet drive eksperimentet til siste slutt, fordi det alltid var tilbake et svakt håp om at det allikevel ikke hang ganske slik sammen som jeg var redd for. Den siste prøven på den dreptes værelse skulde gi mig den endelige visshet. Derfor måtte alt arrangeres ^[223]nøiaktig som den gangen. Fru Theresa i teatret. Det samme stykket. Den samme bilen. Den samme tid på døgnet. Selv været var det samme. Når jeg tenker på scenen med Dem som den drepte i skrivebordsstolen og mig selv som morderen bak gardinet, da står det hele for mig i en visjon av uhygge. I knallet fra revolveren så jeg det hele klart for mig. Det var ingen tvil lenger. Jeg hadde gjort det samme en gang før.

Efter å ha realisert min plan og efter å ha forlatt byen som David Berglund, må jeg ha levd med en underlig spaltning i sinnet, halvt som den nye forbryter og halvt som mitt gamle jeg. Det viser sig at jeg har deponert verdipapirene i min bank i København. Men forbryteren i mig har omsatt to av dem. Heldigvis er det lett for mig å erstatte det manglende beløp. Jeg har i et særskilt brev til advokat Alexis Boman redegjort for den økonomiske side av saken.

I min bevissthet hang det allikevel så meget igjen av min egentlige tilværelse at jeg, så snart jeg kom til København, realiserte min idé om å lære å fly. Ulykken på flyveplassen blev den ytre foranledning til at jeg kom tilbake til mig selv. Og den tilfeldige omstendighet at jeg under min rekonvalesens kom i forbindelse med fru Theresa, bevirket at jeg selv har kunnet løse dramaet. Skjebnen har villet

det slik. Kanskje den også har valgt mig som sitt verktøi for å ramme et menneske som fortjente sin straff.

Jeg vet ikke.

Jeg vet bare at jeg i kveld igjen vil prøve å komme under skjebnens hånd. Kanskje det er dens mening, at kaptein Farace skal bli den mann ^[224] som fullbyrder dommen. Hvis ikke, tar jeg selv konsekvensen av min stilling.

Henning Wrangel.

Stephanson reiste sig da han hadde lest brevet.

Gøsta Ericson blev sittende stille med ansiktet støttet i hånden.

– Er det noe å gjøre? spurte kriminalbetjenten nølende.

– Nei, sa skuespilleren, det er ikke noe å gjøre.

*

Av samme mening var myndighetene. Dr. Wrangel blev funnet død på sitt hotell morgenen etter. Dødsårsaken var gift. Saken var av den natur at den måtte henlegges. Også de interesserte parter hadde interesse av å få den avsluttet så snart som mulig. For gamle Kattberget og hans sønn innskrenket saken sig til at de blev dømt for overfall og tyveri. Kaptein Farace og fru Theresa forlot landet. De var begge unge, og lykken hadde omsider åpnet sig for dem.

Saken tilhører arkivet og videnskapen. Med støtte av Carlsbergfondet utkommer det om kort tid en strengt videnskapelig avhandling om dette besynderlige psykiatriske emne. Forfatteren er Vincent Fiedler, som i årevis har studert sakens mange merkelige omstendigheter.

Noter:

[n1](#). ha] *trolig feil for*: har

[n2](#). Stephanson] *rettet fra*: stephanson

[n3](#). hvad] *rettet fra*: Hvad

Stein Rivertons *Hvorledes dr. Wrangel kom* er lastet ned gratis fra

bokselskap.no

